यँ महानगरपालिका
यँ देय् म्हसीके
यँ देय् म्हसीके

स्थानीय पाठ्यक्रम (नेपालभाषा)
आधारभूत तह

यँ महानगरपालिका
बागमती प्रदेश, नेपाल
ने.सं. ११४५, वि. सं. २०८२

सुभाय् लिसें भिंतुना

नेपाःया संविधान २०७२ या भाग ३ मौलिक हक अन्तर्गत धारा ३२ या उपधारा (२) व (३) य् हरेक व्यक्ति व समुदाययात थःथःगु सांस्कृतिक जीवनय् ब्वति कायेगु व थःगु भाषा, लिपि, संस्कृति, सभ्यताया संवर्द्धन व संरक्षण यायेगु अधिकार बियातःगु दु । थ्व अधिकारयात व्यवहारय् छ्यला यंकेगु धइगु हे स्थानीय पाठ्यक्रम मार्फत समाजया थीथी भाषा, लिपि, संस्कृति, सांस्कृतिक सभ्यता व सम्पदायात ल्यंकेगु कथंया ज्ञान, सीप व प्रविधि ब्वँमिपिन्त बियावनेगु खः । उकिया निंतिं स्थानीय पाठ्यक्रमया विकास व उकिया प्रभावकारी कार्यान्वयन हे छगू बल्लाःगु माध्यम खः । संविधानय् न्ह्यथनातःगु थ्वहे भावनायात कःघासें 'राष्ट्रिय पाठ्यक्रम २०७५' य् तगिं १ निसें ८ तक अनिवार्य विषयया रूपय् १०० पूर्णाङ्कया छगू अलग्ग विषय सिकाई सहजीकरणया व्यवस्था यानातःगु दु । थुगु व्यवस्थाकथं स्थानीय मौलिकता प्रतिविम्बित जुइकथं विषयवस्तुया चयन यायेमाःगु अपरिहार्य जू ।

थ्व हे खँयात ध्यानय् तसें यैँ महानगरपालिकां थःगु लागा दुनेया कला, संस्कृति, भाषा, रितिथिति, रहनसहन, व्यक्ति-व्यक्तित्व, इतिहास व थः जःखः च्वंगु थीथी थायबायूया बारे म्हसीका बीकथंया पाठ्यक्रम दयेकेत छगू समिति हे नीस्वनाः ज्या न्ह्याकूगु खः । ताःहाकःगु सहलह व मेहनत लिपा पाठ्यक्रम समितिं नेपालभाषाया थुगु ग्यसुग्यंगु पाठ्यक्रम तयार याःगु दु, गुगु भी सकस्यां लागि लसतायाा खँ खः । थुगु पाठ्यक्रम दयेकेगु इवलय् समितिं पाठ्यक्रम निर्माण पद्धतिकथं त्रिभुवन विश्वविद्यालयया नेपालभाषा केन्द्रीय विभागलिसे आवद्ध थीथी विषयया विज्ञपिं, थीथी ब्वनेकुथिया नेपालभाषा स्यनामिपिं, नेपालभाषाया थीथी खलःपुचःलिसें धार्मिक-सांस्कृतिक संघसंस्थाया प्रतिनिधिपिं, भाषा, कला, संस्कृति, सम्पदा, इतिहास व पुरातत्व ख्यःया विज्ञपिंलिसें यैँ महानगरपालिकाया जःखः च्वंगु नगरपालिकाया विज्ञपिनिगु समेत सल्लाह, सुझाव व ग्वाहालि काःगु दु । थुकियात पाठ्यक्रम विषयया बाल-मनोवैज्ञानिकपिंपाखें माःकथं परिमार्जन समेत याःगु जुयाः थुगु पाठ्यक्रम यैँ महानगरपालिका दुनेजक मखु मुक्कं स्वनिगः दुने च्वंपिं मस्तय् लागि समेतं बांलाक, अःपुक व न्ह्यइपुक स्यनेकने यायेगु ज्वलं जुइफइ धइगु भलसा कयाच्वना ।

थ्वहे इवलय् हरेक न्यादँय् पाठ्यक्रम परिमार्जन यायेगु नेपाःया शिक्षा पद्धति कथं थुगुसी थुगु पाठ्यक्रमयात नं परिमार्जन यायेगु ज्या जूगु दु । पुलांगु पाठ्यक्रमया छुं पाठयात हीकाः समयसापेक्ष न्हूगु पाठ दुथ्याकेगु, नैतिक शिक्षाया पाठ तनेगु व यैँ महानगरपालिकाया ३२ गुलिं वडाया सम्पदा व संस्कृतियात दुथ्याकेगु ज्या जूगु दु ।

फुक्क पक्षयात कःघानाः यैँ महानगरपालिकाया तातुना पूवंकाः पाठ्यक्रम तयार यानादीगुलिं नेपालभाषा पाठ्यक्रम समितिया सकल दुजःपिं व पाठ्यक्रम दयेकेत व परिमार्जनया ज्याय् ग्वाहालि यानादीपिं सकसितं सुभाय् बिसें थुकिया सफल कार्यान्वयनया लागिं भिंतुना देछानाच्वना ।

बालेन्द्र शाह
प्रमुख, यैँ महानगरपालिका
न्हिः ने.सं. ११४५ दिल्लाथ्व नवमी
(वि.सं.२०८२ आषाढ १५)

परिमार्जित पाठ्यक्रमयात भिंतुना

वि.सं. २०७२ सालय् नेपाःया संविधान जारी जुइवं मांभासं शिक्षा बीगु वातावरण अझ विस्तृत जुया वंगु दु। थ्व संविधानया भाग ३ या मौलिक हकसम्बन्धी व्यवस्था अन्तर्गत धारा ३२ या उपधारा (२) व (३) य् हरेक व्यक्ति व समुदाययात थःथःगु सांस्कृतिक जीवनय् स्वतन्त्र रूपं ब्वति कायेगु नापं थःगु भाषा, लिपि, संस्कृति, सभ्यताया संरक्षण व संवर्द्धन यायेगु अधिकार बियातःगु दु। मेखे थ्वहे संविधानया भावना अनुरूप तर्जुमा यानातःगु 'राष्ट्रिय पाठ्यक्रम २०७५' य् हरेक स्थानीय सरकारयात तगिं १ निसें ८ तक अनिवार्य विषय कथं १०० पूर्णाङ्कया छगू बिस्कं विषय थःपिंसं हे पाठ्यक्रम दयेकाः ब्वंके फइगु व्यवस्था यानातःगु दु। थुगु व्यवस्थाकथं स्थानीय मौलिकता पिब्वइकथंया पाठ्यवस्तु दयेकेमाःगु अनिवार्य दु। थ्वहे व्यवस्थाया बः कयाः यैं महानगरपालिकां थनिं न्यादँ न्ह्यः स्थानीय भाय् नेपालभाषाया माध्यमं 'यैं देय् म्हसीके' पाठ्यक्रम ब्वंकेगु शुरु याःगु खः।

यैं महानगरपालिकां थ्व पाठ्यक्रम ब्वंकेधुंकाःलि संविधानया धारा ७ या उपधारा (२) कथं बागमती प्रदेश सरकारं नेपालभाषा व तामाङ भाषायात सरकारी ज्याखँया भाषा दयेकेगु कथंया ऐन पारित यानाः कार्यान्वयनय् हयेधुंकूगु दु। थुकिं बागमती प्रदेशया मेमेगु पालिकाय् नं नेपालभाषाया माध्यमं ब्वंकेज्या अपरिहार्य जूवंगु दु। बागमती प्रदेश सरकारं लागू याःगु भाषा ऐन यैं महानगरपालिकां स्थानीय भाषाया माध्यमं कार्यान्वयन यानाच्वंगु स्थानीय विषयया पठनपाठनलिसे ज्वःलाःवःगु दु।

यैं महानगरपालिकां न्यादँ न्ह्यः तयार याःगु 'यैं देय् म्हसीके' पाठ्यक्रमयात न्यादँय् छक्वः परिमार्जन यायेगु प्रचलित नियम कथं थुगुसी परिमार्जन यायेगु ज्या जूगु दु। पुलांगु पाठ्यक्रमय् मगाःमचाः जूगु विषयवस्तुयात माःकथं संशोधन यासें परिमार्जित पाठ्यक्रम तयार जूगु दु। न्यादँ न्ह्यः पाठ्यक्रम तयार यानादीपिं व आः परिमार्जन ज्याय् दुथ्याःपिं सकसितं सुभाय् देछासें परिमार्जित पाठ्यक्रमं 'यैं देय् म्हसीके' यात अझ प्रभावकारी दयेका यंकी धकाः नं भलसा कयाच्वना।

सुनिता डंगोल
उपप्रमुख
यैं महानगरपालिका

यँ मनपा स्वास्थ्य व शिक्षा समिति संयोजकया धापू

पाठ्यक्रम शिक्षण प्रक्रियाया मूल आधार खः । थुकिया आधारय् शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन जुइ । उकिं पाठ्यक्रम थःगु परिवेश अनुकूल परिमार्जन यानाच्वनेमाः । शिक्षायात उद्देश्यमूलक, स्तरीय नापं व्यावहारिक दयेकेगु ज्याय् पाठ्यक्रमय् स्यनामि, ब्वनामि, अभिभावक, बुद्धिजीवी नापं सरोकारवाला व्यक्तिपिनिगु सुझाव कयाः परिमार्जन व सुधार यायेगु ज्या निरन्तर प्रक्रियाया रूपय् जुयावयाच्वंगु दु ।

थ्व पाठ्यक्रम समयसापेक्ष परिमार्जन यायेत स्यनामि नापं सरोकारवाला व्यक्तित्व दथुइ बृहत् कार्यशालाया तिबः काःगु दु ।

थ्व पाठ्यक्रमय् विषयवस्तुया म्हसीका, शिक्षण विधि व मूल्याङ्कन प्रक्रिया न्ह्यब्वयातःगु दु । थुकी शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापयात तिबः जुइकथं पाठ्यवस्तुया सिकाइ उपलब्धि, विषयवस्तु, शैक्षिक सामग्री, सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप, सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया नापं पाठ्यघण्टि दुथ्याकातःगु दु ।

थ्व पाठ्यक्रमयात अझ जीवनोपयोगी, व्यावहारिक नापं प्रभावकारी दयेकेत सकसिगुं रचनात्मक सुझावया अपेक्षा यानागु दु ।

सुभाय् ।

चिनीकाजि महर्जन
संयोजक, शिक्षा तथा स्वास्थ्य समिति
वडाध्यक्ष वडा नं २२
ने.सं. ११४६ कछलाथ्व षष्ठी
(बि.सं. २०८२।०७।११) यँ महानगरपालिका

स्थानीय विषय नेपालभाषा पाठ्यक्रम परिमार्जन समितिया थःगु खँ

आधारभूत शिक्षाया स्थानीय विषयया पाठ्यक्रम दयेकाः स्थानीय सरकारं लागू यायेगु न्हूगु शिक्षा नीति खः । पूर्णांक १०० ल्याःया स्थानीय विषय अनिवार्य खः । थःथःगु थासय् गुकथं लागू यायेगु धयागु स्थानीय सरकारया निर्णय कथं जुइ । यैँ महानरपालिका दुने स्थानीय विषय नेपालभाषाया पाठ्यक्रम दयेकेत न्यादँ न्ह्यः यैँ महानगरपालिकां छगू समिति गठन याःगु खः । उगु समितिं महानगरपालिकाया अवधारणा कथं ८० प्रतिशत यैँ महानगरपालिका दुनेया विषयवस्तु व २० प्रतिशत स्वनिगः दुनेया विषयवस्तु दुथ्याकाः पाठ्यक्रम निर्माण यायेगु क्वज्यूगु खः । थ्वहे कथं पाठ्यक्रम निर्माण समितिं पाठ्यक्रम दयेकेगु ज्या जूगु खः ।

हरेक न्यादँय् पाठ्यक्रम परिमार्जन यायेगु नेपाःया शिक्षा पद्धति कथं यैँ महानगरपालिकाया 'यैँ देय् म्हसीके' पाठ्यक्रमयात नं थुगुसी परिमार्जन यायेगु ज्या जूगु दु । पाठ्यक्रम परिमार्जनया लागिं यैँ महानगरपालिका शिक्षा विभागं याःगु मिति निर्णय कथं शिक्षा तथा स्वास्थ्य समितिया संयोजक भाजु चिनीकाजि महर्जनया संयोजकत्वय् थ्व समिति गठन जूगु खः ।

थ्व पाठ्यक्रमय् न्हापा बियातःगु भाषा, नखःचखः, भेषभूषा, संस्कार, सम्पदा, सीप, कलाकौशल व व्यवसाय, नैतिक शिक्षा, प्राकृतिक स्वरूप व भौगोलिक स्वरूप, स्वास्थ्य शारीरिक व कासा, व्यक्ति म्हसीका व लिपि विषयवस्तुयात निरन्तरता बिसें छुं मगाःमचाःगु दुथ्याकातःगु दु ।

नेपालभाषा थःगु मांभाय् जुयाच्वंपिं मचातनिसें नेपालभाषा मसःपिं मचापिन्त स्यनेगु कथं समितिपाखें स्यनेगु विषय, स्यनाया उपलब्धि, स्यनेगु तरिका, शैक्षिक सामग्री, मूल्याङ्कन व पाठ्यभार आदियात व्यावहारिकतालिसे स्वापू तयाः स्यनेगुकथं सामग्री दयेकातःगु दु । स्थानीय विषय ब्वनीपिं मचात विषयवस्तुनाप स्वापू दुगु लकसय् हे ब्वलंपिं मचातयूत थःगु थाय्बाय् रितिथिति, विधिव्यवहार, रहनसहन सकतां थःगु हे खः धकाः आत्मसात यायेफैगु कथं विषयवस्तु ब्वनेगु जक मखु महसुस याइगु कथं पाठ्यक्रम दयेकेमाः, मचातयूत फयांफछि अःपुक ब्वनाः, स्वयाः, यानाः सयेका काइगु कथं शिक्षा बिइगु जुइमाःगु वाःचायेकाः न्हापाया मूल्याङ्कन प्रणालीयात हे छ्यलेमाःगु दु ।

पाठ्यक्रम कार्यान्वयनयात ध्यानय् तयाः कार्यान्वयनय् प्रत्यक्ष स्वापू दुपिं ब्वनामिपिं, स्यनामिपिं, वडा अध्यक्षपिं, नेवाः स्यनामि दबू, स्यनामि संगठनया पदाधिकारीपिं, प्रधानाध्यापकपिं, विज्ञपिं आदिपिनिगु सल्लाह दुथ्याकाः अन्तिम रूप ब्यूगु खः।

पाठ्यक्रम परिमार्जन यायेत प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष ग्वाहालि यानादीपिं नापं शिक्षा विभागया कर्मचारी सकसितं सुभाय् देछासें परिमार्जित पाठ्यक्रम स्यनेकने ज्याय् अझ प्रभावकारी जुइगु आशा याना ।

स्थानीय विषय नेपालभाषा पाठ्यक्रम निर्माण समितिया दुजःपिं :

संयोजक – शिक्षा अधिकारी, कामपा शिक्षा विभाग
दुजः – प्रा.डा. चुन्दा वज्राचार्य
दुजः – सह प्रा. मदन रत्न मानन्धर
दुजः – बरुण प्रसाद बैद्य
दुजः – नरेश वीर शाक्य
छ्यान्जे – मोति राज खनाल

स्थानीय विषय नेपालभाषा पाठ्यक्रम परिमार्जन समितिया दुजःपिं :

संयोजक – चिनीकाजि महर्जन
शिक्षा अधिकारी – केशव ज्ञवाली
दुजः – प्रा.डा. चुन्दा वज्राचार्य
दुजः – सह प्रा. डा. राजन लाल जोशी
दुजः – सह प्रा. मदन रत्न मानन्धर
दुजः – डा. सुरज शाक्य
दुजः – बरुण प्रसाद बैद्य
छ्यान्जे – नेत्र नारायण पौडेल

स्थानीय विषय नेपालभाषा पाठ्यक्रम परिमार्जन समितिया आमन्त्रित दुजःपिं :

दुजः – सुरेश किरण मानन्धर
दुजः – दिपक तुलाधर
दुजः – सुमिन महर्जन
दुजः – सरिता सापकोटा

धलः

खण्ड (क)

नेपालभाषा विषयया पाठ्यक्रमया आधारभूत पक्ष

नेपालभाषा विषयया पाठ्यक्रम

१. न्ह्यखँ

नेपाःया म्हसिका धयागु हे बहुभाषा, बहुधर्म, बहुसंस्कृति व बहुजातजातिया देश खः । नेपाःया पुलांगु जातजाति मध्यय् छगू जाति नेवाः खः । नेपालय् दकलय् न्हापां शासन याःगु जाति गोपालवंश खः, अनंलिमहिषपालपिसं यात । थुपिं आः तक्कनं नेवाः हे जुयाच्वंगु दु । किराती, लिच्छवी व मल्लपिसं नं नेपालय् शासन याःगु दु, उपिं नं नेवाः हे जुयावन । थीथी कालखण्डय् नेवाःतय्सं आपालं धर्म, संस्कृति, सम्पदाया विकास यानावन । नेवाःतय्सं मुख्य शासन नेपालमण्डल दुने च्वनाः यानावन । नेवाःतयसं शासन याःगु स्वनिगः दुने हे जक नेपाःया विश्वसम्पदा दुने दुथ्याःगु च्यागू सम्पदा मध्यय् न्ह्यगू विश्वसम्पदा नेपाःगालय् दुने लाः । नेवाःतयूगु सभ्यता विकासयात विश्वं म्हसीकाः हे विश्वसम्पदा दुने दुथ्याकूगु खः । उलिजक मखु गुलि नं शासकत नेपाःगालय् दुहांवल थनयागु सभ्यता व विकास खनाः थन हे स्थायीरूपं च्वना छ्वयेगु यात ।

शासकत जकमखु नेपाःया थीथी थासं नेपाःगाः वयाः शिक्षा, स्वास्थ्य, लजगाः आदिया निम्तिं स्वनिगः दुहां वयेगु यात । उपिं आपाः धयाथें थन हे बसोबास याना छ्वयेगु जूगुलिं यानाः न्हापांनिसें बसोबास यानाच्वंपिं नेवाःत म्हो जुल । न्हापांनिसें बसोबास यानावयाच्वंपिं नेवाःतयूगु थःगु हे भाषा, साहित्य, संस्कृति जक मखु इतिहास हे दुपिं खः । थुमिगु भाषा नेपालभाषा खःसा, साहित्य नेपालभाषा साहित्य व नेवाः संस्कृति खः । गोपालवंशी नेवाः जूगुलिं उमिगु भाषा नेवाः भाषा हे खः । लिच्छवीपिंसं शासन याःबलय् थाय्थासय् संस्कृत भाषां अभिलेख तयेगु याःसां जनतातय्सं ल्हाइगु भाय् नेपालभाषा हे खः । उकिं लिच्छवीकालय् पलिस्था यानातःगु अभिलेखय् संस्कृत मखुगु खँग्वः जनतातयूगु भाषाया रूपय् दु । मल्लकाल वःबलय् नेपालभाषा राजभाषा, जनभाषा व प्रशासकीय भाषाया कथं नं जुल । मल्लकालय् नेपालभाषां सफू च्वयेगु, साहित्य सृजना यायेगु, अभिलेख च्वयेगु, थ्यासफू, घटनावली, वंशावली आदि च्वयेगु ज्या जुल ।

लिच्छवीकालनिसें संस्कृत भाषां ब्राम्ही लिपिया प्रयोग जूसां मल्लकालय् वयाः नेवाःतयूगु थी थी लिपि नं विकास जुल । भुजिंम्वः लिपि, प्रचलित नेपाल लिपिजक मखु रञ्जना लिपि व कुटाक्षरं च्वयेगु परंपरा जुल । मल्लकालय् नेवाःतयूगु भाषा, संस्कृतिनिसें कला कौसल आदिया चरम विकास जूगु कारणं हे नेपाःया इतिहासय् मल्लकालयात सुवर्णयुग धायेगु यानातःगु खः । थ्वहे नेवाःतयूगु सभ्यता खः, म्हसिका खः ।

शाह जुजुपिसं नेपाःगालय् नं शासन यायेवं नेपालभाषा ह्रास जुजुं वन । पञ्चायतकालय् छगू भाषा, छगू जात, छगू धर्म, छगू भेषया दर्शनयात प्रोत्साहन ब्युस्येंलि नेपालभाषा बिस्तारं ह्रास जुयावंगु खः ।

अथे जूसां शैक्षिक क्षेत्र दुने नेपालभाषा उच्च शिक्षाकथं आई. ए. निसें माष्टर डिग्री व विद्यावारिधीतक्क यायेगु जुल । राजनैतिक ह्यूपाःया नापनापं नेपालभाषायात बीगु स्थान पापां वनाच्वंगुली नेपाः लोकतान्त्रिकगणतन्त्र जुस्येंलि स्थानीय विषय व मातृभाषायात महत्व बियाः प्राथमिक तहया शिक्षाय् मांभाषां ब्वनेगु व्यवस्था जूगुलिं येँ महानगरपालिकाया मूलबासी वा आदिवासी जाति नेवाःतयूगु बारे सयेका सीकाबीगुकथं नेपालभाषाया अध्ययन यायेगु जूगु खः ।

२. पाठ्यक्रमय् नेपालभाषा विषय दुथ्याकेमाःगु हुनि :

नेपाःया मू थाय् धयागु येँ देय् खः । येँया मूलवासी धयापिं नेवाःत खः । नेवाःतयूगु भाषा, संस्कृति, परम्परा,

सम्पदा, कलाकौसल विश्व न्यंक जाः। देशविदेशंनिसें नेवाःतयूगु थीथी पक्षया अध्ययन अनुसन्धान यायेत लिसें अवलोकन वा स्वयेत यैंय् वयेगु याइ। उलि जकमखु दछिया ३६५ दिं दुसा नेवाःतय् व स्वयाः उप्वः नखःचखः, जात्रा, पर्वनिसें कयाः थीथी संस्कार नं यायेगु याः। थजाःगु नेवाःतयूगु भाषा, धर्म, संस्कृति सम्पदा, संस्कार, सीप, कलाकौसलं जाःगु थाय् यैं महानगरपालिका दुने दुथ्याःगु खः। नेपाःया च्यागू विश्व सांस्कृतिक सम्पदा मध्यय् स्वयम्भू महाचैत्य, यैंया लायकू, पशुपति व खास्ति यानाः प्यंगू विश्व सम्पदा यैं महानगरपालिका दुने लाः।

यैं महानगरपालिका दुने आपालं जातजातिपिं दुसां नेवाःत आदिवासी जूगुलिं उमिगु विशिष्ट थाय् दु। यैं महानगरपालिका दुनेया प्रारम्भिक शिक्षाय् नेपालभाषा विषय ब्वनेमाःगु मू मू हुनि धयागु थथे खः :

क) नेवाःतयूगु सभ्यता म्हसीकेगु

ख) यैं लागा दुनेया मौलिक भाषा, साहित्य, धर्म, संस्कृति, संस्कार, रहनसहन म्हसीकेगु

ग) यैं लागा दुने जुइगु मौलिक जात्रा पर्व मेला म्हसीकेगु

घ) यैं लागा दुने च्वंपिं आदिवासीपिनिगु व्यक्तित्व, कृतित्व व लजगाः म्हसीकेगु

ङ) यैं लागा दुनेया कलाकौसल, सीप, थायूबाय्, बस्ति म्हसीकेगु

च) यैं लागा दुनेया नेवाःतयूसं यानावयाच्वंगु लकसया व्यवस्था बारे सीकेगु

छ) भिं उसांयूया लागि यानावयाच्वंगु ज्या खँ सीकेगु

ज) विश्वय् वयाच्वंगु ह्यूपाःया जलय् नेवाःतयूसं थःगु म्हसिका गुकथं ल्यंकातल जक मखु लिपाया पुस्तायात गुकथं पुस्तान्तरण यानाच्वन धकाः नं सीकेगु

झ) नेवाः गौरवया वास्तविकता थुइका नेपालभाषा ब्वलंकेगु

३. नेपालभाषा पाठ्क्रम निर्माणया चरण :

पाठ्यक्रम दयेकेगुयानिम्तिं नालेमाःगु चरणकथं नेपालभाषा पाठ्यक्रम निर्माणया निम्तिं नं क्वय् बियातःगु चरण छ्येलागु जुल :

क) आवश्यकता म्हसीका (पहिचान)

ख) सक्षमता क्वःछीगु (निर्धारण)

ग) विधा व क्षेत्र क्वःछिना (निर्धारण)

घ) विषयवस्तु ल्यज्या (छनोट)

ङ) विषयवस्तुया विस्तृतीकरण

च) शिक्षण सिकाइ प्रक्रिया

छ) ई व्यवस्थापन

ज) मूल्याङ्कन

४. आवश्यकता पहिचानया सम्भाव्य क्षेत्र :

क) तजिलजि (संस्कृति) : भाषा, नखःचखः, जात्रा, नसात्वँसाज्वलं, भेषभूषा व तिसाज्वलं, जन्मनिसें मृत्यु संस्कार आदि।

ख) सम्पदा (धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल ....) : चीभाः देगः, द्यः, ननि, बहाः, बही, चुक, ल्वहंहिति, पुखू, तुं, बुंगाः, सतः, फल्चा, छ्वास, पीठ, अजिमा, तीर्थ, विश्व सम्पदा आदि।

ग) सीप, कलाकौशल व व्यवसाय : दकःमि, सिँकःमि, मरिकःमि, पुं, छिपा, ल्वहंकःमि, नकःमि, सिजःकःमि, लुँकःमि, कँयूकःमि, सापू, मेयूपू, फैपू आदि।

घ) नैतिक शिक्षा : सकारात्मक विचार, हनाबना, सहानुभूति, ग्वहालि, परियत्ति शिक्षा, ज्ञानगुणया खँ, विधि

व्यवहार, समाजसेवा, दान, धर्म, परम्परागत व्यवहार आदि ।

ङ) **भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप** : ख्यः, पहाड, गुँ, च्वापुगुँ, धः, खुसि, सागर, महासागर, चा, फि, ल्वहं, सूर्द्यः, चन्द्रमा, नगु, सुपाँय्,

ग्रहण, खानी, प्राकृतिक विपत्ति, लकस प्रदूषण व संरक्षण आदि ।

च) **स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा** : म्ह सुचुकुचु, छेँ सुचुकुचु, त्वाः सुचुकुचु, ब्वनेकुथि सुचुकुचु, कुपोषण, ल्वय् (सरे जुइगु व मजुइगु), कसरत, प्राणायाम, योग, थीथी कासा आदि ।

छ) **व्यक्ति म्हसिका** : नेपा देय्या नांजाःपिं नेवाःत, नेपालभाषाया उत्थान यायेत योगदान बियादिइपिं ।

ज) **लिपि** : प्रचलित नेपाल लिपि व रञ्जना लिपि ।

५. शिक्षाया राष्ट्रिय सक्षमता

शिक्षाया राष्ट्रिय सक्षमता क्वय् बियातःगुकथं दु :

१. न्ह्याम्हं व्यक्तियाके अन्तर्निहित प्रतिभा व व्यक्तित्व विकासया सम्भावनायात प्रस्फुटित यायेत तिबः बिइगु ।

२. न्ह्याम्हं व्यक्तियाके दुगु सार्वभौम मानवीय मूया नापं राष्ट्रिय संस्कृति व अस्मिता, सामाजिक मान्यता व आस्थाया संवर्द्धन यानाः जीवन्त अनुभवत कयेच्यानाः स्वस्थ सामाजिक व सामूहिक जीवनपद्धतिया विकास यायेत चरित्रवान् व नैतिकवान् नागरिक तयार यायेगु ।

३. स्थानीय व राष्ट्रियस्तरया व्यवसाय, लजगाः व रोजगारी नापं आवश्यकताकथं अन्तरराष्ट्रिय लजगाः उन्मुख, उत्पादनमुखी व सीपयुक्त नागरिक तयार यायेत तिबः बिइगु ।

४. व्यक्तिया सामाजिकीकरणय् तिबः ब्युब्युं सामाजिक एकतायात क्वातुका यंकेगु ।

५. समाजया आधुनिकीकरणय् तिबः बियाः देय् निर्माणया निंतिं मानवसंसाधनया विकास यायेगु ।

६. प्राकृतिक लकस व राष्ट्रिय सम्पदाया संरक्षण व सदुपयोग यायेत तिबः बिइगु ।

७. सामाजिक समानता व न्यायबारे चिन्तन यायां वहे कथंया आचरण विकास यायेगु व समाबेशी लिसें छधीछपाँय् समाज दयेकेत ग्वहालि यायेगु ।

८. स्थानीय, राष्ट्रिय व अन्तरराष्ट्रिय परिवेशयात ल्वयेक शान्ति, मैत्री, सद्भाव, सहिष्णुता व विश्ववन्धुत्वया भावनाया विकास यानाः वहेकथं आचरण यायेगु व याकेगु लिसें फुक्क कथंया द्वन्द्व व्यवस्थापनया लागि सक्षम नागरिक तयार यायेगु ।

९. आधुनिक सुचं प्रविधिलिसे परिचित जुयाः थ्व प्रयोग यायेत हलिमय् ल्वःम्ह दक्षँ जनशक्ति तयार यायेगु ।

१०. राष्ट्र, राष्ट्रियता, लोकतन्त्र, मानवअधिकारयात सम्मान यायेगु, समालोचनात्मक व रचनात्मक सोच दुपिं, स्वाभिमानी व मेपिन्त सम्मान यायेगु व थः नेपाःमि जूगुलिइ गौरव ताइपिं नागरिक तयार यायेगु ।

११. नेपाली कला, सौन्दर्य, आदर्श व वैशिष्ट्यया संरक्षण, संवर्द्धन व विस्तारय् अभिप्रेरित नागरिक तयार यायेत तिबः बिइगु ।

१२. प्राकृतिक व दैवी प्रकोपपाखें सचेत जुयाः वयेफुगु गुगुनं कथंया जोखिम म्हो यायेत सक्षम नागरिक तयार यायेगु ।

६. तहगत सक्षमता

सक्षमता धैगु व्यावहारिक व सामाजिक जीवनयापनया लागि व्यक्तियात आवश्यक जुइगु ज्ञान, सीप प्रदर्शन यायेफइगु खः । उकिं हे आधारभूत तहलय् बियाःतगु सक्षमता विकास यायेत ज्ञान, सीप प्रविधियात उजागर

यायेत व स्थानीय मूल्य मान्यताया संरक्षण व संबर्द्धनय् तिबः बियाः उकिया हस्तान्तरणय् योगदान बिइत नेपालभाषा पाठ्यक्रमया प्रावधान तःगु खः । सक्षमताया आधारय् पाठ्यक्रमया सिकाइ उपलब्धि तयार यानाः वहे कथं विषयवस्तु ल्ययाः स्यनेकने प्रक्रिया निर्धारण व मूल्याङ्कन प्रक्रिया ल्यइ । थुकियानिम्तिं तगिं छगूनिसें तगिं च्यागूतकया ब्वनामिपिन्त क्वय् बियातःगुकथं सक्षमता विकासया अपेक्षा याःगु दु ।

१. यैँ लागाया दुने व पिने लाःगु महत्वपूर्ण सम्पदा, संस्कृति, परम्परा व भाषा, लिपि संरक्षण नापं सम्बर्द्धन
२. यैँ लागाया दुने व पिने लाःगु ऐतिहासिक, धार्मिक व पर्यटकीय थायूयागु पहिचान, अवलोकन भ्रमण व उकिया उपयोगिता व महत्व नापं सम्बर्धन
३. स्थानीय तहलय् जुइगु जात्रा, नखःचखः, मेलाय् सहभागिता, नसात्वँसा ज्वलं, भेषभूषा, तिसाज्वलं नापं नेवाः संस्कार व इमिगु संबर्द्धनय् तिबः
४. स्थानीय तहलय् संचालन जुयाच्वंगु उद्योग, लजगाःया अवलोकन, संरक्षण व संबर्द्धनया निंतिं तिबः
५. ब्वनेकुथिइ स्वास्थ्य व पोषणया महत्व, थुकियात व्यवहारय् छ्यलेगु, ब्वनेकुथिया सुचुकुचुइ सहभागिता व नेवाः कासा जगेर्ना नापं योग शिक्षा
६. लकस, मचाक्यब दयेकेगु, संरक्षण व संबर्द्धनबारे सहभागी
७. भिंगु संस्कार व आचरणबारे जानकारी कयाः व्यवहारय् छ्यलेगु
८. सृजनात्मक ज्याया पहिचान, अभ्यास व छ्यलेगु
९. नेवाः ख्यलय् नांजापिं व्यक्तित्वया योगदान

७. ई व्यवस्थापन

तगिं छगूनिसें स्वंगूतक छगू वाःलय् ५ पाठ्यघन्टीया दरं जम्मा १६० पाठ्यघन्टी ब्वंकेगु जुइ । अथेहे तगिं प्यंगूनिसें च्यागूतक छगू वाःलय् ४ पाठ्यघन्टीया दरं जम्मा १२८ पाठ्यघन्टी ब्वंकेगु जुइ । थुकिइ मध्ये सैद्धान्तिक पक्षया निंतिं ६४ पाठ्यघन्टी व प्रयोगात्मकय् ६४ पाठ्यघन्टी स्यनेगु व्यवस्था यायेमाः । ४५ मिनेटया छगू पाठ् यघन्टी जुइ ।

८. स्यनेकनेया माध्यम

ब्वनेकुथिइ स्यनेकनेया माध्यम नेपालभाषा जुइ ।

९. स्यनेकने सहजीकरणया प्रक्रिया

क) आधारभूत तहलय् स्यनेकने यायेबलय् ब्वनामि केन्द्रित व मचामैत्री स्यनेकने बिधि छ्यलेमाः । अपाङ्गता, अशक्त, असहाय, कमजोर आदि जूपिं ब्वनामिपिन्त समावेशी स्यनेकने प्रक्रियाकथं अपने यायेमाः । थुकियालागि स्यनामिपिसं उपलब्ध जुइकथं सहजकर्ता, उत्प्रेरक, प्रवर्द्धक व खोजकर्ताया भूमिका निर्वाह यायेमाः ।
ख) पाठ्यक्रमलिसे स्वापूदुगु स्यनेकने, सहजीकरण प्रक्रिया यायेबलय् सुचं, संचार व प्रविधिया प्रयोगयात विशेष थाय् बिइमाः ।
ग) स्यनेकने प्रक्रियाय् सैद्धान्तिक सिबें उप्वः यानाः 'यानाः सयेकेगु' अवसर बिइगु जुइमाः ।

खण्ड ख

नीति नियमय् मातृभाषा

१. संविधानय् मातृभाषा :

क) नेपाःया संविधान २०४७

नेपाःया संविधान २०४७ य् नेपाःया दुने च्वंगु मातृभाषायात राष्ट्रिय भाषा व नेपाली भाषायात राष्ट्र भाषा धका उल्लेख यानातःगु दु। छुंनं समुदायनं थःथःगु मातृभाषाया माध्यमं प्राथमिक तह जक आखः ब्वंकेगु, ब्वनेकुथि चायेकेगु प्रावधान ब्यूगु दु। उगु हे प्रावधानयात कार्यान्वयन यायेगु कथं नेवाः समुदायनं नेपालभाषाया माध्यमं मचातयूत आखः ब्वंकेगु ब्वनेकुथि जगतसुन्दर ब्वनेकुथि २०४७ फागुण १२ गते विधिवत संचालन याःगु नेपाःया न्हापांगु व छगूया छगू जक ब्वनेकुथिया रूपय् थौंतक्क छगू तगिंनिसें भिगू तगिंतक्क ब्वंकेगु याना वयाच्वंगु दु।

ख) नेपाःया संविधान २०७२

वि.सं. २०७२ नेपाःया संविधानया भाग ३ य् मौलिक हकया व्यवस्थाय् धारा २२ य् मातृभाषा व संस्कृतिया हकया व्यवस्था याःगु दु। उकिया उपधारा २ लय् 'प्रत्येक व्यक्ति व समुदायया थःथःगु समुदायया सांस्कृतिक जीवनय् सहभागि जुइगु हक दइ' नापं उपधारा ३ य् 'नेपालय् च्वनाच्वंपिं सकल नेपाःमिपिनि थःथःगु भाषा, लिपि, संस्कृति, सांस्कृतिक सभ्यता व सम्पदाया संवर्द्धन व संरक्षण यायेगु हक दै' धयागु प्रावधान दु।

२. राष्ट्रिय शिक्षा आयोगया प्रतिवेदन २०४९

वि.सं. २०४७ सालया संविधानय् दुगु मातृभाषाया प्रावधान अर्थात् राष्ट्रिय भाषाया व्यवस्था यायेगु हुनिं वि.सं. २०४७ साल फागुन १४ गते राष्ट्रिय शिक्षा आयोग गठन जुल। उगु आयोगं २०४९ सालय् प्रतिवेदन पेश याःगु खः। उगु प्रतिवेदनय् नेपाः बहुभाषा बहुजातया आधारय् राष्ट्रिय भाषा आयोग त्रिभुवन विश्वविद्यालयया केन्द्रीय भाषा विभागनिसें ब्वनेकुथि दुने मातृभाषा ब्वनेदैगु व्यवस्था यानातःगु दु। उगु प्रतिवेदनय् ब्यूगु सुझावकथं त्रिभुवन विश्वविद्यालय् केन्द्रीय नेपालभाषा विभाग व नेपाःया मातृभाषा अध्ययन अनुसन्धान व्यवस्थापन यायेगुयालागि राष्ट्रिय भाषा आयोग लिपाहे जूसां गठन जूगु दु।

३. प्राथमिक शिक्षा पाठ्यक्रम २०६२ व २०६५ :

प्राथमिक शिक्षा पाठ्यक्रम २०६२ व २०६५ लय् प्राथमिक तगिं (१ - ५) य् स्थानीय विषय र मातृभाषा विषययात पाठ्यभार ४ व पूर्णाङ्क १०० याःगु दु।

क) ब्वनेकुथिइ ब्वंकीगु मातृभाषायात ल्ययेबलय् अप्वः ब्वनामिपिसं नुबाइगु मातृभाषा ल्ययेगु जुइमाः।

ख) मातृभाषा ब्वंके मफइगु ब्वनेकुथिइ स्थानीय तहया लागि उपयोग जुइगु पेशा, व्यवसाय, धर्म, परम्परा, संस्कृति, रीतिरिवाज, स्थानीय सम्पदा, वातावरण संरक्षण, खेतीपाती, स्थानीय प्रविधि, नखःचखः, सामाजिक व्यवहार आदि विषय ल्ययाः ब्वंकेगु जुइमाः।

ग) मातृभाषा र स्थानीय विषयया पाठ्यक्रम व पाठ्यसामग्री स्रोतकेन्द्रया सहयोग व जिल्ला पाठ्यक्रम समन्वय समितिया समन्वयलय् ब्वनेकुथि थम्हं हे दयेकेफु।

४) आधारभूत तह (तगिं १ – ३) या पाठ्यक्रम २०७५ :

आधारभूत तहलय् पाठ्यक्रम दयेकाः कार्यान्वयन यायेबलय् क्वये च्वंगु खँ दुथ्याकेगु जुई :

क) स्थानीय विषय्लय् मातृभाषा स्थानीय ज्ञान, सीप, व प्रविधिइ आधारित विषय जुइमाः । स्थानीय विषय अन्तर्गत मातृभाषा अथवा मातृभाषा व स्थानीय विषय समावेश यायेमाः । सृजनात्मक सीप विकासया क्रियाकलाप, मेगु विषयया क्षेत्रया क्रियाकलापनाप स्वापू क्यनेमाः ।

ख) स्थानीय विषयया पाठ्यक्रम व पाठ्यसामग्री विद्यालयनं स्थानीय विज्ञ, अभिभावकया नापं स्थानीय तहया सहयोग व समन्वय यानाः कार्यान्वयनय् हयेगु जुई ।

५. आधारभूत शिक्षा (तगिं ६ – ८) पाठ्यक्रम २०६९ :

आधारभूत तहया ६ निसें ८ गुलिइ मातृभाषा वा स्थानीय विषययात पाठ्यभार ५ व पूर्णाङ्क १०० जुइ ।

क) ब्वनेकुथिइ ब्वंकीगु मातृभाषा ल्ययेगु, पाठ्यक्रम निर्माण, सफू विकास व कार्यान्वयन स्थानीय निकायया परामर्शय् ब्वनेकुथि वा सम्बन्धित शैक्षिक संस्थां हे याई ।

ख) स्थानीय विषयया हकय् स्थानीय तहयात माःगु सीप, धर्म, परंपरा, संस्कृति, रीतिरिवाज, स्थानीय सम्पदा वातावरण संरक्षण, स्थानीय प्रविधि, नखःचखः, सामाजिक व्यवहार आदि विषयवस्तु सम्बन्धी विषय स्थानीय निकायया सरसल्लाहं ब्वनेकुथिं थःम्हहे ल्ययाः तयेफु । थजाःगु विषयया पाठ्यक्रम दयेकेगु, सफू विकास व कार्यान्वयन स्थानीय निकायया सरसल्लाहनं ब्वनेकुथि वा शैक्षिक संस्थां हे याई ।

ग) मातृभाषा व स्थानीय विषयया पाठ्यक्रम व पाठ्यसामग्री स्रोतकेन्द्रया गुहालि व जिल्ला पाठ्यक्रम समन्वय समितिया समन्वयलय् ब्वनेकुथिं थम्हं हे दयेके फु । जिल्ला दुने छगू हे कथंया विषय जुलधाःसा जिल्लास्तरय् व स्रोतकेन्द्रस्तरय् जक मिलेजुल धाःसा स्रोतकेन्द्रस्तरया पाठ्यक्रम दयेकेफु ।

घ) मेमेगु विषयया रूपय् कम्प्यूटर व सूचना प्रविधि, सामाजिक शास्त्रया अन्तर्गतया विषय, भाषा समूहया विषय, गणित व विज्ञान समूहया विषय, परम्परागत चिकित्सा पद्धति, सहकारी शिक्षा, संगीत, मूर्तिकला, काष्ठकला, वास्तुकला आदिया विषय जुइ । दुगु साधन व स्रोतया आधारय् पाठ्यक्रम विकास केन्द्रं पाठ्यक्रम व सफू विकास यानायंकी ।

६. आधारभूत शिक्षा पाठ्यक्रम २०७६ :

आधारभूत तहलय् २०७७ निसें कार्यान्वयन जुइगु स्थानीय पाठ्यक्रम वि.सं. २०७७ निसें छगू तगिंनं सुरु यानाः प्यदँया दुने तगिं छगूनिसें च्यागू तगिंतक्क कार्यान्वयन जुई ।

तगिं १ - ८ तगिंया समयावधि मध्ये स्थानीय तहया समन्वयलय् ब्वनेकुथिइ मुक्कं ई मातृभाषायात अथवा छुं ई मातृभाषायात व मेगु छुं ई मेगु छगू स्थानीय विषययात नं बी फु । मागया आधारय् स्थानीय तहया समन्वयलय् ब्वनेकुथिंनं मातृभाषा, मातृभाषा व मेगु छुं छगू स्थानीय विषय अथवा स्थानीय विषय ब्वंकेगु व्यवस्था यायेफु ।

७. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ :

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ या दफा ११ (ज)(४) य् मातृभाषां शिक्षा बीगु ब्वनेकुथियात अनुमति, अनुगमन व नियमन सम्बन्धि व्यवस्था यानाः स्थानीय पाठ्यक्रमया कार्यान्वयन यायेगु खँ न्ह्यब्वयातःगु दु । उगु ऐनया हे दफा ११(ज)(१८) य् स्थानीय स्तरया शैक्षिक ज्ञान, सीप व प्रविधिया संरक्षण, सम्बर्द्धन व स्तरीयकरण यायेगु ख'नं च्वयातःगु दु ।

८. झिंन्याक्वःगु (पन्ध्रौं) योजना (२०७६ र ०७७ – २०७९ र ०८०) :

झिंन्याक्वःगु योजनाया तातुना पूवंकेगुया निम्तिं परिलक्षित मानव संसाधन, पूर्वाधार व प्रविधिया विकास व जीवनोपयोगी ज्ञान व सीपय् आधारित पाठ्यक्रमपाखें दक्व तहया शिक्षाय् गुणस्तर सुनिश्चित यायेगु रणनीतियात ब्वनेकुथि-शिक्षाया पाठ्यक्रम व सफू ईकथं परिमार्जित यायेगुया नापनापं आधारभूत तहया तगिं छगूनिसें स्वंगूतक्क एकीकृत पाठ्यक्रम कार्यान्वयन यानाः आधारभूत तहया शिक्षण सिकाइया लागि माःकथं माध्यम भाषाया रूपय् मातृभाषा व स्थानीय भाषा अथवा नेपाली भाषा छ्यलेगु व्यवस्था दयेकाः संङ्घीय तहलं निश्चित यानाः मापदण्डकथं ब्वनेकुथि तहया स्थानीय पाठ्यक्रम व पाठ्यसामग्री स्थानीय तहलंनिसें विकास यायेगु यानाः स्थानीय तहया क्षमता विकास यायेगु जुइ धकाः कार्यनीतिपाखें व्यवस्था यायेगु जुई ।

९. विद्यालय क्षेत्र विकास योजना :

सन् २०१६ निसें २०२२ तक्कयात हःगु विद्यालय क्षेत्र विकास योजनां सीप स्यनेगु खँय् परंपरागत व स्थानीय ज्ञानया छ्यलाबुला गुकथं जुयाच्वंगु दु धकाः माला स्वयेगु व मातृभाषा, राष्ट्रिय भाषा व अन्तराष्ट्रिय भाषायात ब्वंकेगु माध्यमया रूपय् त्रैभाषिक नीति छ्यलेगु व्यवस्था यानाः स्थानीय मातृभाषायात म्वाकातयेगु व छ्यलाबुलाय् हयाः संवर्द्धन यायेगु धकाः उल्लेख यानातःगु दु ।

खण्ड ग

क्षेत्र, क्रम, विषयवस्तु व सिकाइ उपलब्धिया विस्तृतीकरण

१. क्षेत्र व क्रम

नेपालभाषाया विषयया विषयवस्तुया क्षेत्र व क्रम क्वय् वियातःगु दु ।

क्र.सं.	विधा, क्षेत्र, क्रम	विषयवस्तु
१	भाषा	भाषा (न्यने, न्ववाये, ब्वने, च्वये)
२	नखःचखः व भेषभूषा	नखःचखः, जात्रा, नसात्वँसाज्वलं, भेषभूषा व तिसाज्वलं
३	संस्कार	जन्मनिसें मृत्यु संस्कार
४	सम्पदा (धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल ....)	चीभाः देगः, द्यः, ननि, बहाः, बही, चुक, ल्वहंहिति, पुखू, तुं, बुंगाः, सतः, फल्चा, छ्वास, पीठ, अजिमा, तीर्थ, विश्व सम्पदा
५	सीप, कलाकौशल व व्यवसाय	दकःमि, सिँकःमि, मरिकःमि, पुं, छिपा, ल्वहंकःमि, नकःमि, सिजःकःमि, लुँकःमि, कँय्कःमि, सापू, मेय्पू, फैपू, घरेलु उद्योग
६	नैतिक शिक्षा	सकारात्मक विचार, हनाबना, सहानुभूति, ग्वहालि, परियत्ति शिक्षा, ज्ञानगुणया खँ, विधि व्यवहार, समाजसेवा, बाल अधिकार, दान, धर्म, परम्परागत व्यवहार
७	भौगोलिक स्वरुप व प्राकृतिक स्वरूप	ख्यः, पहाड, गुँ, च्वापुगुँ, धः, खुसि, सागर, महासागर, चा, फि, ल्वहं, सूर्द्यः, चन्द्रमा, नगु, सुपाँय्, ग्रहण, खानी, प्राकृतिक विपत्ति, लकस प्रदूषण व संरक्षण
८	स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा	म्ह सुचुकुचु, छेँ सुचुकुचु, त्वाः सुचुकुचु, ब्वनेकुथि सुचुकुचु, कुपोषण, ल्वय् (सरे जुइगु व मजुइगु), कसरत, योगः आसन, प्राणायाम, विपश्यना ध्यान, थीथी कासा
९	व्यक्ति म्हसिका	नेपा देय्या नांजाःपिं नेवाःत, नेपालभाषाया उत्थान यायेत योगदान बियादिइपिं
१०	लिपि	नेपाल लिपि, रञ्जना लिपि

२. क्षेत्र व क्रम विस्तृतीकरण

क्र.सं.	एकाइ र क्षेत्र	तगिं छगू	तगिं निगू	तगिं स्वंगू	तगिं प्यंगू	तगिं न्यागू
१	**भाषा** -न्यने	-खँल्हाबल्हा -यःमरि कविता न्यनेफैगु	-खँल्हाबल्हा -वःपाखें नां, क्रिया, विशेषण म्हसीके फैगु	-खँल्हाबल्हा -क्वातिपाखें क्रिया विशेषण, सर्वनाम आदि म्हसीकेफैगु	-खँल्हाबल्हा -स्वांया नां न्यना धायेफैगु -हाम्वःग्वारापाखें ल्याः खानाः इनेबले जाः (लिंग) म्हसीकेफैगु	-खँल्हाबल्हा -गथांमुगःपाखें विस्मयादिवोधक खँग्वः व खँपुत न्यनाः म्हसीकेफैगु
	-न्ववाये	-थःगु म्हसीका -यःमरि कविता कनेफैगु -छगः, निगः निसें भिगःतक धायेफैगु -छि, नछिनिसें सांन्हतक धायेफैगु -थ्व जिगु छ्यं म्ये .... हालेफैगु	-थःगु म्हसीका -वःपाखें नां, क्रिया, विशेषण म्हसीकाः धायेफैगु -जीवजन्तु व की म्हसीकेफैगु -मा आखः, बा आखः व चिना आखः या खँग्वः व खँपु धायेफैगु -भिंछगःनिसें न्यीगःतक धायेफैगु	-थःगु म्हसीका -ख्वाःब्व, सिसाबुसा व सुगन च्वनीधका धायेफैगु -क्वातिपाखें क्रिया, विशेषण, सर्वनाम आदि म्हसीकाः धायेफैगु -नीछगःनिसें स्वीगःतक धायेफैगु	-अःखः-न्ह्यःखः व माजाः बाजाः नां धायेफैगु -छकः निकः निसें भिकः तक धायेफैगु -स्वीछगःनिसें न्ययूगःतक धायेफैगु	-छेंय् दइगु बसुजाः ज्वलंया नां धायेफैगु -न्ययूछगःनिसें न्हयूगःतक धायेफैगु -थी थी सिसाबुसा व वाउँचाया नां धायेफैगु -पुजाभःलय् तइगु ज्वलंया नां धायेफैगु
	-ब्वने	-म्ह ब्वःया व भंग पंछिया नां ब्वनेफैगु -च्वये न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु -मा आखः, बा आखः व चिना आखः या खँग्वः ब्वनेफैगु	-छम्ह, निम्ह निसें भिम्ह तक ब्वनेफैगु -च्वये न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु -इमु छम्ह लँय् दु .... म्ये हालेफैगु	-छपाः, निपाः निसें भिपाः तक ब्वनेफैगु -प्यंगू दिशाया नां धायेफैगु -च्वये न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु -कुने सु वल .... म्ये हालेफैगु	-च्वये न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु -ताहा वलः स्वायांयां ...... म्ये हालाः कासा म्हितेफैगु	-गथांमुगःपाखें विस्मयादिवोधक खँग्वः ब्वना धायेफैगु -हे माकः जंगली माकः ...... म्ये हालेफैगु
	-च्वये	-मा आखः, बा आखः, चिना आखः च्वयेफैगु	-न्हयून्हुया नां -वःपाखें खँत्वाः, खँपु दयेकेफैगु	-सापारूपाखें खँत्वाः, खँपु दयेकेफैगु -बिस्काः जात्राया बारे च्वयेफैगु	-बज्रयोगिनी द्यःया बयान यानाः च्वयेफैगु	-गथांमुगःया बारे बयान यानाः च्वयेफैगु

क्र.सं.	एकाइ र क्षेत्र	तगिं छगू	तगिं निगू	तगिं स्वंगू	तगिं प्यंगू	तगिं न्यागू
२	**नखःचखः व भेषभूषा**	-यःमरि पुन्हि, जनबाहाद्यःया जात्रायाबारे बयान यायेफैगु -कौला, ज्यःनाः,तुच्चा, बेलिया परिचय बीफैगु -क्वथा ज्वलं व मस्तय् लंया नां धायेगु व म्हसीकेफैगु	-सिथि नखः, बुंगद्यः जात्राबारे बयान यायेफैगु -समय्बजिबारे धायेफैगु -बैगः ज्वलंया नां धायेफैगु -मिसा मिजं लं कमिज, सुरुवा, भोटो.. नां धायेफैगु व म्हसीके फैगु	-गुंपुन्हि, हांडीगां व चन्द्र विनायक जात्राबारे बयान यायेफैगु -भ्वय्बारे बयान यायेफैगु -धुकूज्वलंया नां धायेफैगु -मिसा लं पर्सि, गा आदि धाये फैगु व म्हसीकेफैगु	-घ्यःचाकु संल्हू हनेगुबारे बयान यायेफैगु -वज्रयोगिनी जात्रा, यँयाःया प्याखं व कुमारी रथयात्राबारे बयान यायेफैगु -महाभ्वय्बारे धायेफैगु -छेदिइ तइगु ज्वलंया नां धायेफैगु -तःधिकःपिंसं फीगु ज्वलं म्हसीकेफैगु व नां च्वयेफैगु	-गथांमुगः चःह्रे व न्ह्यगां जात्राबारे बयान यायेफैगु -होलीबारे बयान यायेफैगु -कु छ्वयेगुबारे बयान यायेफैगु -सगं ज्वलं व मचा जंक्व ज्वलंया नां व थ्वबारे बयान यायेफैगु -बालाचऱ्हेबारे बयान यायेफैगु
३	**संस्कार**	-ससुद्यः म्हसीका श्रीपञ्चमी, आखः च्वयेगु सुरु याइगुबारे बयान यायेफैगु	-निदँ, प्यदँ व भिंनिदँ बुदिंबारे धायेफैगु	-घ्य :कस्ति नकेगु, पी ध्यंकेगुबारे बयान यायेफैगु -मचाबू ब्यंकेगुबारे चिहाकलं बयान यायेफैगु	-मचायात जा नकेगु (मचा जंक्व) बारे बयान यायेफैगु -मह्जाः नकेगुबारे बयान यायेफैगु	-वःलाः, कयूतापुजा, बरे छुइगुबारे धायेफैगु -इहि, बाह्राःबारे धायेफैगु
४	**सम्पदा** (**धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल**)	-चीभाः, देगः, गणेद्यः व बसुन्धराद्यः म्हसीकेफैगु	-बाहाः, बही, चुक, ननि व ख्यः (तिनख्यः, भुइख्यः, यँपिख्यः) म्हसीकेफैगु बयान यायेफैगु -कूल द्यः बारे बयान यायेफैगु	-ल्वहंहिति, लुँहिति, रानीपुखू, नागपुखू, तुं, बुंगाः म्हसीके फैगु व थ्वबारे धायेफैगु -भिंद्यः, महाद्यःबारे बयान यायेफैगु	-प्यम्ह गणेद्यः, प्यम्ह करुणामय व प्यम्ह नारायणद्यः म्हसीकेफैगु -त्रिपुरेश्वर महाद्यः बारे बयान यायेफैगु	-सतः(मरु), फल्चा व छ्वास म्हसीकेफैगु -महाद्यः (कालमोचन, जोशी देगः, सिनामुगः) बारे बयान यायेफैगु -चावहीया चारुमति विहारबारे बयान यायेफैगु

क्र.सं.	एकाइ र क्षेत्र	तगिं छगू	तगिं निगू	तगिं स्वंगू	तगिं प्यंगू	तगिं न्यागू
५	**सीप, कलाकौशल व व्यवसाय**	-पुं व छिपाया ज्यायाबारे धायेफैगु	-दकःमि, सिँकःमि व द्यःपालाया ज्यायाबारे धायेफैगु	-थी थी नेवाः मरिया नां धायेफैगु -मरिकःमिया ज्यायाबारे बयान यायेफैगु	-नकःमिया ज्याबारे बयान यायेफैगु -ल्वहंकःमिया ज्याबारे बयान यायेफैगु	-सिजःकःमि व लुँकःमियाबारे बयान यायेफैगु -घरेलु उद्योग (७ गू चिकं साः)बारे बयान यायेफैगु -नेवाः बाजंया नां धायेफैगु
६	**नैतिक शिक्षा**	-सकारात्मक विचार व्यवहारय् क्यनेफैगु -हनाबना यायेफैगु -कुमार पूजा, कुमारी पूजाबारे खँल्हाबल्हा यायेफैगु	-हनाबनाया खँ व्यवहारय् छ्यले फैगु -छेँजः, माचाछि, भोछिं, फुकि जः बारे धायेफैगु	-समानुभूति व ग्वाहालि यायेगुबारे व्यवहारय् क्यनेफैगु -त्वाःबाहाः, नायः नकिं, सी कायेगुबारे बयान यायेफैगु	-ज्ञानगुणया खँ धायेफैगु -सिद्धार्थया बुद्धत्व प्राप्तिबारे बयान यायेफैगु -न्याम्ह थाकुलि व नकिं बारे बयान यायेफैगु	-थःपिंसं यायेमाःगु विधि व्यवहारबारे बयान यायेफैगु -बहुजन हिताय बहुजन सुखायबारे बयान यायेफैगु -गुथिबारे धायेफैगु
७	**भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप**	-ख्यःया परिभाषा बीफैगु	-पहाड, गुँबारे बयान यायेफैगु	-च्वापुगुँ व थ्वया महत्वबारे बयान यायेफैगु -थःने, क्वःने व दथुयाबारे धायेफैगु	-धः, खुसि, सागर, महासागरबारे धायेफैगु	-चा, फि व ल्वहंया बनोट, प्रयोग व महत्वबारे बयान यायेफैगु
८	**स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा**	-थःगु म्ह सुचुकुचु यायेमाःगुबारे बयान यायेफैगु -घःकासा, प्वाःस्याःला पिस्याःला, ल्वहं दाया खौदाया कासा म्हितेफैगु	-छेँ सुचुकुचु यायेमाःगुबारे बयान यायेफैगु -घ्वाइँ कासा, त्यलकासा व सुलाकासा म्हितेफैगु	-त्वाः सुचुकुचु यायेमाःगुबारे बयान यायेफैगु -कानकानपिच्चा, च्याम्पत्ति व इमाकासा म्हितेफैगु	-ब्वनेकुथि सुचुकुचु यायेमाःगुबारे बयान यायेफैगु -दांगदुंग कासा म्हितेफैगु	-कुपोषण जुइगु कारण व रोकथामबारे बयान यायेफैगु -पाँय्, द्यःनां तिसानां, धुँ कासा म्हितेफैगु

क्र.सं.	एकाइ र क्षेत्र	तगिं छगू	तगिं निगू	तगिं स्वंगू	तगिं प्यंगू	तगिं न्यागू
९	**व्यक्ति म्हसीका**	-माष्टर जगतसुन्दर मल्ल, चन्द्रमान मास्के, संगीना वैद्य, अरनिकोपिं म्हसीके फैगु व वयूक:पिनिगु योगदानबारे धायेफैगु	-दुर्गालाल श्रेष्ठ, अमर चित्रकार, बैकुण्ठ मानन्धर व चन्द्रकान्ता जोशी म्हसीके फैगु व वयूक:पिनिगु योगदानबारे धायेफैगु	-चित्तधर 'हृदय', मोतिलक्ष्मी उपासिका, सिद्धिचरण श्रेष्ठ, भृगुराम श्रेष्ठ व पद्मसुन्दर मल्ल म्हसीके फैगु व वयूक:पिनिगु योगदानबारे धायेफैगु	-शंखधर साख्वा:, धुस्वां सायूमि, नारायणगोपाल गुरुवाचार्य, धम्मवती गुरुमां, कृष्णभाइ महर्जन व कमलप्रकाश मल्ल म्हसीके फैगु व वयूक:पिनिगु योगदानबारे धायेफैगु	-सत्यमोहन जोशी, शुक्रराज शास्त्री, माणिकमान चित्रकार, मदनकृष्ण श्रेष्ठ, विद्यावति कंसाकार व धनवज्र वज्राचार्यया योगदानबारे बयान यायेफैगु
१०	**लिपि**	-नेपाल लिपिं मा आखः व क,ख,ग,घ,ङ,च,छ,ज, झ,ञ तक च्वयेफैगु	-नेपाल लिपिं ट,ठ,.... निसें...ज्ञ तक च्वयेफैगु	-नेपाल लिपिं क,का, ...कं कः यानाः च, छ, ..ञ तक च्वयेफैगु	-नेपाल लिपिं ट निसें ज्ञ तक च्वयेफैगु।	-नेपाल लिपिं थःगु म्हसीका च्वयेफैगु

क्र.सं.	क्षेत्र	तगिं खुगू	तगिं न्हयगू	तगिं च्यागू
१	**भाषा** -न्यने	-खँल्हाबल्हा -थःथितियाबारे धायेफैगु -पाहाँचःन्हेपाखें कारक म्हसीकेफैगु	-खँल्हाबल्हा -बूबः व बीबःयाबारे न्यना धायेफैगु -स्वन्ति नखःपाखें कारक चिं म्हसीकेफैगु	-खँल्हाबल्हा -नसात्वँसाःया नां न्यना धायेफैगु -मोहनि नखःपाखें विभक्ति म्हसीकेफैगु
	-न्वँवाये	-पाहाँचःन्हेपाखें निपात व कारक धायेफैगु	-स्वन्ति नखःपाखें कारक धायेफैगु -सच्छिनिसें द्वःछि तक धायेफैगु	-मोहनि नखःपाठपाखें विभक्ति चिंरआखःपाखें मूल खँग्वः म्हसीकेफैगु -द्वःछिनिसें लखछितक धायेफैगु -लछि, निला निसें भिंनिलाया नां धायेफैगु

क्र.सं.	क्षेत्र	तगिं खुगू	तगिं न्ह्यगू	तगिं च्यागू
	-ब्वने	-न्हय्छगःनिसें सच्छिगःतक ब्वना धायेफैगु -छथू, निथू निसें भिथू तक ब्वना धायेफैगु -छतका, नितका निसें भितका तक ब्वना धायेफैगु -च्वय् न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु -जिमि बाज्यां मुलेतयाः कनातःगु ... म्ये हा(लेफैगु	-छप्ये, निप्ये निसें भिप्ये तक ब्वना धायेफैगु -छपु, निपु निसें भिपु तक ब्वना धायेफैगु -च्वय् न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु -वा वयाच्वन पितिपिति ..... म्ये हालेफैगु	-छम्हू, निम्हू निसें भिम्हूतक ब्वना धायेफैगु -च्वय् न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु -भिंनिलाया दच्छि. ..... म्ये हालेफैगु
	-च्वये	-दां ल्याः खाया च्वयेफैगु -पाहाँचःऱ्हेयाबारे बयान याना च्वयेफैगु	-दांया ल्याः तयेफैगु -स्वन्तिनखःयाबारे च्वयेफैगु	-ल्याः खायेगु, लनेगु, दायेगु (काप, मानापाथी) ब्वना च्वयेफैगु -मोहनि नखःयाबारे च्वयेफैगु
२	**नखःचखः व भेषभूषा**	-पाहाँचःह्रे, सकिमना पुन्हि, ल्हुति पुन्हि मेलाबारे बयान यायेफैगु -दशहरा माने यायेगुबारे बयान यायेफैगु	-खायूसंल्हू, स्वन्तिनखः व थक्वाः (थानकोट महालक्ष्मी) जात्राबारे बयान यायेफैगु -दुदु च्यां च्यां जात्राबारे बयान यायेफैगु -इहिपाया भेषभूषाया नां धायेफैगु -बैठक कोथाय् तइगु ज्वलंया नां धायेफैगु	-चथाः, मोहनि, सपनतीर्थ व मैती अजिमा जात्राबारे बयान यायेफैगु -बुराबुरी जंक्वया वसःयाबारे बयान यायेफैगु -गुजेश्वरी जात्रा ज मचातिगु जात्रायाबारे बयान यायेफैगु -द्यःकू नापं छैं छखांया नां धायेफैगु -इहिपा ज्वलंया नां धायेफैगु व बयान यायेफैगु

क्र.सं.	क्षेत्र	तगिं खुगू	तगिं न्हयगू	तगिं च्यागू
३	**संस्कार**	-जाभू व सीकाःभ्वय् महत्वबारे बयान यायेफैगु -इही, कयूतापुजा व बरे छुइगुयात माःगु ज्वलंया नां धायेफैगु व थ्वया महत्वबारे धायेफैगु । -इहिपा (भम्चा ल्हावनेगु, ग्वय् बीगु, लाखा बीगु, लँ स्वःवनेगु, भम्चा दुकायेगु व ह्वंकेगु) बारे बयान यायेफैगु	-थाय्‌भु गबलय् व गय्‌यानाः नकी व महाभोग (पशुपति)बारे बयान यायेफैगु -बुराबुरि जंक्व (भीम रथारोहण, चन्द्ररथारोहण, सूर्य रथारोहण, देवरथारोहण व महादेवरथारोहण) बारे बयान यायेफैगु	-मृत्यु संस्कार (सिथं यंकेगु, दुखं च्वनेगु, न्ह्यन्हुमा तयेगु, दू व्यंकेगु, घःसू, श्राद्ध यायेगु) बारे बयान यायेफैगु
४	**सम्पदा (धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल)**	-पीठ व अजिमा द्यःबारे बयान यायेफैगु । -वास्याःद्यः, म्हेपी अजिमा व तोरःअजिमाबारे बयान यायेफैगु -प्यम्ह भगवती (नंसाः, शोभा, नाला, पलान्चोक) याबारे बयान यायेफैगु -राममन्दिर (३२ पुतली), घः (श्रीघः, न्हूघः)बारे बयान यायेफैगु	-१२ गू तीर्थया नां धायेफैगु -म्वःपताद्यः, पकनाय्‌द्यः, भैरद्यः (पचली, कालभैरव, आकाश भैरव, ज्ञान भैरव, श्वेत भैरव) बारे बयान यायेफैगु -महांकाःद्यः, पाःल्हाःद्यःयाबारे बयान यायेफैगु -थँवही व चकंद्यःबारे बयान यायेफैगु -तकती अजिमा व कल्खु (कलंकी) अजिमाबारे बयान यायेफैगु	-भिगू विश्व सम्पदाया नां धायेफैगु व बयान यायेफैगु -धुमवराहद्यः बारे बयान यायेफैगु
५	**सीप, कलाकौशल व व्यवसाय**	-कँय्‌कःमिया ज्याबारे बयान यायेफैगु	-ज्यापुतय्‌गु ज्याबारे बयान यायेफैगु	-जातीय ब्यबस्थापन (विस्तृत रूपं) यायेफैगु -गोपाल वंश व महिषपाल वंशबारे बयान यायेफैगु

क्र.सं.	क्षेत्र	तगिं खुगू	तगिं न्हयगू	तगिं च्यागू
६	**नैतिक शिक्षा**	-परिवार म्हसीकाबारे बयान यायेफैगु -रितिथिति : बैगलय् लाकां न्ह्यानावने मज्यू, द्यःकुथिइ नसला कयाः वनेमाः, द्यःपूजा यायेमाः, ..आदिबारे बयान यायेफैगु	-भिक्षा बीगु व कायेगुबारे धायेफैगु -दाजुकिजा, फुकी, गुथियार, न्याम्ह थकालिया भूमिकाबारे बयान यायेफैगु	-परम्परागत कानूनकथं व्यवहार यायेफैगु
७	**भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप**	-सूर्द्यः, चन्द्रमा व नगुया उत्पत्ति व महत्वबारे बयान यायेफैगु	-सुपाँय्, ग्रहण व खानीया बनोट व महत्वबारे बयान यायेफैगु	-प्राकृतिक विपत्ति, लकस प्रदूषण व संरक्षणबारे बयान यायेफैगु
८	**स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा**	-सरे जुइगु ल्वय् (सेखं, आउँ) व मजुइगु (मुटुल्वय्) ल्वय्बारे बयान यायेफैगु व सरे जुइगु ल्वचं बचेजुइत यायेमाःगु खँबारे बयान यायेफैगु	-क्षयल्वय् व कुष्टल्वय्बारे बयान यायेफैगु -कसरतबारे बयान यायेफैगु -सरे जुइगु ल्वय् खिचा कै व भ्वसा कै बारे व सरे मजुइगु ल्वय् चिनी ल्वय् (मधुमेह)बारे बयान यायेफैगु	-डेंगु ल्वय् व दम ल्वय्या कारण व बचे जुइत यायेमाःगु खँबारे बयान यायेफैगु -योग : आसन, प्राणायाम, ध्यान (विपश्यना) या परिभाषा धायेफैगु व थ्वयाबारे बयान यायेफैगु -विपद् व्यवस्थापनयाबारे बयान यायेफैगु
९	**व्यक्ति म्हसीका**	-दयावीर सिंह कंसाकार, सिद्धिदास अमात्य, बुद्ध सायूमि, ऋद्धिलक्ष्मी मल्ल, महेन्द्र मल्ल, गंगालाल श्रेष्ठ व प्रेम बहादुर कसाः व मल्ल के. सुन्दरया योगदानबारे बयान यायेफैगु	-धर्मादित्य धर्माचार्य, पद्मरत्न तुलाधर, धर्मभक्त माथेमा, सिद्धिमुनि शाक्य, सिलु सिंह, चिनियालाल सिंह, कृष्णहरि मूल व डा.जनकलाल बैद्य पिनिगु योगदानबारे धायेफैगु	-निष्ठानन्द वज्राचार्य, प्रा.डा.चुन्दा वज्राचार्य, चिनीकाजी ताम्राकार, सिद्धिनरसिंह मल्ल, जगतप्रकाश मल्ल, केशव उदास, करुणाकर बैद्य, जनकमान श्रेष्ठपिनिगु योगदानबारे बयान यायेफैगु
१०	**लिपि**	-नेपाल लिपिं चिना आखः छ्यलाः खँ छधी च्वयेफैगु	-रञ्जना लिपिं मा आखः, बा आखः, इवः आखः व चिना आखः च्वयेफैगु	-रञ्जना लिपिं बाह्रखरी नापं खँग्वः व खँपु च्वयेफैगु । -नेपाःया थीथी लिपियाबारे परिचय बीफैगु ।

नेपालभाषा तगिं छगूनिसें च्यागूतकया सिकाइ उपलब्धिया विस्तृतीकरण

तगिं छगू (१)

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्यघन्टी
१) **भाषा** (न्यने)	१. खँल्हाबल्हा २. यःमरि कविता न्यनेफैगु	१.सुथय् नयूगु ज्वलं २.यःमरि कविता	१.सुथया जा नयाच्वंगु किपा २.यःमरिया म्ये	१.ज्वजलपा यायेगु स्यस्यं जा नये धुनला? थौं छु छु नया? आदि खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.यःमरि कविता लय् तया न्यकांदिसँ ।	१.थौं सुथय् छु छु नयादिया? नां धयादिसँ । २.यःमरि कविता न्यकांदिसँ ।	४
(न्ववाये)	३. थःगु म्हसीका ४. यःमरि कविता कनेफैगु ५. छगः, निगः निसें भिगःतक धायेफैगु ६. छि, नछिनिसें सांन्हतक धायेफैगु ७. थ्व जिगु छ्यं ... म्ये हालेफैगु	१.थःगु पूरा नां, मां अबुया नां, च्वनेगु थायूबाय् २.यःमरि कविता ३.छगः निसें भिगः ४.छि निसें सांन्हतक ५.थ्व जिगु छ्यं ... म्ये	१.परिवारया नां दुगु किपा २.यःमरिया किपा ३.वस्तु छगः,निगः, ... भिगःतक दुगु किपा ४.छि निसें सांन्हतक ५.थ्व जिगु छ्यं ... म्येया रेकर्ड	१.जिगु नां थ्व खः, जिमि बाया नां ...... धाधां मस्तय् नं थःगु नां, मां, अबु, दाजु, किजा, केहें वा तताया नां धायेकादिसँ । थः च्वनागु थायूबायूया नां धाधां मस्तयूत नं धायेकादिसँ । २.यःमरि कविता धायेकादिसँ । ३.वस्तु क्यनाः छगः, निगः, यायां भिगः तक धायेकादिसँ । ४.अथेहे थी थी वस्तु क्यनाः छि, नछि निसें सान्ह तक धायेकादिसँ । ५. थ्व जिगु छ्यं ..... म्येया रेकर्ड न्यंकाः हायेकादिसँ ।	१.छिगु मांया नां छुखः ? २.प्यंगः चागः(ल्वहंवारा) पासायात बियादिसँ । ३.थ्व जिगु छ्यं ... म्ये न्यंकादिसँ ।	६
(ब्वने)	८.म्ह ब्वया व भंग पंछिया नां ब्वनेफैगु ९.च्वये न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु १०.मा आखः, बा आखः व चिना आखः या खँग्वः ब्वनेफैगु	१.म्ह ब्वया नां, भंग पंछिया नां, मा आखः, बा आखः व चिना आखः	१.म्ह ब्वया नां नापं दूगु चार्ट २.भंग पंछिया नां नापं दुगु चार्ट ३.मा आखः, बा आखः व चिना आखः दुगु फ्लास कार्ड व चार्ट	१.चार्ट क्यक्यं म्ह ब्वया नां धायेकादिसँ । चार्टय् क्यंथें छम्ह मचायात नं थःगु म्ह ब्वयाः नां धायेकादिसँ । सकलें मस्तयूत पालंपाः थःगु म्ह ब्वयाः नां छसिकथं धायेकादिसँ । २.भंग पंछिया चार्ट क्यना नां धायेकादिसँ । इमिसं पिकाइगु सः न्यंकाः धायेकादिसँ । ३.मा आखः, बा आखः व चिना आखः दुगु फ्लास कार्ड क्यनाः आखः म्हसीका दिसँ । चार्ट क्यक्यं आखः धायेकादिसँ ।	१.छिगु मिखा पतिचां क्यनादिसँ। २.क्वः गयूयाना हाली? ३.चखुं गयूयानाः न्यासिवनी? ४.मा आखः छगः क्यनादिसँ .	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्यघन्टी
(च्वये)	११.मा आखः, बा आखः, चिना आखः च्वयेफैगु	१.मा आखः, बा आखः व चिना आखः	१.मा आखः, बा आखः व चिना आखः दुगु फ्लास कार्ड व चार्ट	१.फ्लास कार्ड व चार्ट क्यक्यं मा आखः, बा आखः व चिना आखः च्वकादिसँ ।	१.छगः मा आखः व बा आखः च्वयादिसँ । २.छगू चिना आखः च्वयादिसँ ।	४
२) **नखःचःख व भेषभूषा**	१२.यःमरि पुन्हि, जनबाहाद्यःया जात्रायाबारे बयान यायेफैगु	१.यःमरि पुन्हि, जनबाहाद्यः	१.यःमरिया किपा २.जनबाहाद्यःया मोडेल, किपा व भिडियो क्लिप्स	१.यःमरिया किपा क्यनाः यःमरिया आकार च्वकादिसँ । उकी तइगु ज्वलंया नां धायेकु धायेकुं नां च्वकादिसँ । २.जनबाहाद्यःया मोडेल, किपा व भिडियो क्लिप्स क्यना धारणा बियादिसँ । मोडेल क्यना ब्वनेक्वथाय् द्यः सालेगु ज्या याकादिसँ । ग्वन्हु व गनंनिसें द्यः साली खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.यःमरिया किपा च्वयादिसँ । उकी दुने छु छु तइ? धयादिसँ । २.जनबाहाद्यःया किपा च्वयादिसँ ।	१०
	१३.कौला, ज्यःना, तुच्चा व बेलिया परिचय बीफैगु	१.कौला,ज्यःनां, तुच्चा, बेलि	१.कौला, ज्यःनां, तुच्चा, बेलि नयाच्वंगु किपा	१.ब्वनेक्वथाय् मस्तयूत कौला, ज्यःनां, तुच्चा, बेलि यायेगुबारे क्रियाकलाप याकादिसँ ।	१.ज्यःनां नयेगु धकाः छु छु नइ?	१०
	१४.क्वथा ज्वलं व मस्तय् लंया नां धायेगु व म्हसीकेफैगु	१.क्वथा ज्वलं व मस्तय् लंया नां	१.क्वथा ज्वलं दुगु किपा, भिडियो क्लिप्स २.मस्तयूसं फिगू लंया किपा वा चार्ट	१.मस्तयूत थःथःगु क्वथाय् दुगु ज्वलंया नां धायेका दिसँ । २.चार्ट क्यनाः मस्तयूसं फिगु लंया नां धायेकादिसँ ।	१.छिगु क्वथाय् छु छु ज्वलं दु ? स्वंगू ज्वलंया नां च्वयादिसँ।	१०
३. **संस्कार**	१५.ससुद्यः म्हसीका, श्रीपञ्चमीबलय् आखः च्वयेगु सुरु याइगुबारे बयान यायेफैगु	१.ससुद्यः, श्रीपञ्चमी	१. ससुद्यःया किपा	१.ससुद्यःया किपा क्यनाः ब्वनेक्वथाय् छम्ह मिसामचायात ससुद्यः भाःपिया पुजा यायेगु व आखः च्वकेगु क्रियाकलाप याकादिसँ ।	१.मस्तयूसं आखः च्वयेगु गबले सुरु याइ ?	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्यघण्टी
४. **सम्पदा** (**धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल**)	१६.चीभाः, देगः, गणेद्यः व बसुन्धराद्यः म्हसीकेफैगु	१.चीभाः, देगः, गणेद्यः व बसुन्धराद्यः	१.चीभाः, देगः, गणेद्यः व बसुन्धराद्यःया किपा	१.ब्वनेकुथि नापं दुगु चीभाः, देगः, व गणेद्यःया थाय् अवलोकन भ्रमण याकादिसँ। छु छु खना? ब्वनेक्वथाय् खँल्हाबल्हा याकादिसँ। २.बसुन्धराद्यःया किपा क्यना छु छु खना? खँल्हाबल्हा यानादिसँ। छम्ह मचायात बसुन्धराद्यः दयेका मस्तयूत पुजा याकादिसँ।	१.चीभाःलय् छु द्यः खनाः? देगःलय् छु दइ? २.गणेद्यःया ख्वापा गथे च्वं? ३.बसुन्धराद्यःया ख्वाःपाः छु रंगया खनेदु ?	१६
५. **सीप, कला, कौशल व व्यवसाय**	१७.पुं व छिपाया ज्यायाबारे धायेफैगु	१.पुं व छिपा	१.च्वयातःगु किपा व छिनातःगु कापः २.न्यूज प्रिन्ट वा तूयुकापः ३.थी थी रंगया मसी	१.च्वयातःगु किपा क्यनाः मस्तयूत थःत यःगु किपा छपाः च्वकादिसँ। उकी रंग भरे याकादिसँ। २.छिनातःगु कापः क्यना मस्तयूत न्यूजप्रिन्ट वा कापतय् थःगु ल्हातय् मसी तयाः छापेयाकादिसँ।	१.पुं जातिं छु ज्या याइ? २.कापतय् रंग छापे यायेगु ज्या सुनां याइ?	८
६. **नैतिक शिक्षा**	१८.सकारात्मक विचार व्यवहारय् क्यनेफैगु १९.हनाबना यायेफैगु २०.कुमार पूजा, कुमारी पूजाबारे खँल्हाबल्हा यायेफैगु	१.सकारात्मक विचार, हनाबना, कुमार व कुमारी पूजा	१.ज्वजलपा, हनाबना तयाच्वंगु किपा २.मिजंमचायात कुमार व मिसामचायात कुमारी भाःपिया पूजा यानाच्वंगु किपा वा भिडियो क्लिप्स	१.छु छु यायेज्यू, यायेमज्यू धकाः खँल्हाबल्हा यासें थ्व सम्बन्धी क्रियाकलाप याकादिसँ। २.ब्वनेक्वथाय् ज्वजलपा, हनाबना यायेगु क्रियाकलाप याकादिसँ। ३.ब्वनेक्वथाय् कुमार व कुमारी पूजा यायेगु क्रियाकलाप याकादिसँ।	१.भ्रीसँ गज्यागु ज्या यायेमाः? गज्यागु ज्या यायेमज्यू? २.थःसिबें थकालीपिंत छु यायेमा? ३.कुमार पुजा यायेत छु छु ज्वलं माः?	१२

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्यघन्टी
७. भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप	२१.ख्यःया परिभाषा बीफैगु	१.ख्यः	१.ख्यः या किपा, ख्यःलय् वा पानाच्वंगु, निभाः पानाच्वंगु, म्हिताच्वंगु आदि किपा	१.ब्वनेकुथिया चौरय् ख्यः भाःपिया मस्तयूत थी थी क्रियाकलाप याकादिसँ ।	१.मस्त फुटबल गन म्हित वनी?	८
८.स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा	२२.थःगु म्ह सुचुकुचु यायेमाःगुबारे बयान यायेफैगु २३.घःकासा, प्वाःस्याल्‌ल्‌ल्, पीस्याल्‌ल्‌ल्, ल्वहं दाया खौदाया कासा म्हितेफैगु	१.म्ह सुचुकुचु, २.घःकासा, प्वाःस्याल्‌ल्‌ल्, पीस्याल्‌ल्‌ल्, ल्वहं दाया खौदाया कासा	१.म्हया किपा	१.थःगु म्ह गथेयाना सुचुकुचु यायेमा धका खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.घःकासा, प्वाःस्याल्‌ल्‌ल् पीस्याल्‌ल्‌ल् व ल्वहं दाया खौदाया कासा म्हितकादिसँ ।	१.म्ह छाय् सुचुकुचु यायेमाः ? २.छिं स्यूगु छगू कासाया नां धयादिसँ ।	३६
९.व्यक्ति म्हसीका	२४.माष्टर जगतसुन्दर मल्ल, चन्द्रमान मास्के, संगीना वैद्य व अरनिकोपिं म्हसीके फैगु व वयूकःपिनिगु योगदानबारे धायेफैगु	१.माष्टर जगतसुन्दर मल्ल, चन्द्रमान मास्के, संगीना वैद्य व अरनिको	१.माष्टर जगतसुन्दर मल्ल, चन्द्रमान मास्के, संगीना वैद्य व अरनिको पिनिगु किपा	१.छसीकथं मास्टर जगतसुन्दर मल्लजुं थः मस्तयूत मांभासं शिक्षा बिइमाः धकाः धयादीम्ह, चन्द्रमान मास्केजु किपा च्वयेगुली अतिकं हनेबहम्ह किपाच्वमि, संगीना वैद्यजु मार्सल आर्टस्य् नांजाःम्ह कासामि व अरनिको चीनय् तकं थःगु मूर्तिकारीता ज्या यानाः प्रशिद्ध जूगुबारे वयूकःपिनिगु चित्र क्यनाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.मास्टर जगतसुन्दर मल्ल, चन्द्रमान मास्के, संगीना वैद्य व अरनिकोपिं छु छु विषयय् नांजाःपिं ब्यक्तित्व खः?	१२
१०.लिपि	२५.नेपाल लिपिं मा आखः व क,ख,ग,घ,ᵃ,च,छ,ज, झ,ञ तक च्वयेफैगु	१.नेपाल लिपिया मा आखः व क, ख, ……ञ	१.नेपाल लिपिं मा आखः व क, ख, ….ञ तक च्वया तःगु चार्ट	१.नेपाल लिपिं मा आखः व क, ख, …… ञ तक च्वकादिसँ ।	१.नेपाल लिपिं मा आखः व क, ख, …….ञ तक च्वयादिसँ ।	१२

तगिं निगू (२)

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्यघन्टी
१) **भाषा** (न्यने)	१.खँल्हाबल्हा २.वः विषयपाखें नां, क्रिया, विशेषण म्हसीके फैगु	१.थम्हेस्या म्हिग यानागु ज्या, २.वः, नां, क्रिया व विशेषण	१.ज्या यानाच्वंगु किपा, २.वः या किपा	१.ज्या यानाच्वंगु किपा क्यनादिसँ । छु ज्या यानाच्वंगु खः? खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.छिं म्हिग छु छु ज्या यानादीया ? खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३.थी थी वःयाबारे मस्तयूसं स्युगु खँ धायेकादिसँ । भ्वंया वः दयेकेगु ज्याबियादिसँ । ४.वःपाखे नां, क्रिया व विशेषण छसिकथं म्हसीकादिसँ ।	१.छिं म्हिग छें छु छु ज्या यानादीया? २.छिं वः नयादियाला? ३.छिं नयागु वः छुकीगु खः?	४
(न्ववाये)	३.थःगु म्हसीका ४.वः पाठपाखें नां, क्रिया, विशेषण म्हसीकाः धायेफैगु ५.जीवजन्तु व की म्हसीका नां धाये फैगु ६.मा आखः, बा आखः व चिना आखःया खँग्वः व खँपु धायेफैगु ७.भिंछ्गःनिसें न्यीगःतक धायेफैगु	१.थःगु म्हसीका २.वः, नां, क्रिया व विशेषण ३.जीवजन्तु व की ४.मा आखः व बा आखः, चिना आखः ५.११ निसें २० तक	१.थःगु म्हसीका दूगु चार्ट (नां, तगिं, रोल नं, ब्वनेकुथिया नां ....) २.वःया किपा ३.थीथी जीवजन्तु व कीया किपा ४.मा आखः, बा आखः व चिना आखःया खँग्वः व खँपु दूगु चार्ट ५.भिंछ्गःनिसें न्यीगःतक दूगु चार्ट	१.मस्तयूत चार्ट क्यक्यं थःगु म्हसीका धायेकादिसँ । स्पष्ट धायेमफूतलयू तःकमछि (मचर्षी) याकादिसँ । २.वःपाखें नां, क्रिया, विशेषण धायेकादिसँ । ३.थीथी जीवजन्तु व कीया किपा क्यना म्हसीका नां धायेकादिसँ । ४.चार्ट क्यनाः मा आखः, बा आखः व चिना आखःया खँग्वः व खँपु क्यना धायेकादिसँ । ५.चार्ट क्यना भिंछ्गःनिसें न्यीगःतक म्हसीका धायेकादिसँ।	१.छिगु म्हसीका धयादिसँ । २.वःपाखें क्रिया छगू धयादिसँ । ३.चार्टयू भौ व इमूया किपा क्यनादिसँ । ४.चार्ट क्यनाः खँग्वः व खँपुतिइ दूगु मा आखः, बा आखः व चिना आखः धयादिसँ। ५.१५ यात गुलि गः धाइ?	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्यघन्टी
(ब्वने)	८.छम्ह, निम्ह निसें भिम्ह तक ब्वनेफैगु ९.च्वये न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु १०.इमु छम्ह लँय् दु ...... म्ये ब्वना हालेफैगु	१.छम्ह, निम्ह निसें भिम्ह तक २.इमु छम्ह लँय् दु ..... म्ये	१.छम्ह, निम्ह निसें भिम्ह तक मनूतः दूगु किपा २.इमु छम्ह लँय् दु ..... म्येया रेकर्ड	१.छम्ह, निम्ह निसें भिम्ह तक दूगु किपा क्यना छम्ह, निम्ह ..... भिम्ह तक धायेकोदिसँ । २.इमु छम्ह लँय् दु .... म्ये तःकमछि न्यंकाः हायेकादिसँ ।	१.छितः योम्ह स्वम्ह पासापिंया नां धयादिसँ । २.लयूतयाः इमु छम्ह लँय् दु ..... म्ये हालादिसँ ।	६
(च्वये)	११.न्हय्न्हुया नां च्वयेफैगु १२.वःपाखें खँत्वाः, खँपु दयेकेफैगु	१.न्हय्न्हुया नां	१.न्हय्न्हुया नां दूगु चार्ट	१.चार्ट क्यनाः न्हय्न्हुया नां धायेकादिसँ । नापं च्वकादिसँ । २.वःपाखें खँत्वाः व खँपु छगू छगू च्वकादिसँ ।	१.न्हय्न्हुया नां च्वयादिसँ ।	६
२) **नखःचःख व भेषभूषा**	१३.सिथि नखः, बुंगद्यः जात्राबारे बयान यायेफैगु	१.सिथि नखः, वः, तुं, बुंगद्यः	१.सिथिद्यः व बुंगद्यःया किपा वञ्यमर्भा, वः व तुं या किपा ३.बैगः ज्वलंया किपा ४.मिसा लं, मिजं लंयाञ्यमर्भा	१.सिथि नखःबलय् छु छु याइ, छु छु नइ आदिबारे खँल्हाबल्हा याना बयान याकादिसँ । वः नइगु व तुं सफा याइगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.बुंगद्यःया किपा क्यनाः मस्तयूत किपा च्वकादिसँ । मोडेल क्यनाः बुंगद्यः सायेकादिसँ । यलया थीथी थासय् चाःहीकाः नैक्यालं लुके धुंकाः भोटो जात्रा यानाः जात्रा क्वचायेकीगु बारे बयान यानादिसँ । थ्वबारेया बाखं कनादिसँ ।	१.बुंगद्यःया किपा छपाः च्वयादिसँ । २.बुंगःद्यः गनंनिसें गनतक तयू यानाः साली ? ३.बुंगद्यःयाबारे बाखं कनादिसँ ।	१२
	१४.समयूबजि, (अयूलाः, थ्वँ)बारे धायेफैगु	२.समयूबजि, (अयूलाः, थ्वँ)	२.समयूबजि, (अयूलाः, थ्वँ)या किपा, (भौतिक)	३.भ्वंकुचाया समयूबजि ज्वलं दयेकादिसँ, मस्तयूत नं याकादिसँ । समय ज्वलंया नां धायेका दिसँ । भिंगू संस्कारय् मदयूकं मगाःगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । नसाज्वलंयाबारे (अयूलाः, थ्वँ क्यनादिसँ ।) अयूलाः व थ्वँयाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.समयबजिइ छु छु दइ? २.अयूलाः व थ्वँ गन गन तइ ?	१०

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्यघन्टी
	१५.बैगः ज्वलंया नां धायेफैगु	३.बैगः ज्वल	३.बैगःलय् दइगु ज्वलंया किपा (भुतू, कसःरि, धवः, पन्यू, भु, बार्चा, पिर्का, आम्खोरा,करुवा, ताँफ, ...	४.छिमिगु बैगलय् छु छु दु ? शैक्षिक सामग्रीइ बियातःगु किपा क्यना खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ५.छु छु ज्वलं छु छु ज्या यायेत छ्यली खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.छिगु बैगलय् छु छु ज्वलंत दु ? २.कें तुइत छु ज्वलं छ्यली ? ३.जा छु ज्वलं ताइ ?	१०
	१६.मिसा लं, मिजं लं, (कमिज, सुरुवा, भोटो .....) नां धायेफैगु व म्हसीके फैगु	४.मिसा लं, मिजं लं	४.कमिज, सुरुवाः, जांगला सुरुवाः, भोटो, घांघर, मिसा सुरुवाः ...आदिया किपा	१.सामग्रीइ बियातःगु कथंया सामान मस्तयूत क्यनाः मिजं व मिस्तयूसं पुनीगु वा फीगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.अज्याःगु सामान तयेगु नां धायेकादिसँ अले च्वकादिसँ ।	१.मिजंतयूसं पुनीगु व फीगु ज्वलंया नां च्वयादिसँ । २.मिस्तयूसं पुनीगु व फीगु ज्वलंया नां च्वयादिसँ ।	१०
३. **संस्कार**	१७.निदँ, प्यदँ व झिंनिदँ बुदिंबारे धायेफैगु	१.निदँ, प्यदँ व झिंनिदँ बुदिं	१.कुले, भ्वंयागु यःमरि १२, स्वां, जाकि, पूजाभः, ...	१.निदँ बुदिंया चित्र क्यनेगु, शैक्षिक सामग्री बियातःगु हने ज्वलंया नां धाधां ज्वलं तयाः ब्वनेक्वथाय् निदँ बुदिं हनादिसँ । अथेहे प्यदँ व झिंनिदँ नं हनादिसँ ।	१.ग्वःदय् निदँ, प्यदँ व झिंनिदँ हनी ? २.निदँ, प्यदँ व झिंनिदँ गथे यानाः हनी ?	१०
४. **सम्पदा (धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल**)	१८.बाहाः, बही, चुक, ननि व ख्यः म्हसीकेफैगु व बयान यायेफैगु १९.कूल द्यःयाबारे बयान यायेफैगु	१.बाहाः, बही, चुक, ननि व ख्यः (तिनख्यः, छकुबकु, यपिंख्यः) २.कूल द्यः,	१.थीथी बहाः, बही, चुक, ननि, ख्यःया किपा	१.क्वापाः द्यः दुगु चुकयात बहाः व ज्वः लाक सकल द्यःपिं दुगु इलाकायात बही धाइगुबारे व चुकयात ननि नं धाइगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.सामग्रीइ बियातःगु कथंया किपा क्यनाः बहाः, बही, ननि, ख्यःछुटे याकादिसँ । ३.ब्वनेकुथिया नापसं लाःगु बहाः, बही ननिया भ्रमण याकादिसँ । ४.कूल द्यःयाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.बहाः, बही, ननिया परिभाषा बियादिसँ । २.छिं ननिइ छु छु ज्या जुयाच्वंगु खनादिया ? ३.छिगु कूल द्यः गन दु ?	१०

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्यघन्टी
५. सीप, कला, कौशल व व्यवसाय	२०.दकःमि, सिँकःमि व द्यःपालाया ज्यायाबारे धायेफैगु	१.दकःमि, सिँकःमि व द्यःपाला	१.दकःमि, सिँकःमि व द्यःपालाया किपा	१.सामग्रीइ बियातःगु कथंया किपा क्यनाः दकःमिं पःखाः दनीगु ज्या याइ व सिँकःमिं सिँया चौकोस, खापा, लुखा दयेकेगु ज्या यायेगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.ब्वनेकुथिया नापसं लाःगु छेँ दयेकातःगु थासय् दकःमि व सिँकःमिपिंसं यानाच्वंगु ज्या क्यनादिसँ । ३.ब्वनेक्वथाय् द्यः तया छम्ह मचायात द्यःपाला दयेकावं याइगु ज्याबारे बयान याकादिसँ ।	१.दकःमिं छु ज्या याइ? २.सिँकःमिं छु ज्या याइ ? ३.द्यःपालां छु ज्या याइ ?	१०
६. नैतिक शिक्षा	२१.हनाबनाया खँ व्यवहारय् छ्यले फैगु २२.छेँजः, माचाछि, भोछिं, फुकि जःबारे धायेफैगु	१.थःसिबें थकालि व क्वकालिपिं लिसें यायेमाःगु व्यवहार २.छेँजः,माचाछि, भ्वछि, फुकी जः	१.झासँ दिसँ, ज्वजलपा, बिज्याहुँ, वा न्है ...... च्वयातःगु प्लेकार्ड	१.मस्तय्त दँकथं थकालि क्वकालि छुटे यानाः थकालिपिंत यायेमाःगु सम्बोधन नापं क्वकालिपिंत यायेमाःगु व्यवहार सामग्री बियातःगु प्लेकार्ड कयाः ब्वनेक्वथाय् प्रयोगात्मक रूपं याकादिसँ । २.छेँजः, माचाछि, भ्वछि, फुकी जःयाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.छिगु छेँय् छिसिबे थकालिपिं, क्वकालिपिं सु सु दु? अले छु धयाः सम्बोधन यायेगु जुइ? २.छेँजः, माचाछि, भ्वछि, फुकी जःया नां च्वयेगु परियोजना ज्या बियादिसँ ।	१०
७. भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप	२३.पहाड, गुँबारे बयान यायेफैगु	१.हाकुगुँ व गुँ (जंगल)या परिभाषा	१.हाकुगुँया किपा व गुँया किपा	१. हाकुगुँ (पहाड)या किपा क्यनाः किपा च्वकादिसँ । २. ख्वातुक सिमा सामात दुगु थाय्यात गुँ धाइगुबारे चित्र क्यनाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.छि छु छु हाकुगुँ झायादी धुन? २.हाकुगुँया छगू चित्र च्वयादिसँ । ३.छि गुँभ्वय् झायादियागु दुला?	४

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्यघण्टी
८.स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा	२४.छैं सुचुकुचु यायेमाःगुबारे बयान यायेफैगु २५.घ्वाइँ कासा, त्येलकासा व सुलाकासा म्हितेफैगु	१. थःगु छैंया थी थी थायूया सुचुकुचु यायेमाःगु २. घ्वाइँ कासा, त्येलकासा, सुलाकासा	१.बैगः, क्वथाया किपा २.घ्वाइँ कासा, त्येलकासा, सुलाकासा म्हिता च्वंगु किपा व भिडियो क्लिप्स	१.किपा क्यनाः बैगया सुचुकुचु छाय्, गबले व गयूयाना याये माःगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। अथेहे मेमेगु क्वथा सुचुकुचु याये माःगुबारे खँल्हाबल्हा याकादिसँ । २.किपा क्यनाः थःच्वनेगु क्वथाया सुचुकुचु छाय्, गबले व गयूयाना याये माःगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३.किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः घ्वाइँ कासा, त्येलकासा सुलाकासा म्हितकादिसँ ।	१.छिं थःगु छैं छाय्,गबले व गयूयाना सुचुकुचु यायेगु यानादिया? २.छिं गबले थःगु छैं छाय्, गबले व गथेयाना सुचुकुचु यानादिया ? ३.घ्वाइँ कासा, त्येलकासा, सुलाकासा म्हिता क्यनाः दिसँ ।	३०
९.व्यक्ति म्हसीका	२६.दुर्गालाल श्रेष्ठ, अमर चित्रकार, बैकुण्ठ मानन्धर व चन्द्रकान्ता जोशी म्हसीके फैगु व वयूकःपिनिगु योगदानबारे धायेफैगु	१.दुर्गालाल श्रेष्ठ, अमर चित्रकार, बैकुण्ठ मानन्धर, चन्द्रकान्ता जोशीपिनिगु ब्यक्तित्व	१.दुर्गालाल श्रेष्ठ, अमर चित्रकार, बैकुण्ठ मानन्धर, चन्द्रकान्ता जोशीपिनिगु किपा	१.दुर्गालाल श्रेष्ठया किपा क्यनाः वयूकलं च्वयादीगु *चखुंचा चिरचिर ...., होलीया मेला मयूजुं मस्यूला* ...., म्ये हायेकादिसँ । २.अमर चित्रकारया किपा क्यनाः वयूकः छम्ह नांजाःम्ह किपा च्वमि, बैकुण्ठ मानन्धर छम्ह दक्षिण एशियाय् नांजाःम्ह म्याराथुन धावक व चन्द्रकान्ता जोशी मिसा मस्तयूत शिक्षा बियादीम्ह धैगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.दुर्गालाल श्रेष्ठ व अमर चित्रकार छुकी नांजाःम्ह मनू खः ? २.बैकुण्ठ मानन्धर व चन्द्रकान्ता जोशी छुकी नांजाःम्ह मनू खः?	१०
१०.लिपि	२७.नेपाल लिपिं ट,ठ,.... निसें...ज्ञ तक च्वयेफैगु	१.नेपाल लिपिं ट, ठ, ...यानाः .....ज्ञ तक	१.नेपाल लिपिं ट, ठ, ...यानाः .....ज्ञ तक च्वयातःगु चार्ट	१.नेपाल लिपिं ट, ठ, ...यानाः...ज्ञ तक च्वकादिसँ ।	१.नेपाल लिपिं ट, ठ, ...याना .... ज्ञ तक च्वयादिसँ ।	१२

तगिं स्वंगू (३)

क्षेत्र	सिकाइ उपलव्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्यघन्टी
१) **भाषा** (न्यने)	१.खँल्हाबल्हा २.क्वाति विषयपाखें क्रिया, विशेषण, सर्वनाम आदि म्हसीकेफैगु	१.खँल्हाबल्हा २.क्वाति विषय पाखें क्रिया, विशेषण, सर्वनाम आदि	१.ब्वनेक्वथाय् मस्तयूसं ब्वनाच्वंगु, स्यनामिं स्यनाच्वंगु आदिया किपा २.क्वाति विषयपाखें क्रिया, विशेषण, सर्वनाम आदि च्वयातःगु चार्ट	१.सामग्री बियातःगुकथं या ब्वनेक्वथाया जूगु ज्याबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.सामग्री च्वयातःगु चार्ट क्यनाः क्वाति विषयपाखें क्रिया, विशेषण, सर्वनामबारे खँल्हाबल्हा याकादिसँ ।	१.किपाय् मस्तयूसं छु यानाच्वन? स्यनामिं छु यानाच्वन?	४
(न्ववाये)	३.थःगु म्हसीका ४.ख्वाःब्व, सिसाबुसा व सु गन च्वनी धकाः धायेफैगु ५.क्वाति विषयपाखें क्रिया विशेषण, सर्वनाम आदि म्हसीकाः धायेफैगु ६.नीछ्गःनिसें स्वीगःतक धायेफैगु	१.थःगु नां, थायूबाय् २.ख्वाःब्व, सिसाबुसा, भ्रंग पन्छि व जनावर गन च्वनी ३.क्वाति विषयपाखें क्रिया, विशेषण, सर्वनाम आदिया म्हसीका ४.मा आखः, बा आखः व चिना आखःया खँग्वः ५.नीछ्गःनिसें स्वीगःतकया ल्याः	१.स्यनामिया नां, थायूबाय्, मोबाइल नं. आदि च्वयातःगु चार्ट २.ख्वाःब्व, सिसाबुसा, भ्रंगपन्छि व जनावरपिं च्वनीगु थायूया चार्ट ३.क्वातिपाखे क्रिया, विशेषण, सर्वनाम आदि च्वयातःगु चार्ट ४.मा आखः, बा आखः व चिना आखःया खँग्वः ५.२१ निसें ३० गः (चागः, बोटलया पुसा आदि) व २१ निसें ३० गः च्वयातःगु चार्ट	१.सामग्री बियातःगु चार्ट क्यनाः थःथगु म्हसीका धायेकादिसँ । २.ख्वाःब्वया चार्ट क्यना थी थी थायूया नां धायेकादिसँ थ्वबारे कासा म्हितकादिसँ । ३.चार्ट क्यना थी थी सिसाबुसाया नां धायेकादिसँ । थ्वबारे कासा म्हितकादिसँ । ४.चार्ट क्यना थी थी भ्रंग पन्छि व जनावरपिं गन च्वनी धकाः खँल्हाबल्हा याना थ्वबारे कासा म्हितकादिसँ । ५.चार्ट क्यना क्वाति विषयपाखें क्रिया, विशेषण, सर्वनाम आदिया म्हसीका थ्वबारे कासा म्हितकादिसँ ६.मा आखः, बा आखः व चिना आखःया खँग्वः दूगु चार्ट क्यना अज्यागु हे खँग्वः धायेकेगु कासा म्हितकादिसँ । ७.नीछ्गःनिसें स्वीगःतकया सामान छ्यला नीगः कयाः उकी छगः, निगः, ... थपे यायां स्वीगःतक ल्याः धायेकादिसँ । चार्ट क्यना अंक धायेकादिसँ ।	१.छि च्वनादियागु त्वाःया नां छु खः? २.छिगु मिखा ग्वगः दु? ३.छितः यःगु निता सिसाबुसाया नां धयादिसँ । ४.चखुंचा गन च्वनी? ५.धुं गन च्वनी? ६.*गुता बूब तया क्वाति दायेकी ।* थुकी क्रिया, विशेषण, सर्वनाम छुटेयाना धयादिसँ । ७.मा आखः, बा आखः व चिना आखःया छग्र छगू दसु धयादिसँ । ८.नीखूगः ममचाय् छग थपे यातकी ग्वगः ममचा दइ?	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्यघन्टी
(ब्वने)	७.छपाः, निपाः निसें भिपाः तक ब्वनेफैगु ८.प्यंगू दिशाया नां धायेफैगु ९.च्वये न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु १०.कुने सु वल? .... म्ये ब्वना हालेफैगु	१.छपाः, निपाः निसें भिपाः तक २.प्यंगू दिशाया नां ३.कुने सु वल?..... म्ये	१.भ्वंया चाकलागु भिपाः भ्वं २.छपाः, निपाः, ... भिपाः तक मरीया किपा दूगु चार्ट ३.प्यंगू दिशाया नां दूगु फ्यास कार्ड, डबल टेप (सेलो टेप) ४.कुने सु वल? ..... म्येया रेकर्ड	१.सामग्री बियातथें चाकलाःगु भ्वंतय् प्यारामरी धकाः च्वकादिसँ। भिम्ह मस्तयूत छपाः छपाः इनादिसँ। छम्हेसित ब्वनेक्वथाय् न्ह्योने छपाः प्यारामरी तयेकादिसँ। मेम्ह मचायात मेगु छपाः प्यारामरी तयेकादिसँ। ग्वपाः जूल? निपाः जुल। अथेहे भिपाः तक तयेकादिसँ। २.चार्ट क्यना छपाः, निपाः,..... ब्वंकादिसँ। ३.छम्ह मचायात पूर्वय् स्वकाः म्हयाः न्ह्योने पूर्व च्वयातःगु फ्ल्यास कार्ड टेपं टिकादिसँ। अथेहे म्हब्वया ल्यूने पश्चिम, जवः ल्हातय् दक्षिण व देपाः ल्हातय् उत्तर टिकादिसँ। दक्व मस्तयूत ब्वंके बियादिसँ। ४.कुने सु वल? .... म्ये न्यंका हायेकादिसँ।	१.७ गू प्यारामरीयात ग्वपाः धाइ? २.च्यापाः मरी छपाः मरी तःसा ग्वपा मरी जुइ? ३.पूर्वय् स्वःया दनेबलय् छु ल्हातिइ पाखे उत्तर लाइ? ४.कुने सु वल ?........ म्ये हालादिसँ।	८
(च्वये)	११.सापारु विषयपाखें खँत्वाः, खँपु च्वयेफैगु व बिस्का जात्रायाबारे च्वये फैगु	१.सापारु २.बिस्का जात्रा	१.सापारु पाखें खँत्वाः व खँपु च्वयातःगु चार्ट २.बिस्का जात्राया किपा	१.चार्ट क्यनाः सापारु पाखें मेमेगु खँत्वाः व खँपु च्वकादिसँ। २.बिस्का जात्राया किपा क्यना खँल्हाबल्हा याना च्वकादिसँ।	१.वें तयाः खँपु छगू धयादिसँ। २.बिस्का जात्राबारे छिं स्यूगु खँ धयादिसँ।	४

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्यघन्टी
२) **नखःचःख व भेषभूषा**	१२.गुंपुन्हि, हांडीगां व चन्द्र विनायक जात्राबारे बयान यायेफैगु	१.गुंपुन्हि, हांडीगां व चन्द्र विनायक जात्रा	१.गुंपुन्हि, हांडीगां व चन्द्र विनायक जात्राया किपा	१.किपा क्यनाः गुंपुन्हि, हांडीगां व चन्द्र विनायक जात्राबारे खँल्हाबल्हा याकादिसँ ।	१.क्वाति धाःगु छु? थुकी छु छु दइ? २.हांडीगां व चन्द्र विनायक जात्राबारे छिं स्यूगु खँ धयादिसँ ।	१०
	१३.भ्वय्‌बारे बयान यायेफैगु	२.भ्वय्	२.भ्वय् नयाच्वंगु किपा, भिडियो क्लिप्स	२.छिमिसं गबले भ्वय् नया ? व भ्वजय् छु छु घासा दु धकाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३.भ्वय् गबले गबले नइ? खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ४.भ्वय् नयाच्वंगु किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः खँल्हाबल्हा याकादिसँ ।	४.भ्वय् धैगु छु? ७.भ्वजय् छु छु नसाज्वलं दइ? ८.भ्वय् गबले गबले नइ? ९.छिं नयादीगु भ्वय्‌याबारे धयादिसँ ।	८
	१४.धुकूज्वलंया नां धायेफैगु	३.धुकूज्वलं	३.धुकूज्वलंया किपा ४.भकारी,जाकि,बजि, चिकं,अयूलाः, थ्वँ तयेगु थलबल, बसजाःज्वलं (खासि, फ्वसि, त्यप, घः, करुवा, पाथि, दाला..) या किपा ।	५.धुकूतिइ दइगु ज्वलं त मध्ये जाकि, बजि, चिकं, अयूलाः, थ्वँ तयेगु थलबल क्यनाः वा किपा क्यनाः उकिया नांबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । अथेहे बसजाज्वलं (खासि,फ्वसि, त्यप,घः, करुवा, पाथि, दाला...) आदिया थलबल क्यनाः वा किपा क्यनाः उकिया नां व ज्याबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१०.छिगु धुकुतिइ छु छु सामान दु ? व सामान छुकी तयातःगु दु ? ११.दालाय् छु छु तइ ? १२.फ्वसि छु यायेत छ्यली ?	८

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्यघन्टी
	१५.मिसा लं पर्सि, गा आदि धाये फैगु व म्हसीकेफैगु	४.मिसा लं पर्सि, गा आदि	५.पर्सि व गा छत्वाः, मदुसा पर्सि वा गा न्ययाच्वंपिं मिस्तय् किपा	६.थीथी पर्सिया नां व सिनीगु परिस्थितिबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। दसुकथं दोपत्ता पर्सि, हाकुपतासि, धाका गा, डमरकुमारी गा .....बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। ७.ब्वनेकुथि पर्सि व गा फिनातःपिं गुरुमांपिंत ब्वनाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ।	१३.पर्सि व गा सुनां न्यइ? १४.छिं स्यूगु पर्सि व गाबारे धयादिसँ।	८
३. **संस्कार**	१६.घ्यः कस्ति नकेगु, पी ध्यंकेगुबारे बयान यायेफैगु १७.मचाबू ब्यंकेगुबारे चिहाकलं बयान यायेफैगु	१.घ्यः कस्ति नकेगु, पी ध्यंकेगु २.मचाबू ब्यंकेगु	१.घ्यः कस्तिया किपा २.मचाबू ब्यंकूगुया किपा, भिडियो क्लिप्स, कु (खैँ, न्या, ला, लं...) या किपा	१.घ्यः कस्ति नकीगु व पी ध्यंकेगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। २.मचा बूगु खुन्हु कुन्हु(म्हयाय् जूसा प्यन्हु) मचाबू ब्यंकेगु ज्याया बयान यानादिसँ। ३.अजि व नौनीया ज्यायाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। ४.मचाया पाजुपिंथासं वःगु सगं मां व मचायात छानाः वःपिं मनुतयेत भ्वय् नकीगुबारे बयान यानादिसँ।	१.घ्यः कस्ति सुयात व गबले नकी ? २.मचाबू ब्यंकेगुबारे बयान यानादिसँ। ३.मचाया पाजुपिं थासं मचाबू ब्यंकेत छु छु यायेमाः? ४.सगं ज्वलनय् छु छु नसात्वँसा दइ?	८
४. **सम्पदा (धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल)**	१८.ल्वहंहिति, लूँहिति, (वालाजु २२ हिति), पुखू (रानीपुखू, नागपुखू), तुं, बुंगाः म्हसीके व थ्वबारे धायेफैगु फैगु १९.भिंद्यःबारे बयान यायेफैगु २०.महाद्यःबारे बयान यायेफैगु	१.ल्वहंहिति, लूँहिति, वालाजु २२ हिति, रानीपुखू, नागपुखू, तुं, बुंगाः २.भिंद्यः, महाद्यः	१.ल्वहंहिति, लूँहिति, (वालाजु २२ हिति, रानीपुखू, नागपुखू), तुं, बुंगाःया किपा २.भिंद्यः, महाद्यःया किपा	१.मस्तय्सं स्यूगु ल्वहंहिति, पुखू, तुं व बुंगाःया बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। २.ल्वहंहिति, लूँहिति, वालाजु २२ हिति, रानीपुखू, नागपुखू, पुखू, तुं व बुंगाःया किपा च्वकादिसँ। ३.ल्वहंहिति, लूँहिति, वालाजु २२ हिति, रानीपुखू, नागपुखू, तुं व बुंगाःया भ्रमण याकादिसँ। ४.रानीपुखू दयेकूगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। ५.भिंद्यः व महाद्यःयाबारे बयान यानादिसँ।	१.ल्वहंहिति, लूँहिति, पुखू, तुं व बुंगाः छु छु यायेत छ्यली? २.छिं गनगनयागु ल्वहंहिति खनागु दु? ३.छिं रानीपुखू व नागपुखूबारे स्यूगु खँ कनादिसँ। ४.ल्वहंहितिया किपा च्वयादिसँ। ५.भिंद्यः व महाद्यःबारे छिं स्यूगु खँ धयादिसँ।	१०

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्यघन्टी
५. सीप, कला, कौशल व व्यवसाय	२१.थी थी नेवाः मरिया नां धायेफैगु २२.मरिकःमिया ज्यायाबारे बयान यायेफैगु	१.थी थी नेवाः मरि २.मरि दयेकीपिं मरिकःमि	१.थी थी नेवाः मरि (ग्वारामरी, अनर्सा, रोट, गजा, लाखामरी ....) या किपा २.मरि दयेका च्वंगु किपा व भिडियो क्लिप्स	१.किपा क्यना थी थी नेवाः मरि (ग्वारामरी, अनर्सा, रोट,गजा, लाखामरी ....) या नां धायेका च्वकादिसँ। २.मरि छुनाच्वंगु दयेकाच्वंगु किपा व भिडियो क्लिप क्यनाः मरि दयेकाच्वंगु सीप अवलोकन याकादिसँ । २.मरि पसलय् यंकाः मरिकःमिलिसे वय् कःया सीपबारे खँल्हाबल्हा याकादिसँ ।	१.मरिकःमिं गज्याःगु ज्या याइ ? २.मरिकःमिं दय्कूगु छु छु मरि छिं दयेके फै ?	८
६. नैतिक शिक्षा	२३.सहानुभूति व ग्वाहालि यायेगुबारे व्यवहारय् क्यनेफैगु २४.त्वाःबाहाः, नायः नकिं, सी कायेगुबारे बयान यायेफैगु	१.सहानुभूति विइगु व ग्वाहालि यायेगु बानी २.त्वाः बाहाः,नायो नकिंया ज्या धायेफैगु व सी कायेगु	१.सहानुभूति बियाच्वंगु व ग्वाहालि यानाच्वंगु किपा, भिडियो क्लिप्स ४.त्वाः बाहाः सल्लाह यानाच्वंगु व सी कयाच्वंगु किपा, भिडियो क्लिप्स	१.ल्वचं (दुःखं) कःपिंत सहानुभूतिपूर्ण व्यवहार यायेमाःगु नाटक छगू मस्तयूत याकादिसँ । २.किपा, भिडियो क्लिप्स क्यना सहानुभूतिपूर्ण व्यवहार व ग्वाहालि गय्याना यायेगुयाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३.त्वाः बाहाः, नायः नकिंया ज्या बयान यानाः ब्वनेक्वथाय् प्रयोगात्मक ज्या याकादिसँ व सी कायेगु बारे बयान यानाः भ्वं कुचाय् सीया भाग च्वका प्रयोगात्मक ज्या याकादिसँ ।	१.छिं यानादीगु सहानुभूतिपूर्ण व्यवहार छगू धयादिसँ । २.छिं ल्वचं कःपिन्त गय् यानाः सहानुभूति व ग्वाहालि बियादिया ? ३.लँय् दःम्ह मनूयात गय् यानाः ग्वाहालि यायेगु जुइ? ४.त्वाः बाहाःपिनिगु ज्या छु खः? ५.नायो नकिंपिं छाय् माःगु खः? ६.सी कायेबलय् छु छु याइ धयादिसँ ।	१२

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्यघन्टी
७. **भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप**	२५.च्वापुगुँ व थ्वया महत्वबारे बयान यायेफैगु २६.थःने, क्वःने व दथुयाबारे धायेफैगु	१.च्वापुगुँ गय् यानाः बने जुल व थ्वया भ्हीगु जीवनलिसे दुगु स्वापू २.थःने क्वःने व दथुया परिभाषा	१.नेपालय् दुगु च्वापुगुँया किपा, भिडियो क्लिप्स २.च्वापुगुँ सम्बन्धि विभिन्न लेख दुगु पत्रिका २.च्वय् च्वंगु व क्वय् च्वंगू थाय् व दथुइ च्वंगु थाय्या किपा	१.सामग्रीइ बियातःगु चित्र, भिडियो क्लिप्स क्यनाः थ्व गय् यानाः बने जुल, छाय् थ्व तुयू जुल, अन छु दइ आदि न्ह्यसः तयाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.हलिमय् दकलय् तजाःगु च्वापु पहाड भ्हीगु देसय् दु, व सगरमाथा खः धैगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३.थ्व सम्बन्धि विभिन्न पत्रिकाय् वःगु लेखत ब्वंके बियादिसँ । ४.च्वापुगुँ भ्हीत सन्तुलित लकस, लः, आर्थिक आम्दानी, ... सहयोग यानाच्वंगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ५.थःने त्वाः, क्वःने त्वाःया दसु बियाः थःने, क्वःने व दथुयाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.च्वापुगुँ गय् यानाः बने जुल? २.च्वापुगुँ भ्हीत गय् यानाः सहयोग यानाच्वंगु दु? ३.थःने त्वाः व क्वःने त्वाः छु छु खः ?	६
८.**स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा**	२७.त्वाः सुचुकुचु यायेमाःगुबारे बयान यायेफैगु २८.कानकानपिच्चा, च्याम्पत्ति व इमाकासा म्हितेफैगु	१.त्वाः बाःलिसे सहलहयानाः त्वाः सुचुकुचु २.कानकान पिच्चा, च्याम्पत्ति ल्वाकेगु, इमाकासा	१.त्वालय् सुचुकुचु यानाच्वंगु किपा, भिडियो क्लिप्स, वडां ब्यूगु ब्यानर २.कानकानपिच्चा, च्याम्पत्ति ल्वाकाच्वंगु, इमाकासाया किपा व भिडियो क्लिप्स	१.थःगु त्वाः सुचुकुचु यायेत छिं छु छु यायेफै धकाः खँल्हाबल्हा यायां थःगु त्वाः सुचुकुचु जुलकि छितः छु फाइदा दइ धकाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.किपा, भिडियो क्लिप्स, ब्यानरत क्यनाः त्वाः परिवारं म्हितेमाःगु भूमिकाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३.मस्तयूत कानकान पिच्चा, च्याम्पत्ति ल्वाकेगु, इमाकासा म्हितकादिसँ व धें धें बल्ला कासा यानादिसँ ।	१.छिगु त्वाः छु याःसा सुचुकुचु जुइ? २.फोहोर वांछ्वःम्ह छिगु जःलाखःलायात छिं छु धकाः धयादी? ३.फोहोर बन्दोबस्त यायेत छिं त्वाःया वडाध्यक्षयात छु सल्लाह बियादी? ४.कानकान पिच्चा, च्याम्पत्ति ल्वाकेगु, इमाकासा म्हिताः क्यनादिसँ ।	३०

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ्यघन्टी
९.व्यक्ति म्हसीका	२९.चित्तधर 'हृदय', मोतिलक्ष्मी उपासिका, सिद्धिचरण श्रेष्ठ, भृगुराम श्रेष्ठ व पट्टसुन्दर मल्ल म्हसीके फैगु व वयूकःपिनिगु योगदानबारे धायेफैगु	१.चित्तधर 'हृदय', मोतिलक्ष्मी उपासिका, सिद्धिचरण श्रेष्ठ, भृगुराम श्रेष्ठया जीवनी, वयूकःपिंसं नेपालभाषाय् यानादीगु योगदान व पट्टसुन्दर मल्ल म्हसीका	१.चित्तधर 'हृदय', मोतिलक्ष्मी उपासिका, सिद्धिचरण श्रेष्ठया किपा, वयूकःपिनिगु सफू, भृगुराम श्रेष्ठया म्ये व भजन, पट्टसुन्दर मल्लया योगदान	१.पालंपाः चित्तधर 'हृदय', मोतिलक्ष्मी उपासिका व सिद्धिचरण श्रेष्ठया किपा क्यनाः वयूकःपिसं नेपालभाषाय् यानादीगु योगदानबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.वयूकःपिनिगु सफूया च्वसुत ब्वंकेबीगु व खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३.लोकंह्वाःम्ह मेहालामि भृगुराम श्रेष्ठया मे न्यंकेगु व मे हायेकादिसँ । ४.दकलें न्हापाम्ह नेवाः इन्जिनियर पट्टसुन्दर मल्लबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.चित्तधर 'हृदय', मोतिलक्ष्मी उपासिका व सिद्धिचरण श्रेष्ठया नेपालभाषाय् छु योगदान दु ? २.चित्तधर 'हृदय', मोतिलक्ष्मी उपासिका व सिद्धिचरण श्रेष्ठं च्वयादीगु स्वंगू सफूया नां धयादिसँ ।	१०
१०.लिपि	३०.नेपाल लिपिं क,का, ...कं कः यानाः च, छ, ..ञ तक च्वयेफैगु	१.नेपाल लिपिया आखः क, का, कि, की....यानाः ञ तक	१.मेटा कार्डय् च्वया तःगु नेपाल लिपिया क, का, कि, की .....यानाः ञ,ञा तकया आखः	१.मेटा कार्डय् च्वयातःगु नेपाल लिपि मस्तय्गु थःथःगु कापी च्वकादिसँ । २.नेपाल लिपिं ५ मिनेटय् सुनां यक्व आखःग्वः च्वयेफु धकाः कासा याकादिसँ ।	१.नेपाल लिपिं छितः यःगु खँग्वः स्वंगू च्वयादिसँ ।	२०

तगिं प्यंगू (४)

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् यघन्टी
१) **भाषा** (न्यने)	१.खँल्हाबल्हा २.स्वांया नां न्यना धायेफैगु ३.हाम्वःग्वारापाखें ल्याः खानाः इनेबले जाः (लिंग) म्हसीकेफैगु	१.म्हिगः ब्वनेकुथिइ जुगु गतिविधिबारे खँल्हाबल्हा २.थी थी स्वांया नां ३.हाम्वःग्वारा पाखें ल्याः, जाः (लिंग)म्हसीका	१.थी थी स्वांया किपा दुगु चार्ट २.हाम्वःग्वारापाखें ल्याः, जाः (लिंग) म्हसीका	१.म्हिगः ब्वनेकुथिइ जुगु गतिविधिबारे मस्तयूबिचय् खँल्हाबल्हा याकादिसँ । २.थी थी स्वांया नां धायेकादिसँ । उकिया किपा च्वकादिसँ । ३.हाम्वःग्वारापाखें ल्याः, जाः (लिंग) म्हसीकाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.म्हिगः ब्वनेकुथिइ छु छु गतिविधि जुल? २.छिं स्यूगु स्वताजि स्वांया नां धयादिसँ। ३.छिं ग्वगः हाम्वःग्वारा नयेफु ?	४
(न्ववाये)	४.अःखः-न्ह्यःखः व माजाः बाजाःया नां धायेफैगु ५.छकः निकः निसें भिकः तक धायेफैगु ६.स्वीछगःनिसें न्यय्गःतक धायेफैगु	१.अःखः-न्ह्यःखः व माजाः बाजाः २.छकः निकः निसें भिकः तक ३.वा माया वा वा ... म्ये ४.स्वीछगःनिसें न्ययूगःतक	१.अःखः-न्ह्यःखः व माजाः बाजाः खँग्वः दुगु चार्ट, मेटा कार्ड २.छकः, निकः निसें भिकः तक खँग्वः च्वयातःगु चार्ट ३.स्वीछगःनिसें न्यय्गःतक च्वयातःगु मेटाकार्ड रचार्ट	१.अःखः-न्ह्यःखः व माजाः बाजाः खँग्वः दुगु चार्ट, मेटा कार्ड क्यनाः खँग्वः त धायेका कासा म्हितकादिसँ। २.मस्तयूत छकः, निकः याना भिकः तक तालि थाकादिसँ । चार्ट क्यना खँग्वः त धायेकादिसँ । ३.मेटाकार्डरचार्ट क्यना स्वीछगःनिसें न्ययूगःतक धायेकादिसँ ।	१.पाजुया माजाः छु जुइ ? २.छिं ग्वकः तक उठबस यायेफु ? ३.४५ यात ग्वगः धाइ ?३.वा माया	६
(ब्वने)	७.च्वये न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु ८.ताहा वलः स्वायांयां .... म्ये हाला कासा म्हितेफैगु	१.च्वये न्ववायेगु खँत २.ताहा वलः स्वायांयां .... म्ये	१.च्वय् बियातःगु मेटाकार्ड व चार्ट २.ताहा वलःस्वायांयां .... म्येया रेकर्ड	१.च्वय् बियातःगु मेटाकार्ड व चार्ट क्यना ब्वंके बियादिसँ । २.ताहा वलः स्वायांयां .... म्ये न्यंका हायेकादिसँ ।	१.च्वय् बियातःगु मेटाकार्ड व चार्ट ब्वनादिसँ । २.ताहा वलः स्वायायां ....म्ये पूरा न्यंकादिसँ ।	५
(च्वये)	९.बज्रयोगिनी द्यःया बयान यानाः च्वयेफैगु	१.बज्रयोगिनी द्यः	१.बज्रयोगिनी द्यःया किपा	१.बज्रयोगिनी द्यःया किपा क्यना किपायू खंगु खँ त च्वकादिसँ ।	१.बज्रयोगिनी द्यःया मुर्ति गन दु ?	५

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् यघन्टी
२) **नखःचःख व भेषभूषा**	१०.घ्यःचाकु संल्हू हनेगुबारे बयान यायेफैगु ११.वज्रयोगिनी जात्रा बारे बयान यायेफैगु १२.यैंयाःया प्याखं व कुमारी रथयात्राबारे बयान यायेफैगु १३.महाभ्वयूबारे धायेफैगु १४.छेदिइ तइगु ज्वलंया नां धायेफैगु १५.तःधिकःपिंसं फीगु ज्वलं म्हसीकेफैगु व नां च्वयेफैगु	१.घ्यः, चाकु, हाम्वःग्वारा, पलः, लाभा, तरुल, साकसाला नइगु, चिकंतिया कौला याइगु व ग्वाःगु मिइ सन्या छुइ। मायूबुजा नइ। मामं चिकं तिइकी व चिकं बुइकी। २.बज्रयोगिनी द्यः कुहां बिज्याइगु व थहां बिज्याइगु। ३.यःसिं थनीगु, पाल्चा बीगु, कुमारी, गणेद्यः, भैरबयात रथय् तयाः जात्रा, दागिं वनीगु, बहुमत, समयूबजि, इन्द्रद्यः लिसे स्वापू, लाखे, पुलुकिसि, दी प्याखं, सवःभक्कु, महाकाली द्यः, थी थी भैरःद्यः त ब्वइगु। ४. महा भ्वय् ५.छेदि, लः तयेगु बाता,अयूलाः कायेगु ज्वलं, फ्वसि ६.तपाःलं, तपुलि, कोट, वेस्टकोट, ज्वारिकोट, सुरुवाः, मोजा,	१.घ्यः, चाकु, हाम्वःग्वारा, पलः, लाभा, तरुल, साकसला, सन्या, चिकं, मायूबुजाया किपा २.बज्रयोगिनी द्यः जात्राया भिडियो क्लिप ३.यँयाः जात्रायाबारे लेख, किपा व भिडियो क्लिप्स ४.महा भ्वयूबारे च्वयातःगु लेख ५.बाता, फ्वसि, त्यप आदिया किपा वा सामान ६.तपाःलं, तपुलि, कोट,वेस्टकोट, ज्वारिकोट, सुरुवाः, मोजाया किपा वा नमूना	१.घ्यः चाकु संल्हूबलय् छु छु नया ? छैं थकालिं छु छु यात धकाः मस्तयूगु अनुभव कयाः थ्वकुन्हु नइगु घ्यः, चाकु, तौला, पलः, लाभा, तरुल आदिबारे किपा क्यना खँल्हाबल्हा यानादिसँ। २.घ्यः, चाकुं चिकुलाबलय् म्ह क्वाकीगु व चिकं बुइबलय् शरीरयात माःगु तत्व दइगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। ३.सक्वया बज्रयोगिनी जात्राया भिडियो क्लिप क्यनाः छसिकथं बयान यानादिसँ। ४.यँयाः जात्राया सुरुंनिसें अन्त तकया ज्याह्ववः चित्र व भिडियो क्लिप्स क्यनाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ। ५.यँयाः जात्रायाबारे लेखत ब्वंके बियादिसँ। ६.ग्वलय् दक्व नेवाः जातपिंत नकीगु भ्वय्यात् महा भ्वय् धाइगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। थ्वबारे च्वयातःगु लेखत ब्वंकेबियादिसँ। ७.छेदि ज्वलं छाय् धाःगु जुइ धकाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ। ८.छेदि मेमेगु छु छु सामानत तयातइ धकाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ। ९.तपाःलं, तपुलि, कोट, वेस्टकोट, ज्वारिकोट, सुरुवाः, मोजा न्ह्यानातःगु किपा वा नमूना क्यनाः नां धायेके बियादिसँ। १०.तपाःलं व सुरुवाःया किपा च्वके बियादिसँ।	१.छिं घ्यः चाकु संल्हू-बलय् नयागु नसाज्वलंया नां च्वयादिसँ। २.छि छैं थकालिं उकुन्हु छु छु यात धयादिसँ। ३.थ्वकुन्हु नइगु ज्वलं व चिकं बुइबलय् भीत छु फाइदा दइ धयादिसँ। ४.बज्रयोगिनी जात्राया बयान यानादिसँ। २.यँयाः जात्रा ग्वःन्हुयंक माने याइगु जात्रा खः ? ३.लाखे व पुलुकिसिया किपा च्वयादिसँ। ४.पुन्हिकुन्हु छु छु याइ बयान यानादिसँ। ५.दी प्याखं व महाकाली प्याखंबारे बयान यानादिसँ। ६.महा भ्वयूबारे छिं स्यूगु खँ धयादिसँ। ७.छिगु छेंया छेदि छु छु सामान तयातःगु दु ? ८.भकारी छेदि ज्वलं खःला? ९.छिं तपाःलं गन गन खनादिया ? १०.ज्वारिकोट गन पुनी वा फी ?	२६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् यघन्टी
३. **संस्कार**	१६.मचायात जा नकेगु (मचा जंक्व) बारे बयान यायेफैगु १७.मह्र जाः नकेगुबारे बयान यायेफैगु	१. मचा जंक्व, मह्र जाः	१.मचा जंक्वया किपा व भिडियो क्लिप्स २.मह्र जाः नकाच्वंगु किपा	१.मचा जंक्वया छसिकथं विधिया बयान यानादिसँ । २.थकालिनिसें मचायात खीर नकेगु व गणेद्यःथाय् यंकीगुबारे बयान यानादिसँ । ३.मह्र जाः नकाच्वंगु किपा क्यना खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.मचा जंक्वया विधि बयान यानादिसँ । २.जंक्वबलय् मचायात छु छु तिसा तिकी ? ३.मह्र जाः नकेगु धकाः सुयात नकी?	८
४. **सम्पदा (धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल)**	१८.प्यम्ह गणेद्यः, प्यम्ह करुणामय व प्यम्ह नारायणद्यः म्हसीकेफैगु १९.त्रिपुरेश्वर महाद्यःयाबारे बयान यायेफैगु	१.प्यम्ह गणेद्यः (चन्द्र, सूर्य, कार्य, क्वयेंना), प्यम्ह करुणामय (जनबाहाःद्यः, च्वभाद्यः, बुंगद्यः, नाला करुणामयः) प्यम्ह नारायण द्यः(चांगु, इचंगु, शेष, बिशंखु) २.त्रिपुरेश्वर महाद्यः	१.प्यम्ह गणेद्यः, प्यम्ह करुणामय, प्यम्ह व नारायणद्यःया किपा वा भिडियो क्लिप्स २.त्रिपुरेश्वर महाद्यःया किपा वा भिडियो क्लिप्स	१.प्यम्ह गणेद्यः, प्यम्ह करुणामय व प्यम्ह नारायणद्यःया नां छु छु खः ? गन गन दु ? विशेषता छु छु दु ? आदियाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.ब्वनेकुथी नापसं लाःगु प्यम्ह गणेद्यः, प्यम्ह करुणामय व प्यम्ह नारायण द्यःया थाय् मस्तयूत भ्रमण याकादिसँ । ३.त्रिपुरा सुन्दरीं दयेकुगु त्रिपुरेश्वर महाद्यःयाबारे खँल्हाबल्हा व अवलोकन याकादिसँ ।	१.प्यम्ह गणेद्यः छु छु खः ? गन गन दु ? २.प्यम्ह करुणामयद्यः छु छु खः ? गन गन दु ? ३.प्यम्ह नारायणद्यः छु छु खः? गन गन दु? ४.त्रिपुरेश्वर महाद्यःया किपा च्वयादिसँ ।	१२
५. **सीप, कला, कौशल व व्यवसाय**	२०.नकःमिया ज्याबारे बयान यायेफैगु २१.ल्वहंकःमिया ज्याबारे बयान यायेफैगु	१.नँ सम्बन्धि ज्या याइपिं २.ल्वहंया सामान दयेकीपिं ल्वहंकःमि	१.नँयागु ज्वलं (चुपि, कुइँ, ब्बाता,कराइ, चिम्ता...)या किपा २.ल्वहंया ज्या यानाच्वंगु किपा व भिडियो क्लिप्स	१.छिं स्यूगु नँयागु ज्वलं छु छु दु धकाः बोर्डय् टिपे याकाः बैगलय्, कोठाय्, छँ दुने, छँ पिने, ब्वनेकुथिइ छु छु दु धकाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.मस्तयूसं मखंगु ज्वलं जूसा किपा क्यनेगु, किपा मदुसा बोर्डय किपा च्वयादिसँ । ३.नँयागु ज्वलंया नां व ज्यायाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ४.ल्वहंया द्यः, ल्वहंमा दयेकाच्वंगु किपा व भिडियो क्लिप क्यनाः ल्वहंया सामान दयेकाच्वंगु सीप अवलोकन याकादिसँ । ५.ल्वहंतय् कियाः दयेकातगु देगः, द्यः, शिलालेख, ल्वहंहिति आदिया अवलोकन याकादिसँ ।	१.छिगु छेँय् नँयागु छु छु ज्वलं दु? नां च्वयादिसँ । २. नँयागु ज्वलं सुनां दयेकी ? ३.छेँ पिने छ्यलीगु ज्वलं छु छु खः? ४.इँचा छु यायेत छ्यली ? ५.ल्वहंतय् कियाः दयेकातःगु छु छु द्यः छिं खना ? ६.ल्वहंकःमिं छु छु ज्याभः छ्यली ?	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् यघन्टी
६. **नैतिक शिक्षा**	२२.ज्ञानगुणया खँ धायेफैगु २३.सिद्धार्थया बुद्धत्व प्राप्तिबारे बयान यायेफैगु २४.न्याम्ह थाकुलि व नकिंबारे बयान यायेफैगु	१.थः सिबे थकालि पिनिगु ज्ञानगुणया खँ न्यनाः थःसिबे क्वकालिपिंत ज्ञानगुणया खँ धायेगु २.सिद्धार्थया बुद्धत्व प्राप्तिबारे ३.न्याम्ह थाकुलि व नकिं	१.चार्ट पेपरय् च्वयातःगु ज्ञानगुणया वाक्यत २.बुद्धया बुद्धत्व प्राप्ति सम्बन्धी च्वसु व किपा	१.शिक्षाप्रद ज्ञानगुणया खँ दुगु बाखं, च्वसु, च्वखँ आदि न्यंका बियादिसँ । २.चार्ट पेपरय् च्वयातःगु ज्ञानगुणया वाक्ययात बयान याकादिसँ । ३.सिद्धार्थ कुमारया प्रवज्या, राजगृहनगर गमन, बिम्बिसार जुजुलिसे नापलाःगु, तपस्वीपिनिगु आश्रम, दुष्कर चर्या, मध्यम प्रतिपदा, सुजाताया दान, बोधिसिमा क्वय् बोधिसत्व, बुद्धत्व प्राप्तियाबारे खँल्हाबल्हा याकादिसँ । ४.न्याम्ह थाकुलि व नकिंत गन गय् यानाच्वनी व इमिगु ज्याबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.छिं स्यूगु न्यागू ज्ञानगुणया खँ धयादिसँ । २.बुद्धं बुद्धत्व प्राप्त याःगु बारे बयान यानादिसँ । ३.न्याम्ह थाकुलि व नकिं छाय् तयेमाःगु जुइ ?	१०
७. **भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप**	२५.धः, खुसि, सागर, महासागरबारे धायेफैगु	१.धः, खुसि, सागर, महासागर	१.धः, खुसि, सागर, महासागरया किपा व भिडियो क्लिप्स	१.किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः धः, खुसि, सागर, महासागरया बनोट, महत्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.धः, खुसि, सागर, महासागरया बनोट व महत्वबारे बयान यानादिसँ ।	४
८.**स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा**	२६.ब्वनेकुथि सुचुकुचु यायेमाःगुबारे बयान यायेफैगु २७.दांगदुंग कासा म्हितेफैगु	१.ब्वनेकुथि सुचुकुचु २. दांगदुंग कासा	१.ब्वनेकुथि सुचुकुचु यानाच्वंगु किपा व भिडियो क्लिप्स २.दांगदुंग, कासा म्हिताच्वंगु किपा व भिडियो क्लिप्स	१.ब्वनेकुथि सुचुकुचु यायेत छु यायेमाः खँल्हाबल्हा यायां तिथि व ई क्वःछिनादिसँ । २.ब्वनेकुथि सुचुकुचु यायेत ज्याया जिम्मेवारी बियादिसँ । ३.ब्वनेकुथि सुचुकुचु यायेत माःगु ज्वलं चूलाकादिसँ । ४.पिहां वःगु फोहर व्यवस्थापन याकादिसँ । ५.सुचुकुचु ज्या सिधेयेके धुंकाः थःगु म्ह सुचुकुचु याकादिसँ । ६.दांगदुंग कासा म्हितकादिसँ ।	१.ब्वनेकुथि सुचुकुचु यायेत छु छु यायेमाः? छसिकथं च्वयादिसँ। २.दांगदुंग कासा म्हिताः क्यनादिसँ ।	१४

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् यघन्टी
९.**व्यक्ति म्हसीका**	२८.शंखधर साख्वाः, धुस्वां सायूमि, नारायणगोपाल गुरुवाचार्य, धम्मवती गुरुमां, कृष्णभाइ महर्जन व कमलप्रकाश मल्ल म्हसीके फैगु व वयूकःपिनिगु योगदानबारे धायेफैगु	१.शंखधर साख्वा, धुस्वां सायूमि, नारायण गोपाल गुरुवाचार्य, धम्मवती गुरुमां, कृष्णभाइ महर्जन व कमलप्रकाश मल्लपिनि योगदान	१.शंखधर साख्वाः, धुस्वां सायूमि, नारायण गोपाल गुरुवाचार्य, धम्मवती गुरुमां, कृष्णभाइ महर्जन ब कमलप्रकाश मल्लया किपा, वयूकः पिनिगु कृति व भिडियो क्लिप्स	१.शंखधर साख्वाःया योगदानबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.धुस्वां सायूमिया साहित्यिक यात्रा व कृतित्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३.नारायणगोपाल गुरुवाचार्यया सांगीतिक यात्राबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ४.धम्मवती गुरुमां मिसा भिक्षुतयूत स्थापित याःगुली वयूकःया देनबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ५.कृष्णभाइ महर्जन वाद्य गुरु नापं नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानया प्राज्ञ जूगु बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ६.कमलप्रकाश मल्लया देनबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ७.नारायणगोपालया मे छपु हायेकादिसँ ।	१.शंखधर साख्वाःया योगदान छु दु ? २.वयूकःयात छायू नेपाल संवतूया प्रवर्तक माने याःगु खः? ३.धुस्वां सायूमिया साहित्यिक यात्रा व कृतित्वबारे छिं स्यूगु खँ धयादिसँ । ४.नारायणगोपालयात छायू स्वरसम्राट धाःगु खः ? ५.नारायणगोपालया मे छपु हालादिसँ । ६.धम्मवती गुरुमां व कृष्णभाइ महर्जन पिनिगु देनबारे बयान यानादिसँ । ७.कमलप्रकाश मल्ल छुकी नां जा ?	१०
१०.**लिपि**	२९.नेपाल लिपिं ट निसें ज्ञ तक च्वयेफैगु ।	१.नेपाल लिपिया ट निसें ज्ञ तक	१.मेटा कार्डयू च्वयातःगु ट निसें ज्ञ तक	१.मेटा कार्ड क्यनाः ट,टा, ... यानाः ज्ञ,ज्ञा .... तक च्वकादिसँ ।	१.क,का,.... यानाः ज्ञ, ज्ञा ..... तक च्वयादिसँ ।	१८

तगिं न्यागू (५)

क्षेत्र	सिकाइ उपलव्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् यघन्टी
१) **भाषा** (न्यने)	१.खँल्हाबल्हा २.गथांमुगःपाखें विस्मयादिवोधक खँग्वः व खँपुत न्यनाः म्हसीकेफैगु	१.नखःचखः २.गथांमुगःपाखें विस्मयादिबोधक खँग्वः व खँपुत न्यनाः म्हसीके	१.नखःचखः या किपा २.गथांमुगःपाखें विस्मयादिबोधक खँग्वः व खँपुया चार्ट	१.थःत यःगु नखः चखःयाबारे मस्तय् बिचय् खँल्हाबल्हा याकादिसँ । २.गथांमुगःपाखें विस्मयादिबोधक खँग्वः व खँपुया चार्ट क्यनाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.स्वन्ति नखःयाबारे छिं स्यूगु खँ धयादिसँ । २.गथांमुगःपाखें विस्मयादिबोधक खँग्वः व खँपु च्वयादिसँ ।	४
(न्ववाये)	३.छेंय् दइगु बसुजाः ज्वलंया नां धायेफैगु ४.न्ययूछगःनिसें न्हयूगःतक धायेफैगु ५.थी थी सिसाबुसा व वाउँचाया नां धायेफैगु ६.पुजाभःलये तइगु ज्वलंया नां धायेफैगु	१.छेंय् दइगु बसुजाः ज्वलं २.न्ययूछगःनिसें न्हय् गःतकया ल्याः ३.थी थी सिसाबुसा व वाउँचाया नां ४.पुजाभःलये तइगु ज्वलंया नां	१.छेंय् दइगु बसुजाः ज्वलंया किपा व नां दुगु मेटाकार्ड २.न्ययूछगःनिसें न्हय् गःतकया ल्याः दुगु चार्ट ३.थी थी सिसाबुसा व वाउँचा दुगु किपा व नां दुगु मेटाकार्ड ४.पुजाभःलये तइगु ज्वलंया किपा व नां दुगु मेटाकार्ड ५.चाकलाःगु भ्वं (दक्व मस्तयूत), भ्वं (१"ह १") ५ गू दरं दक्व मस्तयूत	१.छेंय् दइगु बसुजाः ज्वलंया किपा क्यना नां धायेकादिसँ । किपा व नां दुगु मेटाकार्ड क्यना ज्वःलाकेगु कासा म्हितकादिसँ । २.चार्ट क्यना न्ययूछगःनिसें न्हयूगःतक ल्याः धायेकादिसँ । मस्तयूगु न्यागु पुच दयेका छगू पुचलं ल्याःया न्ह्यसः न्यंकेगु व मेगु पुचलं बोर्डय् च्वकेगु, मिले जूसा १ ल्याः बिगु, अथेहे मेगु पुचलं न्ह्यसः न्यंका मेगु पुचयात ल्याः च्वकेगु कासा याकादिसँ । ३.थी थी सिसाबुसा दुगु किपा क्यना नां धायेकादिसँ । किपा व नां दुगु मेटाकार्ड क्यना ज्वःलाकेगु कासा म्हितकादिसँ । अथेहे थी थी वाउँचाया किपा व नां दुगु मेटाकार्ड क्यना ज्वःलाकेगु कासा म्हितकादिसँ। ४.पुजाभःलये तइगु ज्वलंया किपा क्यना नां धायेकादिसँ । भ्वंयागु पुजाभः दयेके बियादिसँ । उकी तइगु ज्वलंया नां भ्वंकुचाय् च्वका पुजाभःले तयेकादिसँ । किपा व नां दुगु मेटाकार्ड क्यना ज्वःलाकेगु कासा म्हितकादिसँ ।	१.छिगु छेँ दुगु न्याता बसुजाःया नां धयादिसँ । २.७७ यात खँग्वःलय् गुलि धाइ ? ३.प्यता सिसाबुसाया नां धयादिसँ । ४.छित यःगु निता वाँउचाया नां धयादिसँ । ५.पुजाभःलय् तय् माःगु न्याता ज्वलंया नां धयादिसँ ।	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ घण्टी
(ब्वने)	७.गथांमुगः विषयपाखें विस्मयादिवोधक खँग्वः ब्वना धायेफैगु ८.हे माकः जंगली माकः .. म्ये ब्वना हालेफैगु	१.गथांमुगः विषयपाखें विस्मयादिबोधक खँग्वः व खँपु म्हसीका २.हे माकः जंगली माकः .. म्ये	१.गथांमुगः विषयपाखें विस्मयादिबोधक खँग्वः व खँपु दुगु चार्ट २.हे माकः जंगली माकः ..... म्येया रेकर्ड	१.गथांमुगः विषयपाखें विस्मयादिबोधक खँग्वः व खँपुया चार्ट क्यनाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.हे माकः जंगली माकः ..... म्ये न्यंका हायेकादिसँ ।	१.गथांमुगःपाखें विस्मयादिबोधक स्वंगू खँग्वः व स्वपु खँपु च्वयादिसँ । २.हे माकः जंगली माकः ......म्ये हालादिसँ ।	५
(च्वये)	९.गथांमुगःया बारे बयान यानाः च्वयेफैगु	१.गथांमुगःया बारे बयान	१.गथांमुगःया किपा व भिडियो क्लिप्स	१.गथांमुगःया किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः थुकिया बारे बयान याकाः च्वकादिसँ ।	१.गथामुगःया बारे छिं स्यूगु खँ च्वयादिसँ ।	५
२) **नखःचःख व भेषभूषा**	१०.गथांमुगः चःह्रेबारे बयान यायेफैगु ११.न्ह्यगां जात्राबारे बयान यायेफैगु १२.होलीबारे बयान यायेफैगु १३.कु छ्वयेगुबारे बयान यायेफैगु १४.सगं ज्वलं व मचा जंक्व ज्वलंया नां व थ्वबारे बयान यायेफैगु १५.बालाचऱ्हेबारे बयान यायेफैगु	१.दुवातय् न्हायूपं कथि म्हूचिनाः स्वपलाः दयेकाः ग्यानापु ख्वाःपाः तयाः तःगु गथांमुगः व थ्वबारे धापू २.नं अंगू न्ह्याइगु, नँया स्वकिं मूलुखाय् ताइगु ३.राक्षसकथं खुसिइ वाइगु ४.न्ह्यगां जात्रा ५.होली ६.बौया ख्वाः स्वये, मांया ख्वाः स्वये, किजापूजा आदिबलय् छ्वैगु कु ७.सगं ज्वलं (वः, खैं, न्या, ला, अयूलाः वा थ्वँ) पञ्च तत्व, भिंज्याय् बीगु ८.मचा जंक्व ज्वलं (थायूभु नकेगु, तिसा, वसः) ९.बालाचऱ्हे	१.गथांमुगःया किपा, गथांमुगः सम्बन्धी थीथी बाखं मुना २.न्ह्यगां जात्राया किपा ३.होली सम्बन्धी किपा ४.बौया ख्वाः स्वये, मांया ख्वाः स्वये, किजापूजा आदिबलय् छ्वैगु कुया किपा ५.सगं ज्वलं (वः, खैं, न्या, ला, अयूलाः वा थ्वँ)या किपा वा मोडेल ६.मचा जंक्व ज्वल (थायूभु नकेगु, तिसा, वसः)या किपा वा मोडेल ७.बालू वनाच्वंगु किपा	१.मस्तयूसं स्यूगु खँयात जोडे यानाः गथांमुगःया बारे थीथी धापू बाखं (बाखं मुनाया आधारय्) कनादिसँ । २.गथांमुगःखुन्हु छैंय् छैंय् सुचुकुचु याइगु व नँया अंगू न्ह्याइगु व मूलुखाय् नकिं ताइगु बिशेषताबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३.गथांमुगःयात बहनी खुसिइ वांछ्वैगु विधिबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ४.ब्वनेक्वथाय् गथांमुच चऱ्हेया प्रयोगात्मक ज्या याकादिसँ । ५.न्ह्यगां जात्रायाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ६.होली सम्बन्धी बाखँ न्यकादिसँ । थुकीया महत्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ७.किपा क्यना कु गबले गबले गन यंकी व कुलय् छु छु ज्वलं तइ खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.चन्द्र विनायक द्यः गन दु ? थ्व जात्रा गथे याना न्यायेकी? २.गथांमुगःया किपा च्वयादिसँ । ३.नँयागु अंगू छाय् न्ह्यायूमाः? ४.न्ह्यगां जात्राबारे छिं स्यूगु खँ च्वयादिसँ । ५.होली छाय् म्हितीगु खः ? ६.कु गबले गबले गन यंकी ? कुलय् छु छु दइ? ७.छिं ख्यैं सगं गबले नया दियागु खः? ख्यैं सगंलय् छु छु ज्वलं दइ ?	२८

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् यघन्टी
२) **नखःचःख व भेषभूषा**				८.किपा वा मोडेल क्यना ब्वनेक्वथाय् भ्वंयाग' सगं ज्वलं (नां नापं च्वया) दयेके बियादिसँ। छसिकथं मस्तयूत सगं बिके बियादिसँ। ९.किपा वा मोडेल क्यना मचा जंक्व ज्वलंयाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। ब्वनेक्वथाय् मचाजंक्वया प्रयोगात्मक ज्या याकादिसँ। १०.किपा क्यना बालू वनेग'या महत्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ।	८.मचा जंक्व ज्वलंलय् छ' छ' तइ ? ९.बालू छाय् वनी ?	
३. **संस्कार**	१६.वःलाः, कयूतापुजा, बरे छुइगुबारे धायेफैगु १७.इहि, बाह्राःबारे धायेफैगु	१.वःलाः, कयूतापुजा, बरे छुइगु, इहि, बाह्राः	१.वःलाः, कयूतापुजा, बरे छुइगु, इहि, बाह्राः तःगुया भिडियो क्लिप्स	१.वःलाः, कयूतापुजा, बरे छुइगु, इहि, बाह्राः तयेधुंकूपिं मस्तलिसे थःथःगु अनुभव धायेके बीगु। २.छसिकथं वःलाःबलय् छु छु याइ, विधि न्यनेकने यायेगु। वःलाः तःगु किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः थःथितिपिनिगु ज्याया नं खँल्हाबल्हा यानादिसँ। ३.अथेहे कयूतापुजा, बरे छुइगु, इहि, बाह्राःया नं खँल्हाबल्हा यानादिसँ।	१.वःलाः याइबलय् छु छु याइ? २.कयूतापूजा याये छन्हु न्ह्यः छु छु याइ? ३.बरे छुइगु, इहि व बाह्राः ग्वःन्हुतक याइ? ४.थ्व संस्कारय् मां अबुया ज्या छु छु दइ? सुरुंनिसें अन्त तकया बयान यानादिसँ।	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् यघन्टी
४. **सम्पदा** (**धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल**)	१८.सतः (मरु), फल्चा व छ्वास म्हसीकेफैगु १९.महाद्यः (कालमोचन, जोशी देगः, सिनामुगः) बारे धायेफैगु २०.चावहीया चारुमति विहारबारे बयान यायेफैगु	१.सतः, फल्चा, छ्वास २.महाद्यः (कालमोचन, जोशी देगः, सिनामुगः) ३.चावहीया चारुमति विहार	१.सतः, फल्चा, छ्वासया किपा व भिडियो क्लिप्स २.महाद्यः (कालमोचन, जोशी देगः,सिनामुगः) या किपा ३.चावहीया चारुमति विहारया किपा	१.सतः (मरु), फल्चा, छ्वासया किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः म्हसीका बियादिसँ । २.मस्तयूसं खंगु सतः, फल्चा, छ्वासबारे अनुभव न्यनेगु व गन गन सतः, फल्चा, छ्वास छु छु यायेत छ्यली खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३.किपा क्यना महाद्यः (कालमोचन, जोशी देगः, सिनामुगः)याबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ४.किपा क्यना चारुमति विहारयाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ५.च्वयू वियातःगु सम्पदाया भ्रमण याकादिसँ ।	१.सतः, फल्चा, छ्वासया परिचय बियादिसँ । २.सतः, फल्चा, छ्वास छु छु यायेत छ्यली? ३.मरु सतः, लुकु फल्चा गन दु? ४.कालमोचन, जोशी देगः, सिनामुगः व चारुमति विहारयाबारे छिं स्युगु खँ धयादिसँ ।	१२
५. **सीप, कला, कौशल व व्यवसाय**	२१.सिजःकःमि व लुँकःमियाबारे बयान यायेफैगु २२.घरेलु उद्योग (७ गू चिकं साः)बारे बयान यायेफैगु २३.नेवाः बाजंया नां धायेफैगु	१.सिजःकःमि (तम्वः) व लुँकःमि (बरे), ज्याभः, २.घरेलु उद्योग (चिकं साः) ३.थी थी नेवाः बाजं (धिमे, धाः, खिं, बयू, तिछुं, भुस्याः, नायूखिं ... आदि)	१.सिजःकःमि व लुँकःमियाबारे किपा व भिडियो क्लिप २.घरेलु उद्योग (चिकं साः)या किपा व भिडियो क्लिप ३.थी थी नेवाः बाजंया किपा वा मोडेल	१.सिजःकःमि व लुँकःमियाबारे किपा व भिडियो क्लिप क्यनाः उमिगु सीप सम्बन्धी खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.वयूकःपिंसं छ्यलाच्वंगु ज्याभःयाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३.घरेलु उद्योग (७ गू चिकंसाः) व लायू कूसाः त्वालयू च्वंगु साःयात लायूकूसाः धाइगु बारे बयान यानादिसँ । ४.थी थी नेवाः बाजंया किपा क्यना नां धायेकादिसँ । बाजंया धुकुतिया भ्रमण याका बाजं थाकेगु कुत यानादिसँ ।	१.सिजःकःमि व लुँकःमिं गज्याःगु ज्या याइ? २.वयूकःपिसं दयेकादीगु ज्वलंया न्यागू नां धयादिसँ । ३.छिगु त्वालयू छु छु घरेलु उद्योग दु ? चिकं साः नं दुला ? ४.न्यागू नेवाः बाजंया नां धयादिसँ ।	८

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् यघन्टी
६. नैतिक शिक्षा	२४.थःपिंसं यायेमाःगु विधि व्यवहारबारे बयान यायेफैगु २५.बहुजन हिताय बहुजन सुखायबारे बयान यायेफैगु २६.गुथिबारे धायेफैगु	१.नखःचखः हनेगुबारे म्ह्यायूमस्तयूत सःतेगु नखत्या २.बहुजन हिताय बहुजन सुखायया अर्थ ३.गुथि	१.मोहनि नखत्या, स्वन्ति, यःमरि...आदि नखत्या च्वयातःगु प्लेकार्ड २.गुथि न्यायेका च्वंगु किपा व भिडियो क्लिप्स	१.नखःचखः हनेगुबारे म्ह्यायूमस्तयूत सःतेगु...आदि व्यवहार यायेमाःगु बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । मस्तयूत प्लेकार्ड ज्वंका नखत्या सःतेगु प्रयोगात्मक ज्या याकादिसँ । २.बहुजन हिताय बहुजन सुखायया अर्थ खँल्हाबल्हा यायां बकृत्वकला कासा याकादिसँ । ३.किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः गुथिया महत्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ४.ब्वनेक्वथाय् गुथियाबारे प्रयोगात्मक ज्या याकादिसँ ।	१.नखत्या छाय् सःतेमाःगु ? २.बहुजन हिताय बहुजन सुखायबारे बयान यानादिसँ । ३.छिकपिनिगु गुथिबारे मां अबुयाके न्यनाः थुकियाबारे परियोजना ज्या बियादिसँ ।	१०
७. **भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप**	२७.चा, फि व ल्वहंया बनोट, प्रयोग व महत्वबारे बयान यायेफैगु	१.चा, फि व ल्वहंया बनोट, प्रयोग व महत्व	१.चा, फि व ल्वहंया नमूना, किपा, भिडियो क्लिप्स	१.किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः चा, फि व ल्वहंया बनोटबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.वनस्पति म्वायेत चा हे माःगु व प्राणीतयूत वनस्पति माःगु खः । हरेक प्राणी व वनस्पतितयूत अत्यावश्यक चाया बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३.अथेहे फि व ल्वहंया बारे नं खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.छिं तरकारी गन पियादिया ? छाय् ? २.घाँय् व वनस्पति मदुसा प्राणीत म्वाये फैला ? छाय् ? ३.फि गन दइ ? फिं छु याइ ? लः गनं व गय् यानाः वयाच्वंगु दु ? ४.ल्वहं गन व गय् यानाः बने जुल ? ५.ल्वहंया प्रयोग गन गन व गथे याना जुयाच्वंगु दु ?	४

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् घण्टी
८.स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा	२८.कुपोषण जुइगु कारण व रोकथामबारे बयान यायेफैगु २९.पाँयू, द्यःनां तिसानां, धुँ कासा म्हितेफैगु	१.कुपोषणया कारण २.कुपोषण रोकथाम यायेगु उपाय ३.पाँयू, द्यःनां तिसानां व धुँ कासा	१.कुपोषण जूपिं ल्वगितयूगु किपा व भिडियो क्लिप २.पौष्टिक नसाज्वलं ३.कुपोषण रोकथाम यायेगु उपायत च्वयातःगु चार्ट ४.पाँयू, द्यःनां तिसानां, धुँ कासाया किपा व भिडियो क्लिप्स	१.कुपोषण जूपिं ल्वगितयूगु किपा व भिडियो क्लिप क्यनेगु व मस्तयूसं छु थुइकल व छाय् अथे जुल धकाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.पौष्टिक नसाज्वलंया नां खँल्हाबल्हा यायां बोर्डयू च्वयादिसँ । ३.कुपोषण रोकथाम यायेगु उपायत च्वयातःगु चार्ट क्यनाः छसिकथं खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ४.पाँयू, द्यःनां तिसानां व धुँ कासा म्हितकादिसँ ।	१.कुपोषण छाय् जुइ? २.कुपोषण जूपिं मनूतयूत गज्याःगु नसा नकेमाली? ३.कुपोषण रोकथाम यायेगु उपायत छु छु दु? ४.पाँयू, द्यःनां तिसानां व धुँ कासात म्हिताः क्यनादिसँ ।	१४
९.व्यक्ति म्हसीका	३०.सत्यमोहन जोशी, शुक्रराज शास्त्री, माणिकमान चित्रकार, मदनकृष्ण श्रेष्ठ, विद्यावति कंसाकार व धनवज्र वज्राचार्यया योगदानबारे बयान यायेफैगु	१.सत्यमोहन जोशी, शुक्रराज शास्त्री, माणिकमान चित्रकार, मदनकृष्ण श्रेष्ठ, विद्यावती कंसाकार व धनवज्र वज्राचार्यया देन	१.सत्यमोहन जोशी, शुक्रराज शास्त्री, माणिकमान चित्रकार, मदनकृष्ण श्रेष्ठ, विद्यावती कंसाकार व धनवज्र वज्राचार्यया किपा, वयूकः पिंनिगुबारे च्वसु, कृति व योगदानया लेख	१.वयूकःपिनिगु किपा क्यनाः म्हसीकादिसँ । २.वयूकःपिनिगुबारे च्वसु ब्वंके बियादिसँ । ३.विद्यावती कंसाकार नेपाःया न्हापांम्ह मिसा नर्स खः धैगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ४.सुनां सुनां वयूकःपिनिगुबारे स्यू व वयूकःपिनिगु योगदान व कृतिबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.छिं सत्यमोहन जोशी, शुक्रराज शास्त्री, माणिकमान चित्रकार व मदनकृष्ण श्रेष्ठयात गन खना दिया ? २.वयूकःपिं छाय् अतिकं हनेबहःपिं जुल ? ३.वयूकःपिनिगु योगदान छु छु दु?	१०
१०.लिपि	३१.नेपाल लिपिं थःगु म्हसीका च्वयेफैगु	१.नेपाल लिपिं खँपु च्वयेगु	१.नेपाल लिपिया चार्ट	१.नेपाल लिपिं थःगु नां, थायूबायू, ब्वनेकुथिया नां, बाया नां, मांया नां आदि च्वकादिसँ । २.मस्तयूत स्वतन्त्र रूपं थत यःगु खँपु च्वके बियादिसँ ।	१.छिगु नेपालभाषा सफूया छगू खँपुयात नेपाल लिपिं च्वयादिसँ ।	१६

तगिं खुगू (६)

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् यघन्टी
१) **भाषा** (न्यने)	१.खँल्हाबल्हा २.थःथितियाबारे धायेफैगु ३.पाहाँचःऱ्हेपाखें कारक म्हसीकेफैगु	१.नेवाः कासा २.थःथिति ३.पाहाँचःह्नेपाखें कारकया म्हसीका	१.नेवाः कासाया नां दुगु चार्ट २.थःथितिया नां (पाजु, कका, माइला बा, निनि, ... आदि च्वयातःगु मेटाकार्ड ३.पाहाँचःह्नेपाखें कारक च्वयातःगु चार्ट ३.पाहाँचःह्नेयाबारे किपा व भिडियो क्लिप्स	१.नेवाः कासा दुगु चार्ट क्यना मस्तयूत म्हतिं थःत यःगु कासाबारे खँल्हाबल्हा याकादिसँ । २.थःथितिबारेया मेटाकार्ड क्यना म्हतिं मस्तयूगु थःथितिया वास्तविक नां धायेकादिसँ । ३.पाहाँचःह्नेपाखें कारक च्वयातःगु चार्ट क्यना खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.छि छु कासा यः व कासा गथेयाना म्हिति धका छि यःम्ह पासायात न्यनेकने यानादिसँ । २.निनिया भातः यात छु धाइ ?	४
(न्ववाये)	४.पाहाँचःऱ्हेपाखें निपात व कारक धायेफैगु	१.पाहाँचःह्नेपाखें निपात व कारक धायेगु	१.पाहाँचःह्नेपाखें निपात व कारक च्वयातःगु चार्ट	१.चार्ट क्यना पाहाँचःह्नेपाखें निपात व कारक धायेकादिसँ ।	१.चार्टय् निपात व कारक क्यना धयादिसँ।	६
(ब्वने)	५.न्हयूछगःनिसें सच्छिगःतक ब्वना धायेफैगु ६.छथू, निथू निसें भिथू तक ब्वना धायेफैगु ७.छतका, नितका निसें भितका तक ब्वना धायेफैगु ८.च्वय् न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु ९.जिमि बाज्यां मुलेतयाः ..... म्ये हालेफैगु	१.न्हयूछगःनिसें सच्छिगः तकया ल्याः २.छथू, निथू निसें भिथू तक ३.छतका, नितका निसें भितका तक ४.जिमि बाज्यां मुलेतयाः ..... म्ये	१.न्हयूछगःनिसें सच्छिगः तकया ल्याःया चार्ट २.पाच्छै छथू, निथू निसें भिथू तक च्वयातःगु चार्ट ३.छतका, नितका निसें भितका तक च्वयातःगु चार्ट, मेटाकार्ड वा दां ४. जिमि बाज्यां मुलेतयाः ..... म्येया रेकर्ड	१.न्हयूछगःनिसें सच्छिगः तकया ल्याया चार्ट क्यना ब्वंका धायेकादिसँ । २.पाच्छै छथू, निथू निसें भिथू तक च्वयातःगु चार्ट क्यना ब्वंका धायेकादिसँ । ३.चार्ट, मेटाकार्ड वा दां क्यना दां ल्याः खाकादिसँ । ४.जिमि बाज्यां मुलेतयाः ..... म्ये हायेकादिसँ ।	१.८३ यात ब्वनादिसँ । २.लाभा छथू, निथूयाना भिथूतक धायादिसँ । ३.रु १ निसें रु १० तक ब्वनादिसँ । ४.जिमि बाज्यां मुलेतयाः ..... म्ये हालादिसँ ।	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् घण्टी
(च्वये)	१०.दां ल्याः खाया च्वयेफैगु ११.पाहाँचःऱ्हेयाबारे बयान याना च्वयेफैगु	१.दां ल्याः खायेगु २.पाहाँचःह्लेयाबारे बयान	१.७७, ८२ , ... ९९ दां च्वयातःगु मेटाकार्ड २.पाहाँचःह्लेया किपा	१.मेटाकार्ड क्यना ल्याः खँग्वः च्वकादिसँ । २.किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः पाहाँचःह्लेयाबारे बयान याकादिसँ ।	१.७८ यात ल्याः खँग्वःलय् च्वयादिसँ । २.पाहाँचःह्लेबलय् छु छु द्यःया पुजा याइ ?	४
२) **नखःचःख व भेषभूषा**	१२.पाहाँचःह्ले, सकिमना पुन्हि, ल्हुति पुन्हि मेलाबारे बयान यायेफैगु १३.दशहरा माने यायेगुबारे बयान यायेफैगु	१.पाहाँचःह्ले, सकिमना पुन्हि, ल्हुति पुन्हि मेला २.हलिमलि ब्वयेगु ३.ल्हुति पुन्हि ४.दशहरा	१.पाहाँचःह्लेबलय् लुकुमहाद्यः पुजा यानाच्वंगु, असनय् द्यःखः ल्वाकाच्वंगु किपा व भिडियो क्लिप्स २.हलिमलि ब्वयाच्वंगु किपा व भिडियो क्लिप्स ३.सकि व चाकुहि ४.बालाजुइ २२ धाः हिति मेलाया किपा व भिडियो क्लिप्स ५.दशहराबारे च्वसु	१.पाहांचःह्लेया थीथी बाखं कनादिसँ । २.लुकुमहाद्यःया पुजा यानाच्वंगु किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः उकिया पुजा ज्वलं व विधिबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। ३.ब्वनेकुथिया चौरय् गाःम्हुया लुकुमा द्यः दयेका दक्व मस्तयूत भ्वंयागु पुजाभः व पुजा ज्वलं दयेका पुज्याकादिसँ । ४.द्यःतय् खः ल्वाकेमाःगु बाखं कनादिसँ। ५.असनय् द्यःखः ल्वाकाच्वंगु किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः थुकिया महिमा खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ५.सकिमना पुन्हिबलय् नइगु सकि व चाकुहिबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ६. हलिमलि ब्वयेगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ७. दाफा थायेगु, तुतः ब्वनेगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ८.बालाजुइ २२ हितिइ म्वःल्हुयाः माने याइगु मेलाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ९.जामाच्व च्वकाय् च्वंगु बुद्ध द्यः दर्शन यानाः माने यायेगु मेलाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। १.दशहरा नखः गय् यानाः माने याइ धैगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.पाहाँचःह्लेबलय् लुकुमहाद्यःयात छु छु छाइ ? २.द्यःयात लाभा छाय् छाइगु खः? ३.पाहाँचःह्लेबलय् छाय् अजः उलेमाःगु खः? ४.असनय् द्यःतय् खः छाय् ल्वाकेमाःगु? ५.सकि व हिसकिइ छु पा ? ६.बालाजु मेला व जामाच्व मेला गबले माने याइ ? २.बालाजु मेला व जामाच्व मेलाया महत्व छु छु दु ? १.दशहरा नखः गय् यानाः माने याइ ?	१६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ यघन्टी
३. **संस्कार**	१४.जाभू व सीकाःभ्वय्या महत्वबारे बयान यायेफैगु	१.जाभू व सीकाःभ्वय्	१.जाभू व सीकाःभ्वय्या नसा ज्वलं	१.जाभू व सीकाःभ्वय् छाय् याइ धैगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.जाभू व सीकाः भ्वजय् तइगु नसा ज्वलंया बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.जाभू व सीकाःभ्वय् छाय् याइ? २.जाभू व सीकाः भ्वजय् तइगु नसा ज्वलंया नां च्वयादिसँ ।	४
	१५.इही, कयूतापुजा व बरे छुइगुयात माःगु ज्वलंया नां धायेफैगु व थ्वया महत्वबारे धायेफैगु ।	१.इहि, कयूतापुजा व बरे छुइत माःगु ज्वलं	१.इहि, कयूतापुजा व बरे छुइत माःगु ज्वलं व थुकिया किपा	१.इही, कयूतापुजा व बरे छुइत माःगु ज्वलँयाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.इही, कयूतापुजा व बरे छुइत माःगु ज्वलँया महत्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.इही, कयूतापुजा व बरे छुइत माःगु ज्वलँया नां च्वयादिसँ । २.इही, कयूतापुजा व बरे छुइगु ज्याय् छेँजःपिनी छु छु ज्या जुइ?	६
	१६.इहिपा (भम्चा ल्हावनेगु, ग्वय् बीगु, लाखा बीगु, लँ स्वःवनेगु, भम्चा दुकायेगु व ह्वंकेगु) बारे बयान यायेफैगु	१.खँ क्वःछीगु, २.ग्वय् यंकेगु, ३.इहिपाया संस्कार यायेगु	१.इहिपाया विधिया किपा व भिडियो क्लिप्स	१.इहिपाया विधिया किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः खँ क्वःछिइगु, ग्वय् यंकेगु व इहिपाया संस्कारबारे छसिकथं खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.ब्वनेक्वथाय् खँ क्वःछिइगु, ग्वय् यंकेगु व इहिपाया संस्कारबारे छसिकथं मस्त संलग्न यानाः प्रयोगात्मक ज्याभ्वःवः यानादिसँ ।	१.इहिपाया स्वंगू मुख्य ज्या बयान यानादिसँ । २.इहिपाया संस्कारबारे छसिकथं बयान यानादिसँ ।	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ घण्टी
४. **सम्पदा** (**धार्मिक**, **ऐतिहासिक**, **पर्यटकीय स्थल**)	१७.पीठ व अजिमा द्यःबारे बयान यायेफैगु १८.वास्याःद्यः, म्हेपी अजिमा, तोरः अजिमाबारे बयान यायेफैगु १९.प्यम्ह भगवती (नसां, शोभा, नाला, पलान्चोक) बारे बयान यायेफैगु २०.राममन्दिर (३२ पुतली), घः (श्रीघः, न्हूघः) बारे बयान यायेफैगु	१.पीठ व अजिमा द्यः २.वास्याःद्यः, म्हेपी अजिमा व तोरः अजिमा ३.प्यम्ह भगवती (नसां, शोभा, नाला, पलान्चोक) ४.राममन्दिर (३२ पुतली), घः (श्रीघः, न्हूघः)	१.पीठया किपा, अजिमाद्यःया किपा २.वास्याःद्यः, म्हेपी अजिमा व तोरः अजिमा ३.प्यम्ह भगवती (नसां, शोभा, नाला, पलान्चोक) या किपा व थ्वबारे च्वसु ४.राममन्दिर (३२ पुतली), घः (श्रीघः, न्हूघः) या किपा	१.अष्टमातृका व नवदुर्गायात शक्ति देवी थुइकेगु व थुपिं द्यःया बासस्थानयात पीठ कथं कयातःगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। २.थःथःगु आस्थाकथं पीठपुजायात सतीदेवीया थीथी रूप धकाः धया वयाच्वंगु व मसानपाखे पलिस्था याना वयाच्वंगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। ३.पीठयात गुलिसिनं दुर्गाया थीथी रूपकथं नं कयाच्वंगुबारे खँ न्ह्यथनादिसँ। ४.गुणकामदेवं च्यागू कुनय् अष्टमातृका देवी पलिस्था यानाः खड्ग आकारय् यैँ देय् दयेकुगु धयातःगु दु। उम्ह च्याम्ह दे रक्षक द्यःयात दे सुरक्षित याइपिं द्यःया रूपय् नेवाःतय्सं अजिमा नां तःगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। ५.अष्टमातृका, वास्याःद्यः, म्हेपी अजिमा व तोरः अजिमायाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। ६.प्यम्ह भगवती (नसां, शोभा, नाला, पलान्चोक)या बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। ७.किपा क्यनाः राममन्दिर (३२ पुतली) व घः (श्रीघः, न्हूघः) बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ।	१.पीठ धाःगु छु खः? २.अजिमा द्यःबारे छिं स्यूगु खँ बयान यानादिसँ। ३.छिं खनादियागु छम्ह भगवती द्यःयाबारे बयान यानादिसँ। ४.राममन्दिर (३२ पुतली) व घः (श्रीघः, न्हूघः) या बारे छिं स्यूगु खँ च्वयादिसँ।	१४

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् यघन्टी
५. सीप, कला, कौशल व व्यवसाय	२१.कँयूकःमिया ज्याबारे बयान यायेफैगु	१.कँयूकःमि (कंसाकार) या ज्या	१.कँयूया ज्वलंत	१.कँयूया ज्वलंत क्यनाः थ्व ज्वलं कँयूकःमितयूसं नकिमं नँयागु ज्वलं थें दयेकेगु थें दयेकेगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ।	१.कँयूकःमिया ज्याबारे बयान यानादिसँ।	४
६. नैतिक शिक्षा	२२.परिवार म्हसीकाबारे बयान यायेफैगु २३.रितिथितिबारे बयान यायेफैगु	१.परिवारया म्हसीका २.रितिथिति (बैगलयू लाकां न्ह्याना वने मज्यू, द्यःकुथिइ नसला कयाः वनेमाः, द्य पूजा यायेमा ... आदि)	१.परिवारया जः पिनिगुबारे ब्यानर, पोष्टर, पाम्प्लेट २.रितिथिति सम्बन्धी पोष्टर, पम्प्लेट	१.परिवारया जःपिनिगुबारे सामग्री बियातःगु ज्वलंत क्यनाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ। २.भीगु समाजयू दुगु रितिथितिबारे सःस्यूपिंत सःताः मस्तलिसे खँल्हाबल्हा याकादिसँ।	१.छिगु परिवारया जः पिनिगु ज्या छु छु खः? २.छिं स्यूगु रितिथिति न्यागू च्वयादिसँ।	१०
७. भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप	२४.सूर्द्यः, चन्द्रमा व नगुया उत्पत्ति व महत्वबारे बयान यायेफैगु	१.सुर्द्यः, चन्द्रमा व नगुया उत्पत्ति व महत्व	१.सुर्द्यः, चन्द्रमा व नगु सम्बन्धि चार्ट, किपा व भिडियो क्लिप्स	१.सुर्द्यः, चन्द्रमा व नगु सम्बन्धि चार्ट, किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः थुकिया उत्पत्तिबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। २.अथेहे थुकिया महत्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ।	१.सुर्द्यः, चन्द्रमा व नगुया उत्पत्तिबारे बयान यानादिसँ। २.सुर्द्यः, चन्द्रमा व नगुया भीगु जीवनयू छु महत्व दु बयान यानादिसँ।	४
८.स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा	२५.सरे जुइगु ल्वयू (सेखं, आउँ) व मजुइगु (मुटुल्वयू) ल्वयूबारे बयान यायेफैगु व सरे जुइगु ल्वचं बचेजुइत यायेमाःगु खँबारे बयान यायेफैगु	१.सरे जुइगु ल्वयू सेखं, आउँ व सरे मजुइगु मुटु ल्वयू २. सरे जुइगु ल्वचं बचे जुइगु उपाय	१.ल्वयू (सरे जुइगु व मजुइगु)बारे चेतनामूलक सन्देशया ब्यानर, पोष्टर, भिडियो क्लिप्स	१.ल्वयू (सरे जुइगु व मजुइगु) बारे चेतनामूलक सन्देशया ब्यानर, पोष्टर, भिडियो क्लिप्स क्यनाः थ्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। २.सेखं व आउँ ल्वयूयाबारे मस्तयूसं स्यूगु खँ धायेकादिसँ। २.ल्वचं बचे जुइत यायेमाःगु खँबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ।	१.सरे जुइगु व मजुइगु ल्वयू तयूगु नां च्वयादिसँ। २.ल्वचं बचे जुइत यायेमाःगु खँ छु छु खः बयान यानादिसँ। ३. सेखं व आउँ ल्वचं बचेजुइत छु यायेमाः बयान यानादिसँ। ४.मुटु ल्वचं बचे जुइत छु यायेमा ?	१८

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् यघण्टी
९.व्यक्ति म्हसीका	२६.दयावीर सिंह कंसाकार, सिद्धिदास अमात्य, बुद्ध सायूमि, ऋद्धिलक्ष्मी मल्ल, महेन्द्र मल्ल, गंगालाल श्रेष्ठ, प्रेम बहादुर कसाः व मल्ल के. सुन्दरया योगदानबारे बयान यायेफैगु	१.दयावीर सिंह कंसाकार, सिद्धिदास अमात्य, बुद्ध सायूमि, ऋद्धिलक्ष्मी मल्ल, महेन्द्र मल्ल, गंगालाल श्रेष्ठ, प्रेम बहादुर कसाः व मल्ल के. सुन्दरया योगदान या योगदान	१.दयावीर सिंह कंसाकार, सिद्धिदास अमात्य, बुद्ध सायूमि, ऋद्धिलक्ष्मी मल्ल, महेन्द्र मल्ल, गंगालाल श्रेष्ठ, प्रेम बहादुर कसाः व मल्ल के. सुन्दरयाबारे च्वसु	१.सामग्री उल्लेख जुयादिपिंसं देया निंतिं यानादीगु योगदानबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.सिद्धिदास अमात्य,बुद्ध सायूमि, ऋद्धिलक्ष्मी मल्ल, महेन्द्रमल्लया योगदान बयान यानादिसँ । २.गंगालाल श्रेष्ठ छाय् शहीद जुयादिल ? ३.दयावीर सिंह कंसाकार,प्रेम बहादुर कसाः व मल्ल के. सुन्दरया देनच्वयादिसँ ।	१०
१०.लिपि	२७.नेपाल लिपिं चिना आखः छ्यलाः खँ छधी च्वयेफैगु ।	१.नेपाल लिपिं चिना आखः	१.नेपाल लिपिया चिना आखःया चार्ट	१.नेपाल लिपिया चिना आखःया दसु बिया च्वकादिसँ । २.नेपाल लिपिं चिना आखः छ्यलाः छगू खँधी च्वकादिसँ ।	१.नेपाल लिपिं न्यागू चिना आखः च्वयादिसँ। २.नेपालभाषाय् च्वयातःगु खँ छधी नेपाल लिपिं च्वयादिसँ ।	१६

तगिं न्ह्यगू (७)

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् यघण्टी
१) **भाषा** (न्यने)	१.खँल्हाबल्हा २.बूबः व बीबःयाबारे न्यना धायेफैगु ३.स्वन्ति नखःपाखें कारक म्हसीकेफैगु	१.छें, थायूबाय् २.बूबः बीबः ३.कारक	१.छें, थायूबाय् च्वयातःगु चार्ट २.थी थी बूबः बीबःया किपा वा चार्ट ३.कारक चिं तयातःगु खँपुया चार्ट	१.मस्तयूत थःगु छें दुगु त्वाः, थायूबाय् धायेकादिसँ । व थायूया मनुतयूसं विशेषयाना छु ज्या याइ ? खँल्हाबल्हा याकादिसँ । २.थी थी बूबः बीबःया नां धायेकादिसँ । ३.चार्ट क्यना उकी चिं तयातःगु थें स्वन्ति नखःपाखें कारकयू चिं तयेके बियादिसँ । थ्वबारे कासा म्हितकादिसँ।	१.छिगु थायूबाय् धयादिसँ । २.छिं स्यूगु न्याता बूबःया नां धयादिसँ । ३.स्वन्ति नखःपाखें छगू खँपु धयाः उकी कारक चिं तयादिसँ ।	४

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् यघण्टी
(न्ववाये)	४.स्वन्ति नखःपाखें कारक धायेफैगु ५.सच्छिनिसें द्वःछि तक धायेफैगु	१.स्वन्तिनखः पाखें कारक २.सच्छिनिसें द्वःछि ल्याः	१.स्वन्तिनखःया पाठया कारकत च्वयातःगु चार्ट २.सच्छिनिसें व्दःछि तकः ल्याः च्वयातःगु चार्ट	१.स्वन्तिनखःया कारकत चार्ट क्यनाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.सच्छिनिसें द्वःछि तक ल्याःखाकादिसँ । ३. भिंनिलाया दच्छि .... म्ये मस्तयूत हायेकादिसँ ।	१.स्वन्ति नखःपाखें छगू खँपु च्वयाः उकी कारक चिं तयादिसँ । २.५३४ यात खँपुइ धयादिसँ ।	६
(ब्वने)	६.छप्ये, निप्ये निसें भिप्ये तक ब्वना धायेफैगु ७.छपू, निपू निसें भिपू तक ब्वना धायेफैगु ८.च्वय् न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु ९.वा वयाच्वन पितिपिति .... म्ये ब्वना हालेफैगु	१.छप्ये, निप्ये निसें भिप्ये तक २.छपू, निपू निसें भिपू तक ३.वा वयाच्वन पितिपिति .... म्ये	१.छप्ये, निप्ये निसें भिप्ये तक च्वयातःगु चार्ट २.छपू, निपू निसें भिपू तक च्वयातःगु चार्ट ३.वा वयाच्वन पितिपिति .... म्येया रेकर्ड	१.मस्तयूत जाः नयेकु भाःपिया छकः नलकी छप्ये, निकः नलकी निप्ये यायां भिक तक याकादिसँ । थ्वबारे कासा म्हितकादिसँ । २.मस्तयूत कलम छपू, निपू यायां भिपू तक धायेकादिसँ व नापं ब्वंके बियादिसँ । ३.वा वयाच्वन पितिपिति .... म्ये हायेकादिसँ ।	१.न्याप्ये जा नल धाःगु ग्वकः जा प्ये नल धाःगु खः ? २.सिन्का ////// ग्वपू दु ? धयादिसँ । ३.वा वयाच्वन पितिपिति .... म्ये हालादिसँ ।	६
(च्वये)	१०.दांया ल्याः तयेफैगु ११.स्वन्तिनखःयाबारे च्वयेफैगु	१.सच्छिनिसें द्वःछि ल्याः २.स्वन्तिनखः	१.सच्छिनिसें द्वःछि ल्याः च्वयातःगु चार्ट २.स्वन्तिनखःयाबारे किपा व भिडियो क्लिप्स	१.सच्छिनिसें द्वःछि ल्याःखाकादिसँ । २.स्वन्तिनखःयाबारे बयान याका च्वकादिसँ ।	१.सच्छि निसें द्वःछि ल्याः च्वयादिसँ । २.स्वन्तिनखःयाबारे बयान यानादिसँ ।	४

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् यघन्टी
२) **नखःचःख व भेषभूषा**	१२.खायुसंल्हू, स्वन्तिनखः व थक्वाः (थानकोट महालक्ष्मी) जात्राबारे बयान यायेफैगु	१.खायुसंल्हू, स्वन्ति व थक्वाः (थानकोट महालक्ष्मी)	१.खायुसंल्हू खुन्हु नयेगु खायु क्वाति ज्वलं व स्वन्ति नखः हनेत माःगु ज्वलंया किपा व भिडियो क्लिप्स २.स्वन्ति नखःया किपा व भिडियो क्लिप्स ३.थक्वाः (थानकोट महालक्ष्मी) जात्राया किपा व भिडियो क्लिप्स	१.बैशाख संल्हूखुन्हु क्वाति दायेकाः त्वनीगु जूगुलिं (खायुक्वातित माःगु खाइच्वयो, कःछे , पालभि, कुनबुँ आदि) धाइगुबारे सामाग्री बियातःगु ज्वलं क्यनाः थुकिया थ्व नसा दयेकीगुबारे व थ्वया बैज्ञानिक पक्षबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.नेवाःतयूगु अतिकं बिस्कंगु स्वन्ति नखःया स्वन्ति हनेत छसिकथं न्यान्हुयकं याइगु ज्याभ्वः किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३.न्हूदँबारे चर्चा यानादिसँ । ४.किपा व भिडियो क्लिप्स छसिकथं न्यान्हुतकया विशेषता व महत्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ५.थक्वाः (थानकोट महालक्ष्मी) जात्राया बारे किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.खायुसंल्हूबारे छिं स्यूगु खँया बयान यानादिसँ । २.स्वन्ति नखःयाबारे छगू परियोजना ज्या यानादिसँ । ३.थक्वाः (थानकोट महालक्ष्मी)या बारे छिं स्यूगु खँ च्वयादिसँ।	८
	१३.दुदु च्यां च्यां जात्राबारे बयान यायेफैगु	१.दुदु च्यां च्यां जात्रा	१.दुदु च्यां च्यां जात्राया किपा व भिडियो क्लिप्स	१.थ्व जात्रा गन न्यायेकी व थुकियाबारे किपा व भिडियो क्लिप्स क्यना खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.दुदु च्यां च्यां जात्रायाबारे छिं स्यूगु खँ च्वयादिसँ ।	४
	१४.इहिपाया भेषभूषाया नां धायेफैगु	१.इहिपाया भेषभूषाया नां	१.इहिपाया भेषभूषाया किपा	१.इहिपाया भेषभूषाबारे मस्तयूसं स्यूगु खँयात च्वकादिसँ । थ्वबारे परियोजना कार्य बियादिसँ ।	१.इहिपाया भेषभूषाया नां च्वयादिसँ ।	४
	१५.बैठक कोथाय् तइगु ज्वलंया नां धायेफैगु	१.बैठक कोठा ज्वलं	१.लम्पट, चकति, ककिचा,न्हायकं सजावट ज्वलं, समाःज्वलं आदि	१.मस्तयूगु बैठक क्वथाय् दुगु ज्वलंया नां बोर्डय् च्वकेगु व ज्वलंया ज्या धायेके बियादिसँ ।	१.छिगु बैठक क्वथाय् दुगु ज्वलंया नां च्वयादिसँ ।	४

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ यघन्टी
३. **संस्कार**	१६.थायूभु गबलयू व गयू यानाः नकी व महाभोग (पशुपति)बारे बयान यायेफैगु	१.थायूभु व महाभोग	१.थायूभु व थुकियात माःगु ज्वलं, किपा व भिडियो क्लिप्स २.महाभोग सम्बन्धि च्वसु, किपा	१.थायूभु नयाच्वंगु किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः थ्वया विशेषता व महत्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.पुन्हिपतिकं पशुपतिइ द्यःयात नकीगु भ्वयू महाभोगया विशेषता व महत्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.थायूभु गबले व गयू यानाः नकी? थ्वया विशेषता व महत्व छु दु ? २.महाभोगबारे छिं स्यूगु खँ बयान यानादिसँ ।	६
	१७.बुराबुरि जंक्व (ज्या जंक्वः) (भीम रथारोहण, चन्द्ररथारोहण, देवरथारोहण, दिव्यरथारोहण, व महादिव्यरथारोहण) बारे बयान यायेफैगु	१.बुराबुरि जंक्वः	१.बुराबुरि जंक्वया किपा, भिडियो क्लिप्स	१.बुराबुरि जंक्वया किपा, भिडियो क्लिप्स क्यनाः थ्वबारेया ज्या, विधि, महत्वबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.बुराबुरि जंक्व गबले, गयू यानाः याइ ? २.थुकी परिवारया मेपिं दुजःपिनि छु भूमिका जुइ ?	६
४. **सम्पदा** (**धार्मिक**, **ऐतिहासिक**, **पर्यटकीय स्थल**)	१८.१२ गू तीर्थया नां धायेफैगु १९.म्वःपताःद्यः, पकनायूद्यः, भैरद्यः (पचली, काल भैरव, आकाश भैरव, ज्ञान भैरव, श्वेत भैरव), महांकाःद्यः, पाःल्हाःद्यः बारे बयान यायेफैगु २०.थँवही व चकंद्यःबारे बयान यायेफैगु २१.तकती अजिमा व कल्खु (कलंकी) अजिमाबारे बयान यायेफैगु	१.१२ गू तीर्थया नां २.म्वःपताःद्यः, पकनायू द्यः, भैरद्यः (पचली, काल भैरव, आकाश भैरव, ज्ञान भैरव, श्वेत भैरव) ३.थँवही व चकंद्यः ४.तकती अजिमा व कल्खु (कलंकी) अजिमा	१.१२ गू तीर्थया नां च्वयातःगु चार्ट २.म्वःपताःद्यः, पकनायूद्यः व भैरद्यः (पचली,काल भैरव, आकाश भैरव, ज्ञान भैरव, श्वेत भैरव)या किपा व भिडियो क्लिप्स ३.थँवही व चकंद्यःया किपा व भिडियो क्लिप्स ४.तकती अजिमा व कल्खु (कलंकी) अजिमाया किपा	१.१२ गू तीर्थया नां च्वयातःगु चार्ट क्यनाः थ्व गनगन दु धैगु थायूबायू नापं खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.शैक्षिक सामग्रीइ बियातःगु द्यःतयूगु बारे गन गन दु व थुमिगु विशेषता बारे छसिकथं बयान याकादिसँ । थ्वबारे परियोजना ज्या याकादिसँ । ३.थँवही व चकंद्यःया किपा व भिडियो क्लिप्स क्यना थ्व थायू व थुकीया विशेषताबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । थ्वबारे परियोजना ज्या याकादिसँ । ४.तकती अजिमा व कल्खु (कलंकी) अजिमाया किपा क्यनाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.१२ गू तीर्थया नां धयादिसँ । २.म्वःपताःद्यः, पकनायूद्यः व थी थी भैरद्यःपिं गन गन दु व थुमिगु विशेषता छु छु दु ? ३.थँवही व चकंद्यःयाबारे छिं स्यूगु खँ च्वयादिसँ। ४.तकती अजिमा व कल्खु (कलंकी) अजिमाबारे छिं स्यूगु खँ च्वयादिसँ ।	१६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ घण्टी
५. सीप, कला, कौशल व व्यवसाय	२२.ज्यापुतयूगु ज्याबारे बयान यायेफैगु	१.बुँज्या याइपिं	१.बुँज्या यानाच्वंगु	१.बुँज्या यानाच्वंपिं ज्यापु तयूगुबारे मस्तयूसं स्यूगु खँ न्हयथनाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.ज्यापुतयूगु ज्या छु छु खः? २.ज्यापुतयूसं दच्छियंक बुँइ याइगु ज्यायागु परियोजना ज्या यानादिसँ ।	४
६. नैतिक शिक्षा	२३.भिक्षा बीगु व कायेगुबारे धायेफैगु २४.दाजुकिजा, फुकी, गुथियार, न्याम्ह थकालिया भूमिकाबारे बयान यायेफैगु	१.भिक्षा बीगु व कायेगु २.दाजुकिजा, फुकी, गुथियार, न्याम्ह थकालिया भूमिका २.दाजुकिजा, फुकी, गुथियार, न्याम्ह थकालि	१.भिक्षा बियाच्वंगु व कयाच्वंगु किपा व भिडियो क्लिप्स २.दाजुकिजा, फुकी, गुथियार, न्याम्ह थकालिया किपा	१.मनूतयूसं भिक्षा बिया वयाच्वंगु व कया वयाच्वंगुया महत्वबारे प्रवचन याइपिं मनूतयूगु प्रवचन न्यंकादिसँ । २.भिक्षा बीगु व कायेगु हे तःधंगु धर्म खः धैगुबारे धेंधेंबल्लाः कासा याकादिसँ । ३.दाजुकिजा,फुकी,गुथियार,न्याम्ह थकालिया भूमिका खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.भिक्षा धैगु छु खः? २.मन गय् यानाः शान्त तयेगु ? बयान यानादिसँ । ३.दाजुकिजा, फुकी, गुथियार, न्याम्ह थकालिया भूमिकाबारे बयान यानादिसँ ।	४
७. भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप	२५.सुपाँयू, ग्रहण व खानीया बनोट व महत्वबारे बयान यायेफैगु	१.सुपाँयू, ग्रहण व खानी	१.सुपाँयू, ग्रहण व खानी सम्बन्धि किपा व भिडियो क्लिप्स	१.सुपाँयू, ग्रहण व खानी सम्बन्धी किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः सुपाँयू गयू यानाः बने जुइ, सुपाँयूया महत्व, ग्रहणया परिभाषा व खानीया बनोट नापं भीगु जीवनय् खानीलिसे स्वापू दुगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.सुपाँयू गयू बने जुइ? २.सुपाँचं भीत छु छु फाइदा बियाच्वंगु दु? ३.ग्रहण गथे यानाः जुइ? छिं स्यूगु ग्रहणबारे बयान यानादिस । ४.छिं स्यूगु खानी तयेगुबारे धयादिसँ । ५.खानी गय् यानाः बने जुइ? ६.खानी भीत छाय् आवश्यक दु?	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् यघन्टी
८.स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा	२६.क्षयल्वय् व कुष्टल्वय् बारे बयान यायेफैगु २७.कसरतबारे बयान यायेफैगु २८.सरे जुइगु ल्वय् खिचा कै व भ्वसा कै बारे व सरे मजुइगु ल्वय् चिनी ल्वय् (मधुमेह)बारे बयान यायेफैगु	१.क्षयल्वय् व कुष्टल्वय् २. कसरत ३. सरे जुइगु ल्वय् खिचा कै व भ्वसा कैबारे व सरे मजुइगु चिनी ल्वय्	१.क्षयल्वय् व कुष्टल्वचं कपिं ल्वगिंतयूगु किपा २.क्षयल्वय् व कुष्टल्वय् या लक्षण व बचे जुइगु उपाय च्वयातःगु चार्ट ३.थीथी कसरतया चार्ट, किपा व भिडियो क्लिप्स ४.सरे जुइगु ल्वय् खिचा कै व भ्वसा कैबारे व सरे मजुइगु ल्वय् चिनी ल्वयूबारे च्वसु, किपा व भिडियो क्लिप्स	१.क्षयल्वय् व कुष्टल्वचं किपा क्यना थुमिगु शारीरिक अवस्था गथे च्वं खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.चार्ट क्यना थ्व ल्वयूया लक्षण व ल्वचं बचे जुइगु उपायबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ३.सामाग्री बियातःगु क्यनाः कसरत धाःगु छु, भ्मीत छाय् आवश्यक दु आदि बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ४.मस्तयूत थःगु छेँ कसरत यायेगु व दुजःपिंत नं कसरतया महत्व थुइकाः संलग्न याकेगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ५.सरे जुइगु ल्वय् खिचा कै व भ्वसा कैबारे व सरे मजुइगु चिनी ल्वयूबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.क्षयल्वय् व कुष्टल्वचं कपिं मनूत गथे याना म्हसिके फइ ? २.क्षयल्वय् व कुष्ट ल्वयूया लक्षण व ल्वचं बचे जुइगु उपायबारे बयना यानादिसँ । ३.कसरत धैगु छु खः? ४.थ्व सकस्यां हे यायेमाःगु छाय् जुइ ? बयान यानादिसँ । ५.खिचा कै, भ्वसा कै व चिनी ल्वय् (मधुमेह) ल्वयूबारे बयान यानादिसँ ।	१८
९.व्यक्ति म्हसीका	२९.धर्मादित्य धर्माचार्य, पट्टरत्न तुलाधर, धर्मभक्त माथेमा, सिद्धिमुनि शाक्य, सिलु सिंह, चिनियालाल सिंह, कृष्णहरि मूल व डा.जनकलाल बैद्य पिनिगु योगदानबारे धायेफैगु	१.धर्मादित्य धर्माचार्य, पट्टरत्न तुलाधर, धर्मभक्त माथेमा, सिद्धिमुनि शाक्य, सिलु सिंह, कृष्णहरि मूल व डा.जनकलाल बैद्यया देन	१.धर्मादित्य धर्माचार्य, पट्टरत्न तुलाधर, धर्मभक्त माथेमा, सिद्धिमुनि शाक्य, सिलु सिंह, कृष्णहरि मूल व डा.जनकलाल बैद्यपिनिगु ब्यक्तित्व झल्के जूगु कृति	१.वयूकःपिनिगु कृतित ब्वंके बियादिसँ । २.वयूकःपिनिगु योगदानयात झीसं गय् यानाः तिबः बिइफैगु धैगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.वयूकःपिनिगु योगदान छु छु दु? २.वयूकःपिनिगु योगदानयात छिं गय् यानाः ब्वलंके फै? बयान यानादिसँ ।	१०

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् यघण्टी
१०.लिपि	३०.रञ्जना लिपिं मा आखः, बा आखः, ह्वः आखः व चिना आखः च्वयेफैगु	१.रञ्जना लिपिं मा आखः, बा आखः व ह्वः आखः	१.रञ्जना लिपिया मा आःख, बा आखः व ह्वः आखःया चाट	१.सामाग्री बियातःगु चार्ट क्यनाः आखःत च्वकादिसँ ।	१.रञ्जना लिपिं मा आखः, बा आखः व ह्वः आखः च्वयादिसँ ।	१८

तगिं च्यागू (८)

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् यघण्टी
१) **भाषा** (न्यने)	१.खँल्हाबल्हा २.नसात्वँसाःया नां न्यना धायेफैगु ३.मोहनि नखःपाखें विभक्ति म्हसीकेफैगु	१.न्हू दँया गतिविधि २.नसात्वँसाःया नां ३.मोहनिनखः पाखें विभिक्ति	१.न्हू दँया गतिविधिबारे किपा, भिडियो क्लिप्स २.नसात्वँसाःया किपा ३.मोहनिनखः पाखें विभिक्ति च्वयातःगु चार्ट	१.निम्ह मस्तय् बिचय् न्हू दँ कुन्हु याइगु गतिविधिबारे खँल्हाबल्हा याकादिसँ । २.किपायू बियातःगु नसात्वँसाःया नां मस्तयूत धायेकादिसँ । ३.चार्ट क्यना मोहनिनखः पाखें मस्तयूत विभिक्ति धायेकादिसँ ।	१.वंगू न्हू दँ कुन्हु छिं यानादियागु खँ त छसिकथं धयादिसँ । २.छिं स्यूगु स्वताः नसात्वँसाया नां धयादिसँ । ३.पञ्चम विभक्तिया छगू खँपु धयादिसँ ।	४
(न्ववाये)	४.मोहनि नखः पाठपाखें विभक्ति चिंर आखःपाखें मूल खँग्वः म्हसीकेफैगु ५.द्वःछिनिसें लखछितक धायेफैगु ६.लछि, निला निसें भिंनिला तक धायेफैगु	१.मोहनिनखः पाखें विभिक्ति २.द्वःछिनिसें लखछितकया ल्याः ३.भिंनिलाया नां	१.मोहनिनखः पाखें विभिक्ति च्वयातःगु चार्ट २.द्वःछिनिसें लखछितकया ल्याः च्वयातःगु चार्ट ३.भिंनिलाया नां च्वयातःगु चार्ट व मेटाकार्ड	१.मोहनिनखः पाखें चार्टय् बियातःगु बाहेक मेगु विभिक्ति धायेकादिसँ । २.द्वःछिनिसें लखछितकया ल्याः च्वयातःगु चार्ट क्यनाः धायेकाः च्वकादिसँ । ३.भिंनिलाया नां च्वयातःगु चार्ट क्यना धायेकादिसँ । थ्व सम्बन्धी मेटाकार्ड बिया कासा म्हितकादिसँ ।	१.द्वितीय विभक्तिया छगू खँपु धयादिसँ । २.द्वःछिनिसें लखछितकया ल्याः धयादिसँ व च्वयादिसँ । ३.छसिकथं भिंनिलाया नां धयादिसँ ।	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ घण्टी
(ब्वने)	७.छम्हू, निम्हू निसें झिम्हूतक ब्वना धायेफैगु ८.च्वय् न्ववायेगु खँत ब्वनेफैगु ९.झिंनिलाया दच्छि ...... म्ये ब्वना हालेफैगु	१.छम्हू, निम्हू निसें झिम्हूतक २.झिंनिलाया दच्छि ...... ब्वना म्ये	१.छम्हू, निम्हू निसें झिम्हूतक च्वयातःगु चार्ट २.झिंनिलाया दच्छि ..... म्येया रेकर्ड	१.चार्ट क्यनाः छम्हू, निम्हू निसें झिम्हूतक धायेकादिसँ । गज्यागु पुचयात म्हू तइ धैगुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.झिंनिलाया दच्छि ...... म्ये हायेकादिसँ ।	१.च्याम्हू धैगु गुलि खः ? २.झिंनिलाया दच्छि ...... म्ये हालादिसँ ।	६
(च्वये)	१०.ल्याः खायेगु, लनेगु, दायेगु (काप, मानापाथी) आदि ब्वना च्वयेफैगु ११.मोहनि नखःबारे च्वयेफैगु	१.ल्याः खायेगु, लनेगु, दायेगु आदि २.मोहनि नखः	१.ल्याः खायेगु, लनेगु, दायेगु आदिया चार्ट २.मोहनि नखःबारे किपा व भिडियो क्लिप्स	१.चार्ट क्यनाः ल्याः खायेगु, लनेगु, दायेगु आदियाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । थ्वबारे च्वकादिसँ । २.किपा व भिडियो क्यनाः मोहनि नखःयाबारे खँल्हाबल्हा याकादिसँ । मोहनि नखःबारे स्यूगु खँ च्वकादिसँ ।	१.गज्यागु पुचयात ल्याः खायेगु, लनेगु, दायेगु याइ ? २.छि स्यू कथं मोहनि नखःबारे च्वयादिसँ ।	४
२) **नखःचःख व भेषभूषा**	१२.चथाः, मोहनि, सपनतीर्थ व मैती अजिमा जात्राबारे बयान यायेफैगु	१. चथाः, मोहनि २.सपनतीर्थ व मैती अजिमा	१.चथाः, मोहनिया किपा, भिडियो क्लिप्स व च्वसु २.सपनतीर्थ व मैती अजिमाया किपा व भिडियो क्लिप्स	१.चथाः, मोहनि (नवरात्री), (पचली भैरःद्यः जात्रा)या किपा, भिडियो क्लिप्स क्यनाः व च्वसु ब्वंकादिसँ । २.थ्वया महत्व खँल्हाबल्हा यायेगु। ३.चथाः व मोहनिया सम्बन्धबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । ४.किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः सपनतीर्थ व मैती अजिमायाबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.चथाः व मोहनियाबारे छगू परियोजना ज्या (Project Work) यानादिसँ । २.सपनतीर्थ व मैती अजिमायाबारे छिं स्यूगु खँ बयान यानादिसँ ।	१२
	१३.बुराबुरी जंक्व (ज्या) या वसःयाबारे बयान यायेफैगु	१.ज्या जंक्वया वसः	१.ज्या जंक्वया वसःया किपा	१.ज्या जंक्वया वसःबारे किपा क्यनाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.ज्या जंक्वया वसःयाबारे छिं स्यूगु खँ बयान यानादिसँ ।	४

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् घण्टी
	१४.गुजेश्वरी जात्रा व मचातिगु जात्रायाबारे बयान यायेफैगु	१.गुजेश्वरी जात्रा व मचातिगु जात्रा	१.गुजेश्वरी जात्रा व मचातिगु जात्राया किपा	१.किपा क्यना गुजेश्वरी जात्रा व मचातिगु जात्राया खँल्हाबल्हा यानादिसँ।	१.गुजेश्वरी जात्रा व मचातिगु जात्रायाबारे छिं स्यूगु खँ च्वयादिसँ।	४
	१५.द्यःकू नापं छैं छखांया नां धायेफैगु	१.द्यःकू, छेलि, च्वतँ, मातं, बैगः, स्वाहाने, तिकिह्वयाः, सँह्वयाः, कयँप्वाः, तःखा, देकु, खवः, माःताः..	१.विषय वस्तुइ बियातःगु कथंया किपा व भिडियो क्लिप्स	१.किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः द्यःकू छैं छखांया नां च्वकादिसँ। २.ख्वातुगु भ्वंया छैं दयेके बियादिसँ।	१.द्यःकुली छु छु ज्वलं दइ? २.छैं छखांया नां च्वयादिसँ।	४
	१६.इहिपा ज्वलंया नां धायेफैगु व बयान यायेफैगु	१.इहिपा ज्वलं (ग्वय् बिइगु ज्याय्, लाखा बिइगु ज्याय्, स्वयंवर व कल्या न्ह्याकेगु ज्याय्)	१.इहिपा ज्वलंया किपा व भिडियो क्लिप्स	१.इहिपा ज्वलंया किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः छसिकथंया नां च्वकादिसँ व बयान याकादिसँ।	१.इहिपा ज्वलंया छसिकथंया नां च्वयादिसँ।	६
३. **संस्कार**	१७.मृत्यु संस्कारया (सिथं यंकेगु, दुखं च्वनेगु, न्ह्य् न्हूमा तयेगु, दु व्यंकेगु, घःसु, श्राद्ध यायेगु) बारे बयान यायेफैगु	१.सिथं यंकेगु, अर्घजलय् तयेगु, दाह संस्कार, वयां लिपाया ज्या	१.विषयवस्तुइ बियातःगु कथं थीथी च्वसु व किपा	२.मृत्यु संस्कारया ज्याखँत छसिकथं खँल्हाबल्हा यानादिसँ।	१.मृत्यु संस्कारया ज्याखँत छसिकथं बयान यानादिसँ।	६
४. **सम्पदा** (**धार्मिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय स्थल**)	१८.भिंगू विश्व सम्पदाया नां धायेफैगु व बयान यायेफैगु १९.धुमवराहद्यः बारे बयान यायेफैगु	१.भिंगू विश्व सम्पदा २.धुमवराहद्यः ३.लोक म्ये, साहित्य, पुलांगु धेवाः	१.भिंगू विश्व सम्पदायाबारे च्वसु, किपा व भिडियो क्लिप्स २.धुमवराहद्यःया किपा	१.थ्व सम्बन्धीया च्वसुबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ। (पशुपतिनाथ, बौद्ध, लुम्बिनी, स्वयम्भू, चांगु नारायण, यैं हनुमानध्वाखा लायकू, यलया लायकू, ख्वपया लायकू, चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज व सगरमाथा।) २.थ्व सम्बन्धी किपा व भिडियो क्यना नां धायेके बीगु व बयान याके बियादिसँ। ३.धुमवराहद्यःया किपा क्यना खँल्हाबल्हा यानादिसँ।	१.भिंगू विश्व सम्पदाया नां च्वयादिसँ। २.धुमवराहद्यःयाबारे छिं स्यूगु खँ च्वयादिसँ।	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ घण्टी
५. सीप, कला, कौशल व व्यवसाय	२१.जातीय ब्यबस्थापन (विस्तृत रूपं) यायेफैगु २२.गोपाल वंश व महिषपाल वंशबारे बयान यायेफैगु	१.कर्माचार्य (द्यः पुजा याइपिं, शाक्य (लुँज्या याइपिं, चित्रकार (किपा च्वइपिं, ... २. गोपाल वंश व महिषपाल वंश नेवाः हे खः ।	१.थीथी नेवाः जातितय् थःगु ज्याकथं ज्या याइ पिनिगु धलःया चार्ट २.गोपाल वंश व महिषपाल वंशबारेया इतिहास	१.सामाग्री बियातःगु चार्ट क्यनाः नेवाःतय् थीथी जातितय् थःथःगु ज्याकथंया जातीय व्यवस्थापनबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.गोपाल वंश व महिषपाल वंश नेवाः हे जूगुलिं वय्कःपिनिगु शासनकालय् जूगु विकासया इतिहासबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.राजभण्डारी व जोशीतय् ज्या छु जुइ ? २.गोपाल वंश व महिषपाल वंशया शासनकालय् जूगु विकासयाबारे बयान यानादिसँ ।	४
६. नैतिक शिक्षा	२३.परम्परागत कानूनकथं व्यवहार यायेफैगु	१.परम्परागत व्यवहार (गुथिया नीति नियम, बं पुइकेगु आदि)	१.परम्परागत व्यवहार च्वयातःगु पम्पलेट, च्वसु	१.परम्परागत व्यवहार च्वयातःगु पम्पलेट, च्वसु आदि ब्वंके बीया खँल्हाबल्हा यानादिसँ । दसुकथं द्यःयाथाय् लाकां न्ह् याना वनेमज्यू, सीकाःभ्वय् नयेबलय् थकालि मदंतले दनेमज्यू ......।	१.भ्रीसं परम्परागत व्यवहार छाय् छ्यलेमाः ? बयान यानादिसँ ।	४
७. भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप	२४.प्राकृतिक विपत्ति, लकस प्रदूषण व संरक्षणबारे बयान यायेफैगु	१.प्राकृतिक विपत्ति, लकस प्रदुषण व संरक्षण	१.थ्व सम्बन्धी किपा, भिडियो क्लिप्स व च्वसु	१.प्राकृतिक विपत्ति, लकस प्रदुषणबारे किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः थ्वया कारणबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.थ्वया संरक्षणबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.प्राकृतिक विपत्ति व लकस प्रदुषणया कारणबारे बयान यानादिसँ । २.थुकिया बारे संरक्षण यायेगुबारे बयान यानादिसँ ।	६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् घण्टी
८.स्वास्थ्य, शारीरिक, सुचुकुचु व कासा	२५.डेंगु ल्वय् व दम ल्वय् या कारण व बचे जुइत यायेमाःगु खँबारे बयान यायेफैगु २६.योग : आसन, प्राणायाम, ध्यान (विपश्यना) या परिभाषा धायेफैगु व थ्वयाबारे बयान यायेफैगु २७.विपद् व्यवस्थापनयाबारे बयान यायेफैगु	१.डेंगु ल्वय् व दम ल्वय् २.योग - आसन, प्राणायाम, ध्यान (विपश्यना) ३.विपद् व्यवस्थापन	१.डेंगु ल्वय् व दमल्वय् या कारण व बचे जुइगु उपाय बारेया पोष्टर, पम्पलेट, किपा व भिडियो क्लिप्स २.थीथी योग : आसन, प्राणायाम, व ध्यान (विपश्यना) यानाच्वंगु किपा व भिडियो क्लिप्स ३.विपद् व्यवस्थापन बारेया च्वसु, किपा, भिडियो क्लिप्स	१.डेंगु ल्वय् व दमल्वय्या कारण व बचे जुइगु उपायबारेया पोष्टर, पम्पलेट, किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः खँल्हाबल्हा यानादिसँ । २.थीथी योगया म्हसीका बियाः व थ्वबारे बयान यानादिसँ । ३.विपश्यना ध्यानया किपा व भिडियो क्लिप्स क्यनाः प्रयोग यानादिसँ । ४.विपद् व्यवस्थापन बारेया च्वसु, किपा, भिडियो क्लिप्स आदि क्यना खँल्हाबल्हा यानादिसँ ।	१.डेंगु ल्यय् व दमरोगया कारण व बचे जुइगु उपायबारे बयान यानादिसँ । २.योग, आसन, प्राणायाम, विपश्यना ध्यानया परिभाषा बियादिसँ । ३.छिं स्यूगु योगया आसन यानाः क्यनादिसँ । ४.विपद् व्यवस्थापन गथे याना यायेमाः?	१४
९.व्यक्ति म्हसीका	२८.निष्ठानन्द वज्राचार्य, प्रा.डा.चुन्दा वज्राचार्य, चिनीकाजी ताम्राकार, सिद्धिनरसिंह मल्ल, जगतप्रकाश मल्ल, केशव उदास, करुणाकर बैद्य, जनकमान श्रेष्ठपिनिगु योगदानबारे बयान यायेफैगु	१.निष्ठानन्द वज्राचार्य, प्रा.डा.चुन्दा वज्राचार्य, चिनीकाजी ताम्राकार, सिद्धिनरसिंह मल्ल, जगतप्रकाश मल्ल, केशव उदास, करुणाकर बैद्य, जनकमान श्रेष्ठपिनिगु योगदान	१.निष्ठानन्द वज्राचार्य, प्रा.डा.चुन्दा वज्राचार्य, चिनीकाजी ताम्राकार, सिद्धिनरसिंह मल्ल, जगतप्रकाश मल्ल, केशव उदास, करुणाकर बैद्य, जनकमान श्रेष्ठपिनिगु कृति	१.वयूकःपिनिगु म्हसीका र कृति ब्वंके बीगु । २.वयूकःपिनिगु योगदान बारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ । निष्ठानन्द बज्राचार्य - गद्य गुरु, प्रा.डा. चुन्दा वज्राचार्य - नेपालभाषा कयाः पीचए.डी. यानादीम्ह न्हापांम्ह मिसा, चिनीकाजी ताम्राकार - तक्मा दयेकीम्ह, सिद्धिनरसिंह मल्ल - न्हापांम्ह नाटककार, जगतप्रकाश मल्ल - न्हापांम्ह पूधाः प्याखं च्वःम्ह, केशव उदास - सर्वसाधारण पाखेंया न्हापांम्ह कवि, करुणाकर बैद्य -लोक बाखँमि व जनकमान श्रेष्ठ - यैंया न्हापांम्ह मेयर ।	१.वयूकःपिनिगु योगदानबारे बयान यानादिसँ ।	१६

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धि	विषयवस्तु	शैक्षिक सामग्री	सम्भावित सहजीकरण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित मूल्याङ्कन प्रक्रिया	पाठ् यघण्टी
१०.लिपि	२९.रञ्जना लिपिं बाह्रखरी नापं खँग्वः व खँपु च्वयेफैगु। ३०.नेपाःया थीथी लिपियाबारे परिचय बीफैगु।	१.रञ्जना लिपिया बाह्रखरी २.नेपाःया थीथी लिपियाबारे म्हसीका	१.रञ्जना लिपिं च्वयातःगु बाह्रखरीया चार्ट २.थीथी लिपिया चार्ट	१.रञ्जना लिपिं बाह्रखरी च्वकेगु। २.बियातःगु चार्ट छ्यलाः थीथी लिपिबारे खँल्हाबल्हा यानादिसँ।	१.रञ्जना लिपिं बाह्रखरी च्वयादिसँ। २.थीथी लिपिबारे म्हसीका बियादिसँ।	२२

खण्ड घ

मूल्याङ्कन योजना

थ्व पाठ्यक्रमयात इलंह्वाःगु, स्तरीय बालकेन्द्रित, गुणात्मक व जीवनोपयोगी नापं समावेशी कथं निर्माण यानातगु दु। ब्वनामिपिंसं ब्वनाः व अवलोकन यानाः स्यना काइगुलिं इमिगु ब्यापक सहभागिता व स्यना कायेगु निम्तिं हःपाः बिइमाः, व उकियागु आधारय् मूल्याङ्कन यायेमाः ।

ब्वनामिपिनिगु मूल्याङ्कन प्रक्रियायात व्यवस्थित रूपं तयेत ब्वनामिं व्यक्तिगत प्रगति विवरणया फाइलया व्यवस्था यायेमाः । थुकी ब्वनामिपिनिगु हाजिरी, अनुशासन, कक्षा ज्या, छेँज्या, परियोजना ज्या, सृजनात्मक ज्या, व्यवहारय् परिवर्तन आदिया ल्याःचाः यानाः अभिलेख तयेमाः । नापं ब्वनामिया उपलब्धिया बारे ब्वनेकुथिइ सहलह यायेगु व्यवस्था यायेमाः । ब्वनामि मूल्याङ्कनया ज्वलय् ब्वनामिया सिकाइ उपलब्धिया वास्तविक पहिचान यानाः सुधारात्मक स्यनेकने यायेमाः ।

तगिं छगूनिसें स्वंगूतक १०० प्रतिशत पूर्णांकया निरन्तर ब्वनामि मूल्याङ्कन यायेमाः । तगिं प्यंगू व न्यागुली ७५ पूर्णांकया प्रयोगात्मक व २५ पूर्णांकया आवधिक मूल्याङ्कन यायेमाः । अथेहे तगिं खुगूनिसें च्यागूतक ५० प्रतिशत प्रयोगात्मक मूल्याङ्कन व ५० प्रतिशत आवधिक मूल्याङ्कन यायेमाः ।

तगिं प्यंगूनिसें च्यागूतकया आवधिक परीक्षाया लागि विशिष्टीकरण तालिका क्वय् बियातगु दु। अथेहे आधारभूत तहया अन्तय् महानगरस्तरीय परीक्षा सञ्चालन जुइ। थुकिया लागि विशिष्टीकरण तालिका नं क्वय् बियातःगु कथं जुइ।

प्रयोगात्मक ज्याया लागि क्वय् बियातःगु कथं ६४ पाठ्यभार क्वःछीमाः

क)	अवलोकन ज्याया लागि	-	१८ पाठ्यभार
ख)	रचनात्मक ज्याया लागि	-	१४ पाठ्यभार
ग)	परियोजना ज्याया लागि	-	१२ पाठ्यभार
घ)	सुचुकुचु ज्याया लागि	-	१० पाठ्यभार
ङ)	म्हसीका ज्याया लागि	-	१० पाठ्यभार
	मुक्कं	**-**	**६४ पाठ्यभार**

१) ब्वनामि मूल्याङ्कन

पाठ्यक्रमं निर्धारण यानातःगु सक्षमताकथं ज्ञान, सीप व व्यवहार ब्वनामिपिंसं व्यक्त याये फत वा मफत वा गुलितक काल धकाः लेखाजोखा यायेगु ज्या हे ब्वनामितयूगु मूल्याङ्कन खः । उकिं स्यनेकने ज्याइवः व मूल्याङ्कनय् अतिकं थवंथवय् स्वापू दु । उकिं छम्ह ब्वनामिया निर्णयात्मक मूल्याङ्कन (तगिं बढे यायेगु ज्या) आवधिक व निरन्तर ब्वनामि मूल्याङ्कनया आधारय् यायेमाः ।

२) निरन्तर ब्वनामि मूल्याङ्कन अभिलेख प्रक्रिया

निरन्तर ब्वनामि मूल्याङ्कन प्रक्रियाया मू आज्जु धयागु हे सयेकाच्वंपिं ब्वनामिपिनिगु सिकाइया स्तर पत्ता लगे यानाः म्हो सयेकूपिं मस्तयूत विशेष ध्यान बियाः व्यक्तिगत रूपं स्यनेत हःपाः बिइगु खः। निरन्तर मूल्याङ्कनय् प्रयोगात्मक ज्या, ब्वनेकुथिइ ब्वनामिपिनिगु उपस्थिति, व्यवहारय् परिवर्तन, कक्षँ ज्या व स्यनेकने सम्बद्ध सिर्जनात्मक ज्या लाः वइ। थुकी स्यनामिपिंसं निरन्तर रूपय् मूल्याङ्कन यायेमाः। थुकिया लागि क्वय् न्ह् यथनाकथं ब्वनामिपिनिगु अभिलेख तयेमाः।

पाठगत आधारय् ब्वनामिपिंसं स्यनाकाःगु खँयात फाराम भरे यानाः फारामय् तोके यानाकथं अभिलेख तयेमाः।

ब्वनामिया सिकाइ उपलब्धि मूल्याङ्कन अभिलेख (नमूना)

तगिं १

थिम २ : नखःचखः व भेषभूषा **पाठ्यघण्टि : ३०**

	मुख्य सिकाइ उपलब्धि	सिकाइ उपलब्धि विस्तृतिकरण	नियमित पढाइ धुंकाःया मूल्याङ्कन			थप ग्वाहालि धुंकाःया मूल्याङ्कन			मूल्याङ्कनया साधन
			फुगु/मफुगु	न्हिल्याः	ल्याः	फुगु/मफुगु	न्हिल्याः	ल्याः	
१	यःमरि म्हसीके फैगु	४.यःमरि जाकिचुंया दुने हाम्वः व चाकु तयाः हायाः बुकी। ३.यःमरि जाकिचुंया दुने हाम्वः व चाकु तयाः बुकी। २.यःमरि जाकिचुंया दुने हाम्वः व चाकु तयाः बुकी। १.यःमरि जाकिचुंया दयेकी।		१/१६	२		१/२०	४	अवलोकन व न्ह्यसः लिसः
२	जनबहाःद्यःया जात्रा म्हसीके फैगु	४.जनबहाःद्यःया रथ न्ह्याकीगु रुट प्यंगू धाःसा। ३.जनबहाःद्यःया रथ न्ह्याकीगु रुट स्वंगू धाःसा। २.जनबहाःद्यःया रथ न्ह्याकीगु रुट निगू धिाःसा। १.जनबहाःद्यःयात रथय् तयाः सालायंकी धाःसा।		१/२२	३		१/२४	३	अवलोकन व न्ह्यसः लिसः
३	कौला, ज्यःनाः, तुच्चा व बेलि गबलय् नयेगु व उकी छु छु नयेगु याइ धकाः धाये फैगु	४.कौला, ज्यःनाः, तुच्चा व बेलि गबलय् नयेगु व उकी छु छु नयेगु याइ धकाः धाःसा। ३.च्वय् बियातःगु स्वंगूया जक धाःसा। २.च्वय् बियातःगु निगूया जक धाःसा। १.च्वय् बियातःगु छगूया जक धाःसा।		२/२			२/५	३	अवलोकन (किपा क्यनाः) व न्ह्यसः लिसः

४	थः च्वनेगु क्वथाय् छु छु ज्वलं दु धाये फैगु	४. ३. २. १.			३			४	
५	थःपिँसं गजाःगु लं व तिसा तिना तइगु दु धइगुबारे धाये फैगु	४. ३. २. १.			२			३	
६	थिमगत उपस्थिति	४.८०% सिबें अप्वः उपस्थित ३.६०% सिबें अप्वः व ८०% सिबें कम उपस्थित २.४०% सिबें अप्वः व ६०% सिबें कम उपस्थित १.४०% सिबें कम उपस्थित	३			४			ब्वनामितय्गु हाजिरी अभिलेख
७	थिमगत मूल्याङ्कन (थिमगत जांचया आधारय्)	४.८०% सिबें अप्वः ३.६०% सिबें अप्वः व ८०% सिबें कम २.४०% सिबें अप्वः व ६०% सिबें कम १.४०% सिबें कम	(२+३+१+३+२=११) ११x१०० = ५५% २० २			(४+३+३+४+३=१७) ४ १७ x१०० = ८५% २०			थिमगत आन्तरिक जांच
८	व्यावहारिक कुशल सिपया आधारय् ब्वनेक्वथाय् सहभागिता	४.क्रियाकलापय् उत्साहपूर्ण सहभागिता, ब्वनेक्वथाय् सक्रियता, सुचुकुचु व विनयशीलता दक्व दुसा ३.च्वय् च्वंगु मध्ये स्वंगू दुसा २.च्वय् च्वंगु मध्ये निगू दुसा १. च्वय् च्वंगु मध्ये छगू दुसा	२			३			स्यनामिया नियमित अवलोकन

९	थिमगत परियोजना ज्याः (थिमय् छगू परियोजना ज्याः सिधय् का मूल्याङ्कन यायेगु)	४.थम्हेस्यां परियोजना ज्या सिधयेकाः पुचलय् न्ह्यथने फुसा ३.पासा वा स्यनामिया ग्वाहालिं बियातःगु परियोजना ज्या सिधयेकाः पुचलय् न्ह्यथने फुसाः २.'वियातःगु परियोजना ज्या थःम्हेयां याःगु वा व ज्या पुचलय् न्ह्यथने फुसा' मध्ये छगू याये फुसा १. 'वियातःगु परियोजना ज्याःथम्हेस्यां याःगु वा व ज्याः पुचलय् न्ह्यथने फुसा' मध्ये छगू ज्या पासा वा स्यनामिया ग्वाहालिइ याये फुसाः	२	३	परियोजना ज्याया मूल्याङ्कन

जम्मा सिकाइ उपलब्धि ल्याः ९ (थिमगत पूर्णाङ्क=९x४=३६) जम्मा प्राप्ताङ्क : ३१

अभिभावकया ल्हाचिं : उपलब्धि प्रतिशत : ३१x१०० = ८६.११

स्यनामिया ल्हाचिं व न्हिल्याः ३६

ग्रेड : A

अनुसूची : १

श्री ....ब्वनेकुथि

....

निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कन फाराम

ब्वनामिया नां : .... तगिं : .... रोल नं. : ....

बौया नां : .... मांया नां : ....

थायूबायू : .... फोन ल्याः : ....

शैक्षिक सत्र .... **प्रथम र द्वितीय र वार्षिक परीक्षा**

क्र.सं.	पाठ	कक्षा ज्या २	परियोजना ज्या २	व्यवहारिक परिवर्तन २	सिर्जनात्मक ज्या २	हाजिरी २	जम्मा १०	कैफियत
१								
२								
३								
४								
५								

पाठगत प्राप्ताङ्क : .... जम्मा प्राप्ताङ्क : .... ग्रेड : ....

क्वय् बियातःगुकथं क, ख, ग ग्रेडिङ्ग यायेगु :

क) ९० प्रतिशत व वसिबें च्वय् - A+ (उत्कृष्ट)
ख) ७५ व वसिबें च्वय् ९० प्रतिशत सिबें कम - A (उच्च)
ग) ६० व वसिबें च्वय् ७५ प्रतिशत सिबें कम - B (बांला)
घ) ४५ व वसिबें च्वय् ६० प्रतिशत सिबें कम - C (सामान्य)
ङ) ३० व वसिबें च्वय् ४५ प्रतिशत सिबें कम - D (कमजोर)
च) ३० प्रतिशत सिबें कम - E (यक्को कमजोर)

कक्षा शिक्षकया बिचाः ....

....

कक्षा शिक्षकया ल्हाःचिं : .... प्रधानाध्यापकया ल्हाःचिं : ....

न्हि ल्याः : ....

अनुसूची : २ स्थानीय विषय नेपालभाषाया वार्षिक परीक्षाया लागि क्षेत्रगत विशिष्टीकरण तालिका २०७७

तगिं ४ – ५

हुनिया तह न्ह्यसःया प्रकार	ज्ञान व बोध				उच्च दक्षता		व्यावहारिक सिप		मुक्कं न्ह्यसः	मुक्कं ल्याः	ई व्यवस्थापन	कैफियत
	अति चीधंगु		चीधंगु		चीधंगु							
	न्ह्यसः ल्याः	पूर्णाङ्क	न्ह्यसः ल्याः	पूर्णाङ्क	न्ह्यसः ल्याः	पूर्णाङ्क	न्ह्यसः ल्याः	पूर्णाङ्क				
			१	२					१	२	४ मिनेट	
२.नखःचखः व भेषभूषा	१	१	१	२	१	२			३	५	९ मिनेट	
३. संस्कार	१	१			१	२			२	३	५ मिनेट	
४. सम्पदा	१	१	१	२					२	३	५ मिनेट	
५. सीप, कला, कौशल व व्यवसाय							१	२	१	२	४ मिनेट	
६.नैतिक शिक्षा					१	२			१	२	३ मिनेट	
७. भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप			१	२					१	२	४ मिनेट	
८. स्वास्थ्य, शारीरिक शिक्षा व कासा			१	२			१	२	२	४	७ मिनेट	
९. व्यक्ति म्हसीका	१	१							१	१	२ मिनेट	
१०.लिपि	१	१							१	१	२ मिनेट	
मुक्कं	५	५	५	१०	३	६	२	४	१५	२५	४५ मिनेट	

न्ह्यसःया पुचः, न्ह्यसःया ल्याः, छगू न्ह्यसःया ल्याः व ई व्यवस्थापन

	न्ह्यसः पुचः	न्ह्यसः ल्याः	छगू न्ह्यसःया ल्याः	मुक्कं ल्याः	ई व्यवस्थापन	कैफियत
पुचः क	अति चीधंगु	५	१	५	९ मिनेट	
पुचः ख	चीधंगु	१०	२	२०	३६ मिनेट	
जम्मा		१५		२५	४५ मिनेट	

नोट : तगिं ४ व ५ या लागि परीक्षा ई ४५ मिनेट व पूर्णाङ्क २५ जुइ।

अनुसूची : २ स्थानीय विषय नेपालभाषाया वार्षिक परीक्षाया लागि क्षेत्रगत विशिष्टीकरण तालिका २०७७

तगिं ६ – ८

हुनिया तह न्ह्यसःया प्रकार	ज्ञान व बोध				उच्च दक्षता		व्यावहारिक सिप		मुक्कं न्ह्यसः	मुक्कं ल्याः	ई व्यवस्थापन	कैफियत
	अति चीधंगु		चीधंगु		चीधंगु							
	न्ह्यसः ल्याः	पूर्णाङ्क	न्ह्यसः ल्याः	पूर्णाङ्क	न्ह्यसः ल्याः	पूर्णाङ्क	न्ह्यसः ल्याः	पूर्णाङ्क				
			१	२	१	२			२	४	७ मिनेट	
२.नखःचखः व भेषभूषा			१	२	१	२	१	४	३	८	२१ मिनेट	
३. संस्कार			२	२	१	२			३	६	१० मिनेट	
४. सम्पदा			२	२	१	२			३	६	१० मिनेट	
५. सीप, कला, कौशल व व्यवसाय	१	१			१	२			२	३	५ मिनेट	
६.नैतिक शिक्षा	१	१			१	२			२	३	४ मिनेट	
७. भौगोलिक स्वरूप व प्राकृतिक स्वरूप			१	२	१	२			२	४	६ मिनेट	
८. स्वास्थ्य, शारीरिक शिक्षा व कासा			१	२	२	२	१	४	४	१०	१८ मिनेट	
९. व्यक्ति म्हसीका	१	१			१	२			२	३	४ मिनेट	
१०.लिपि	१	१			१	२			२	३	५ मिनेट	
मुक्कं	४	४	८	१६	१	२२	२	८	२५	५०	९० मिनेट	

न्ह्यसःया पुचः, न्ह्यसःया ल्या, छगू न्ह्यसःया ल्या व ई ब्यवस्थापन

	न्ह्यसः पुचः	न्ह्यसः ल्या	छगू न्ह्यसःया ल्या	जम्मा ल्या	ई ब्यवस्थापन	कैफियत
पुचः क	अति चीधंगु	४	१	४	७ मिनेट	
पुचः ख	चीधंगु	१९	२	३८	६८ मिनेट	
पुचः ग	तःधंगु	२	४	८	१५ मिनेट	
	जम्मा	२५		**५०**	**९० मिनेट**	

नोट : तगिं ६ निसें ८ तकया लागि परीक्षा ई १ घण्टा ३० मिनेट व पूर्णाङ्क ५० जुइ।

अनुसूची : ४ प्रयोगात्मक विशिष्टिकरण तालिका
तगिं १ – ८ या निंतिं पूर्णाङ्क

क्र.सं.	ज्या विवरण	तगिं १ – ३	तगिं ४ – ५	तगिं ६ – ८	कैफियत
१	नियमितता	१०	५	५	
२	सहभागिता	१०	१०	५	
३	कक्षाकार्य/गृहकार्य	१०	१०	५	
४	परियोजना कार्य/ अध्ययन भ्रमण, प्रतिवेदन लेखन आदि	२०	३०	१५	
५	खंल्हाबल्हा व च्वज्या	२०			
६	सृजनात्मक ज्या	२०	१५	१५	
७	ब्यवहार परिवर्तन	१०	५	५	
	जम्मा	१००	७५	५०	